

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

IŠVADA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2007 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS

2008 m. spalio 1 d. Nr. FA-P-60-1-76
Vilnius

Vykdydama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio, Valstybės kontrolės įstatymo¹ ir Biudžeto sandaros įstatymo² nuostatas, Valstybės kontrolė atliko 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos (toliau – Apyskaita) auditą ir valstybinius auditus pagal mastą, nustatytą metinėje valstybinio audito programoje. Audito tikslas – nustatyti, ar Apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, nustatytus Apyskaitai, įvertinti, ar skirti asignavimai panaudoti programose nustatytiems tikslams galimu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, kiek pasiekti programose nustatyti tikslai ar naudojant asignavimus nepadaryta teisės aktų pažeidimų, taip pat pateikti informaciją, kaip buvo vykdomas 2007 metų valstybės biudžetas, atskleisti valstybės finansų valdymo ir kontrolės problemas bei pateikti rekomendacijas, kurios padėtų tobulinti valstybės biudžeto apskaitos ir atskaitingumo sistemą, stiprinti viešojo administravimo subjektų atskaitingumą, skatinti pateikiamos informacijos apie valstybės biudžeto asignavimų naudojimą viešumą ir skaidrumą.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymą, už Apyskaitos parengimą atsakinga Finansų ministerija, o už valstybės biudžeto asignavimų naudojimo teisėtumą, asignavimų naudojimą galimu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, taip pat už programose nustatytų tikslų pasiekimą ir finansinės atskaitomybės sudarymą atsakingos asignavimų valdytojų vadovaujamos valstybės institucijos ir įstaigos. Valstybės biudžeto vykdymą organizuoja Vyriausybė, valstybės biudžeto kasos operacijų vykdymą – Finansų ministerija per Lietuvos Respublikos kredito įstaigas. Vyriausybės pareiga – pasibaigus biudžetiniams metams iki kovo 31 d. pateikti Seimui valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitą.

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas, 1995-05-30 Nr. I-907 (2001-12-13 įstatymo Nr. IX-650 redakcija), 9 str. 3 d.

² Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 37 str.

Valstybės kontrolė valstybinius auditus suplanavo ir atliko pagal Valstybės kontrolės įstatymo ir Biudžeto sandaros įstatymo reikalavimus taip, kad turėtų pakankamą pagrindą nuomonei pareikšti. Įvertinta, ar Apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius Apyskaitos sudarymą, ar joje nėra reikšmingų iškreipimų, lyginant Apyskaitos duomenis su audituotų valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktomis sąmatų įvykdymo ataskaitomis ir kitais Finansų ministerijos tvarkomais duomenimis. Valstybės kontrolė atliko valstybės institucijų / įstaigų, savivaldybių, panaudojusių 81,7 proc. valstybės biudžeto asignavimų, finansinius (teisėtumo) auditus. Atlikus finansinius (teisėtumo) auditus savivaldybėse, vertintas tik iš valstybės biudžeto skirtų specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams panaudojimas. Savivaldybių biudžetų vykdymo auditas pagal įstatymus pavestas savivaldybių kontrolierių tarnyboms. Mes tikime, kad atlikti auditai suteikia pakankamą pagrindą mūsų nuomonei pareikšti (*plačiau apie valstybinio audito apimtį – Išvados priedo II dalyje*).

Dėl asignavimų valdytojų finansinių ataskaitų pareikštos 35 besąlyginės, 38 sąlyginės, 6 neigiamos nuomonės. Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pareikštos 28 besąlyginės, 49 sąlyginės ir dviem atvejais neigiamos nuomonės. Audituotos valstybės institucijos / įstaigos bei savivaldybės panaudojo 17 178,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų.

Pagal atliktų valstybinių auditų rezultatus, Valstybės kontrolės nuomone, 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta Seimui pagal Biudžeto sandaros įstatymo, 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimus, nustatytus Apyskaitos sudarymui, joje nėra reikšmingų iškreipimų, lyginant su valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktomis sąmatų įvykdymo ataskaitomis ir kitais Finansų ministerijos tvarkomais duomenimis, iš kurių ji sudaryta.

Valstybės kontrolės išvadai dėl Apyskaitos išliekant besąlyginei, atkreipiame dėmesį į šiuos pastebėjimus:

- pagal Vyriausybės 1991-11-27 nutarimą Nr. 494 pajamos iš tam tikrų administracinių baudų pervedamos į miestų ir rajonų policijos komisariatų, o ne į apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų sąskaitas. Todėl 272 tūkst. Lt pajamų iš administracinių baudų nepateko į valstybės biudžetą ir nenurodytos Apyskaitoje (*plačiau – Išvados priedo I dalies 4.1 skyriuje*);
- specialiųjų programų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likutis 2007 m. pabaigoje buvo 591 mln. Lt. Tai rodo, kad valstybės institucijos ir įstaigos nepanaudoja dalies joms skirtų asignavimų biudžetiniais metais, todėl į tai reikėtų atsižvelgti tvirtinant

asignavimus programoms ateinantiems metams (*plačiau – Išvados priedo I dalies 3.6 skyriuje*);

- tobulintina strateginio planavimo ir atsiskaitymo už veiklos rezultatus sistema. Aukštą veiklos vertinimo kriterijų įvykdymo lygį tik iš dalies lėmė efektyvi valstybės institucijų veikla. Kai kurie veiklos vertinimo kriterijai yra ne visai tinkami ir nepakankama jų vykdymo stebėseną, neaiškus vertinimo kriterijų įvykdymo rezultatų skaičiavimas. Be to, įgyvendinant kai kurias programas panaudoti visi asignavimai, tačiau programų tikslų vertinimo kriterijai nepasiekti (*plačiau – Išvados priedo I dalies 3.4 skyriuje*);
- biudžetinės įstaigos ir organizacijos ne visada tinkamai įvertina investicijų projektų įgyvendinimo galimybes. Valstybės investicijų 2007–2009 metų programa 2007 metais buvo vykdoma netolygiai (*plačiau – Išvados priedo I dalies 5.2 skyriuje*);
- iš Privatizavimo fondo buvo skiriama lėšų įvairioms Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti, nors dalis jų, mūsų nuomone, galėjo būti numatyta tvirtinant valstybės biudžetą (*plačiau – Išvados priedo I dalies 6 skyriuje*);
- Apyskaitoje pateikta nepakankama arba neapibendrinta informacija apie valstybės biudžeto rodiklių pasikeitimus per finansinius metus, netekusius paskirties asignavimus, valstybės investicijų programos įgyvendinimą, valstybės institucijų ir įstaigų vykdomų programų rezultatus, susiejant juos su panaudotais asignavimais (*plačiau – Išvados priedo I dalies 1.1, 3.4 ir 6 skyriuose*).

Išvados priede pateikiama Valstybės kontrolės išvadą pagrindžianti informacija, apibendrintos išvados ir siūlymai, kiti pastebėjimai dėl Apyskaitos sudarymo, valstybės biudžeto vykdymo.

Valstybės kontrolierė

Rasa Budbergytė

**Išvados dėl Lietuvos Respublikos
2007 m. valstybės biudžeto įvykdymo
apyskaitos priedas**

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

**ATASKAITA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS 2007 M. VALSTYBĖS
BIUDŽETO ĮVYKDYMO APYSKAITOS IR VALSTYBĖS
BIUDŽETO VYKDYMO VERTINIMO REZULTATŲ**

2008 m. spalio 1 d.
Vilnius

Su Išvada dėl Lietuvos Respublikos 2007 m. valstybės biudžeto
įvykdymo apyskaitos galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

Turinys

Įvadas	3
Apibendrintos išvados ir siūlymai	5
I dalis. Valstybės kontrolės išvadą patvirtinanti informacija	11
1. Apyskaitos teisingumas, išsamumas ir viešojo sektoriaus apskaitos sistema	11
2. Vidaus kontrolė	18
3. Valstybės biudžeto vykdymo bendras vertinimas	23
4. Valstybės biudžeto pajamos	36
5. Valstybės biudžeto išlaidos	40
6. Privatizavimo fondo lėšų naudojimas Vyriausybės numatytiems reikmėms	48
7. Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas	50
8. Savivaldybėms skirtų dotacijų auditas	52
9. Tarpinstitucinių programų koordinavimas ir valdymas	55
10. Nacionalinė kovos su korupcija programa	56
11. Valstybės institucijų (įstaigų) transporto išlaidų vertinimas	57
12. Europos Sąjungos finansinė parama	59
II dalis. Valstybinio audito rezultatai pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus	65
1. Aplinkos ministerija ir jos valdymo sritis	67
2. Finansų ministerija ir jos valdymo sritis	71
3. Krašto apsaugos ministerija	73
4. Kultūros ministerija ir jos valdymo sritis	73
5. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	77
6. Susisiekimo ministerija ir jos valdymo sritis	78
7. Sveikatos apsaugos ministerija	79
8. Švietimo ir mokslo ministerija	80
9. Teisingumo ministerija ir jos valdymo sritis	82
10. Ūkio ministerija	84
11. Užsienio reikalų ministerija	85
12. Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis	85
13. Žemės ūkio ministerija ir jos valdymo sritis	87
14. Apskričių viršininkų administracijos	89
15. Prezidento kanceliarija, Seimo kanceliarija, Vyriausybės įstaigos ir kitos valstybės institucijos ir įstaigos	95
16. Teisėsaugos institucijos	98
17. Mokslo ir studijų institucijos	100
18. Kitos įstaigos ir organizacijos	108
III dalis. Siūlymų įgyvendinimas	109

Įvadas

Vykdydama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnio ir Valstybės kontrolės įstatymo reikalavimą prižiūrėti, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas, Valstybės kontrolė atliko 2007 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos (toliau – Apyskaita) valstybinį auditą, 79 valstybės institucijų ir įstaigų finansinius (teisėtumo) auditus, 23 savivaldybėms skirtų specialių tikslinių dotacijų auditus, veiklos auditus pagal metinę valstybinių auditų programą ir parengė valstybės kontrolieriaus teikiamą Seimui Išvadą dėl šios Apyskaitos¹.

Išvados dėl Apyskaitos tikslai:

- pareikšti nuomonę, ar Apyskaita parengta pagal teisės aktų reikalavimus, nustatančius jos sudarymą, ar Apyskaitos duomenys tikri ir teisingi;
- pateikti įvertinimą, ar, vykdant 2007 metų valstybės biudžetą, Seimo paskirti asignavimai panaudoti biudžeto programose nustatytiems tikslams ir pačiu ekonomiškiausiu ir efektyviausiu būdu, koks programų tikslų įvykdymo lygis, ar naudojant asignavimus nepadaryta teisės aktų pažeidimų;
- pateikti informaciją, kaip buvo vykdomas 2007 metų valstybės biudžetas, atskleisti valstybės finansų valdymo ir kontrolės problemas;
- pateikti rekomendacijas, kurios padėtų tobulinti valstybės biudžeto apskaitos ir atskaitingumo sistemą, stiprinti viešojo administravimo subjektų atskaitingumą, skatinti pateikiamos informacijos apie valstybės biudžeto asignavimų naudojimą viešumą ir skaidrumą.

Valstybės kontrolės auditų rezultatų apibendrinimas ir siūlymai, susiję su valstybės skola, valstybės turto naudojimu ir disponavimu, pateikiami valstybės kontrolės išvadose dėl Valstybei

¹ Apyskaitą sudaro šios metinės ataskaitos: valstybės biudžeto įvykdymo ataskaita (forma Nr. 1), valstybės biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaita (forma Nr. 2), valstybės biudžeto išlaidų įstaigų ir valstybinių mokslo bei studijų institucijų pajamų įmokų į valstybės biudžetą ataskaita (forma Nr. 3), valstybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaita (forma Nr. 4), valstybės biudžeto asignavimų teismams ataskaita (forma Nr. 5), valstybės biudžeto specialios tikslinės dotacijos ir bendrosios dotacijos kompensacijos savivaldybių biudžetams ataskaita (forma Nr. 6), iš savivaldybių biudžetų valstybės biudžetui grąžinamos bendrosios dotacijos kompensacijos ataskaita (forma Nr. 7), Privatizavimo fondo lėšų sąmatos įvykdymo ataskaita (forma Nr. 8), Rezervinio (stabilizavimo) fondo piniginių srautų ataskaita (forma Nr. 9), valstybės institucijų (pagal investavimo sritis) apyskaita (forma Nr. 10), valstybės skolos ataskaita pagal priemonių tipą (forma Nr. 11), valstybės skolos ataskaita pagal kreditorius (forma Nr. 12), valstybės skolos ataskaita pagal sektorius (forma Nr. 13), nacionalinio biudžeto pajamų ir išlaidų ataskaita (forma Nr. 14), valstybės biudžeto įvykdymo ataskaita (pagal valstybės funkcijas ir ekonominę klasifikaciją) (forma Nr. 15), Vyriausybės rezervo panaudojimo ataskaita (forma Nr. 16), suvestinė pažyma apie valstybės biudžetinių įstaigų debitorinį ir kreditorinį išiskolinimą (forma Nr. 17), viršplaninių ir nepanaudotų įmokų į valstybės biudžetą, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, ataskaita (forma Nr. 18), Europos Sąjungos ir valstybės biudžeto asignavimų, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, ataskaita (forma Nr. 19), valstybės biudžeto piniginių srautų ataskaita (forma Nr. 20), suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ataskaita (forma Nr. 21), suteiktų valstybės garantijų ataskaita (forma Nr. 22), savivaldybių biudžetų įvykdymo ataskaita (forma Nr. 1s), savivaldybių biudžetų išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaita (forma Nr. 2s), pažyma apie savivaldybių biudžetinių įstaigų debitorinį ir kreditorinį išiskolinimą (forma Nr. 3s), savivaldybių skolinimosi limitų laikymosi ataskaita (forma Nr. 4s) ir aiškinamasis raštas. Kartu pateikta 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga (3 dalys).

nuosavybės teise priklausančio turto 2007 m. ataskaitos ir dėl 2007 m. valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų.

Struktūra

Išvados priedo struktūra: I dalis – Valstybės kontrolės išvadą patvirtinanti informacija, II dalis – valstybinio audito rezultatai pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus, III dalis – pasiūlymų įgyvendinimas.

Išvados priedo I dalyje pateikiamas 2007 m. Apyskaitos teisingumo, išsamumo vertinimas ir pokyčių bei būklės vertinimai šiose srityse: viešojo sektoriaus apskaitos sistemos; vidaus kontrolės; valstybės biudžeto vykdymo; valstybės biudžeto pajamų; valstybės biudžeto išlaidų; Privatizavimo fondo lėšų naudojimo Vyriausybės nustatytoms reikmėms; biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų įgyvendinant specialiąsias programas; savivaldybėms skirtų dotacijų naudojimo; tarpinstitucinių programų koordinavimo ir valdymo, Nacionalinės kovos su korupcija programos valdymo, valstybės institucijų (įstaigų) transporto išlaidų. Šioje dalyje apibendrinti duomenys apie Europos Sąjungos finansinės paramos auditų rezultatus.

Išvados priedo II dalyje pateikiama informacija apie finansinių auditų rezultatus pagal atskiras valdymo sritis. Kiekviename skyriuje pateikiama:

- ▶ Valstybės kontrolės nuomonė dėl 2007 m. (palyginimui – 2006 m.) finansinių ataskaitų ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo. Trumpai aprašytos priežastys, dėl kurių išvadose buvo pareikštos sąlyginės ir neigiamos nuomonės;
- ▶ duomenys apie biudžetinėms įstaigoms skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą ir nustatytų veiklos rodiklių (vertinimo kriterijų) įvykdymą, asignavimų perskirstymą tarp programų;
- ▶ informacija apie svarbiausių audito rekomendacijų įgyvendinimą.

III dalyje pateikiamas Seimo nutarimuose dėl 2005 ir 2006 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitų pateiktų siūlymų įgyvendinimas.

Apibendrintos išvados ir siūlymai

Išvados:

1. Valstybės kontrolė atliko 17 178,9 mln. Lt, arba 81,7 proc., panaudotų valstybės biudžeto asignavimų finansinį (teisėtumo) auditą. Sąlyginės ir neigiamos nuomonės dėl finansinių ataskaitų buvo pareikštos dėl 9 518,2 mln. Lt, arba 55,4 proc. audituotos sumos. Klaidos apskaitoje ir finansinėje atskaitomybėje dažniausiai buvo susijusios su valstybės turto apskaita, todėl Apyskaitos duomenų tikrumui ir teisingumui reikšmingos įtakos neturėjo. Apyskaitoje nenustatyta reikšmingų duomenų iškraipymų, lyginant su valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktomis biudžeto programų sąmatų įvykdymo ataskaitomis ir kitais Finansų ministerijos tvarkomais duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta. Apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta Seimui pagal Biudžeto sandaros įstatymo, 2007 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimus, nustatytus Apyskaitos sudarymui.

2. Apyskaitoje atskleista informacija apie valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos sudarymo tvarką, valstybės biudžeto pajamų surinkimą, netekimus dėl mokesčių lengvatų, valstybės biudžeto išlaidas, valstybės biudžeto įvykdymo rezultatus, valstybės investicijas, nepanaudotas įmokas ir asignavimus, skirtus specialiosioms programoms finansuoti, savivaldybių biudžetus ir kita. Kartu atkreipiame dėmesį, kad metinė valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita turėtų detaliai atskleisti ir kitus svarbius valstybės biudžeto vykdymo aspektus. Mūsų nuomone, Apyskaitoje pateikta nepakankama arba neapibendrinta informacija apie valstybės biudžeto rodiklių pasikeitimus per finansinius metus, netekusius paskirties asignavimus, valstybės investicijų programos įgyvendinimą, valstybės institucijų ir įstaigų vykdomų programų rezultatus, susiejant juos su panaudotais asignavimais. Atitinkamose Apyskaitos formose duomenys nepalyginti su praėjusių biudžetinių metų duomenimis.

3. 2007 m. pasiekta pažanga vykdant valstybės biudžetą, nes jis per 2007 m. nebuvo tikslintas, o gautos viršplaninės pajamos panaudotos valstybės biudžeto deficitui finansuoti. Faktinis 2007 m. valstybės biudžeto deficitas buvo 337,1 mln. Lt, arba 76,6 proc., mažesnis nei planuota. Atkreipiame dėmesį, kad 2007 m., kaip ir 2006 m., nepasinaudota galimybe subalansuoti biudžetą augant Lietuvos ekonomikai.

4. Dėl pagrindinių mokesčių lengvatinio apmokestinimo nuostatų taikymo valstybės biudžetas 2007 m. neteko apie 789 mln. Lt pajamų, iš jų dėl lengvatinio PVM tarifo taikymo – apie 405 mln. Lt. Valstybės kontrolė 2006 metais siūlė sistemiskai vertinti mokesčių lengvatų rezultatyvumą ir, jei mokesčio lengvata nepasiekia jai keliamų tikslų, spręsti klausimą dėl jos panaikinimo ar pakeitimo alternatyviomis priemonėmis. Rekomendacija neįgyvendinta.

5. Biudžeto sandaros įstatymo 3 straipsnis nustato, kad nacionalinio biudžeto pajamas sudaro visos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sukaupiamos lėšos. Valstybės kontrolės audito metu nustatyta, kad 272 tūkst. Lt pajamų iš administracinių baudų nepateko į valstybės biudžetą ir neįtraukta į Apyskaitą. Šios pajamos pagal Vyriausybės 1991 m. lapkričio 27 d. patvirtintą tvarką² pervedamos į miestų ir rajonų policijos komisariatų sąskaitas, o ne į valstybės biudžetą.

6. 2007 m. biudžetinės įstaigos gavo 2 011 mln. Lt pajamų už paslaugas, kurios skiriamos specialiosioms programoms finansuoti, t. y. 27 proc., arba 422 mln. Lt, daugiau nei planuota. Šių programų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likutis, kuris gali būti perkeltas į kitus biudžetinius metus, 2007 m. pabaigoje sudarė 591 mln. Lt ir buvo 54 proc. didesnis nei 2006 m. pabaigoje. Šie likučiai rodo, kad valstybės institucijos ir įstaigos nepanaudoja dalies joms skirtų asignavimų biudžetiniais metais, todėl į tai reikėtų atsižvelgti tvirtinant asignavimus programoms ateinantiems metams. Nors teisės aktai nereikalauja, kad tvirtinant valstybės biudžetą būtų tvirtinami ankstesniais metais nepanaudoti ir perkelti į kitus biudžetinius metus asignavimai ir Apyskaitoje būtų teikiama informacija apie jų panaudojimą, tačiau Valstybės kontrolės nuomone, tokios nuostatos yra būtinos.

7. Atlikus biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų, įgyvendinant specialiąsias programas, auditą³, nustatyta, kad pajamos už teikiamas įvairias mokamas paslaugas nėra perskirstomos per valstybės biudžetą bendroms valstybės reikmėms, kaip kiti mokesčiai ar įmokos, o gražinamos paslaugas teikiančioms įstaigoms ir gali būti naudojamos paslaugų sąnaudoms padengti ir kitiems įstaigų poreikiams. Atlygio už paslaugas dydis dažniausiai nustatomas jas teikiančių biudžetinių įstaigų vadovų įsakymais. Audito metu nustatėme, kad 2007 m. kai kurios biudžetinės įstaigos specialiųjų programų pajamas už suteiktas paslaugas planavo mažesnes, nei faktiškai gauna keletą metų iš eilės, taip galbūt siekiant gauti daugiau lėšų kitoms biudžeto programoms finansuoti. Teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta, kokios paslaugos turi būti įtrauktos į rinkliavos objektų sąrašą. Nėra

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-11-27 nutarimas Nr.494 „Dėl įplaukų, gaunamų už baudas pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180 straipsnius, panaudojimo“.

³ Valstybės kontrolės 2008-02-14 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-60-14-4 „Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas“.

institucijos, kuriai būtų pavesta periodiškai vertinti paslaugų atitiktį rinkliavos objektui, o įstaigos nesuinteresuotos inicijuoti teikiamų paslaugų pripažinimo rinkliavos objektais.

8. 2007 m. panaudota 87,4 proc. planuotų asignavimų, įskaitant leistinus patikslinimus virš Seimo patvirtintų sumų, t. y. 3 010,9 mln. Lt mažiau. Valstybės institucijų ir įstaigų bendras veiklos vertinimo kriterijų įvykdymo lygis yra aukštas: strateginių veiklos tikslų vertinimo kriterijai įgyvendinti 117 proc., programų – 153 proc., uždavinių – 126 proc. Aukštus veiklos rezultatus tik iš dalies lėmė efektyvi valstybės institucijų veikla. Kaip ir praėjusiais metais, audito metu nustatyta atvejų, kai veiklos vertinimo kriterijai yra ne visai tinkami, nepakankama jų vykdymo stebėseną, neišskus vertinimo kriterijų įvykdymo rezultatų skaičiavimas.

9. 175 biudžeto programos (apie ketvirtadalis visų programų) yra neįvykdytos, t. y. nepasiekti rezultato vertinimo kriterijai. Daugeliui šių biudžeto programų įgyvendinti panaudoti beveik visi (daugiau nei 95 proc.) joms vykdyti skirti asignavimai. Šie asignavimai sudarė 6 604,5 mln. Lt, arba 31 proc., visų valstybės biudžeto panaudotų asignavimų. Teisės aktai nenumato, kad į biudžeto programų įgyvendinimo rezultatus būtų atsižvelgta tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą, todėl, Valstybės kontrolės nuomone, finansinės drausmės priemonių, stabdančių lėšų naudojimą neefektyvioms valstybės biudžeto programoms, valstybės lygiu nepakanka.

10. Biudžetinės įstaigos ir organizacijos dėl panaudotų viršplaninių ir ankstesniais metais nepanaudotų lėšų likučių, sutaupytų asignavimų išlaidoms ir papildomai gautų lėšų iš Vyriausybės rezervo 2007 m. panaudojo 4 205,9 mln. Lt, arba 32 proc. daugiau nei patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų valstybės kapitalo investicijoms. Valstybės investicijų 2007–2009 metų programa 2007 m. nuolat kito: tiems patiems investicijų projektams asignavimai buvo didinami ir mažinami, investicijų projektai buvo įtraukiami ir išbraukiami. Tai rodo, kad biudžetinės įstaigos ir organizacijos ne visada tinkamai įvertino investicijų projektų įgyvendinimo galimybes.

11. 2007 m. išlaidos iš Privatizavimo fondo sudarė 1 291,9 mln. Lt. Kaip ir ankstesniais metais, iš Privatizavimo fondo nebuvo numatyta pervesti lėšų į Rezervinį (stabilizavimo) fondą, nors pagal Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisykles lėšos į šį fondą turėtų būti pervedamos. Be to, iš Privatizavimo fondo 331,1 mln. Lt buvo skirta įvairioms Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti. Dalis šių lėšų, Valstybės kontrolės nuomone, galėjo būti numatyta valstybės biudžete. Skiriant lėšas Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti iš Privatizavimo fondo, o ne iš valstybės biudžeto asignavimų, dirbtinai mažinamas tiek planuojamas,

tiek faktinis valstybės biudžeto deficitas. Apyskaitoje neatskleista, kiek Privatizavimo fondo lėšų buvo panaudota valstybės investicijų projektams finansuoti.

12. Vyriausybės nutarimais 2007 m. asignavimų paskirstymas pagal programas buvo keičiamas 11 kartų: valstybės institucijų ir įstaigų vykdomoms 87 programoms skirti asignavimai buvo sumažinti, o 96 – atitinkamai padidinti. Nors tikslinant asignavimų pasikeitimus tarp programų teisės aktai nepažeidžiami, tačiau tai rodo, kad lėšų poreikis ne visada skaičiuojamas teisingai, o strateginiam planavimui skiriama nepakankamai dėmesio. Teikdami Išvadą dėl 2006 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, buvome atkreipę dėmesį, kad turėtų būti išsamiau nagrinėjamos priežastys, kodėl prašoma keisti asignavimų paskirtį.

13. Finansų ministerija 2007–2008 m. atliko nemažą darbą rengiant pagrindines viešojo sektoriaus apskaitos reformos įgyvendinimo priemones. Informacinių sistemų įdiegimas gali sulėtinti reformos įgyvendinimą, o kartu padidinti jos sąnaudas. Viešojo sektoriaus subjektų naudojamų apskaitos informacinių sistemų integravimo lygis yra žemas.

14. Valstybės kontrolė, dvidešimt trijose savivaldybėse atlikusi 2007 m. valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų, skirtų savivaldybėms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui, valstybės investicijų programoje numatytiems bei kitiems projektams finansuoti, valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą, konstatavo, kad savivaldybės 2007 m. nepanaudojo ir perskirstė kitoms savivaldybių socialinėms reikmėms iš viso 42,3 mln. Lt specialios tikslinės dotacijos lėšų, skirtų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms. Be to, audituotos savivaldybės 2007 m. pedagogų tobulinimuisi panaudojo iš viso 4,3 mln. Lt mokinio krepšelio lėšų, iš kurių 1,7 mln. Lt (39 proc.) – edukacinėms kelionėms-seminarams užsienyje.

15. Kelių valdymo sričių suderintai plėtrai įgyvendinti šalyje 2007 m. buvo vykdomos 76 tarpinstitucinės programos. Šių programų tikslai ne visada buvo įgyvendinami laiku, ne visuomet teikiamos ataskaitos apie institucijų dalyvavimą tarpinstitucinėse programose, dalis šių programų nebuvo koordinuojama. Ne visi programų dalyviai vykdė numatytas priemones ir skyrė lėšų priemonėms vykdyti.

Siūlymai Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Dėl valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo:

- Rengiant 2009 m. ir vėlesnių laikotarpių valstybės biudžetą ryžtingiau siekti subalansuoto valstybės biudžeto, griežtinti fiskalinę drausmę, mažinant valstybės išlaidas.
- Parengti teisės aktų pakeitimus, nustatančius, kad visos pajamos, gaunamos už baudas pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso straipsnius, būtų pervedamos į apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų surenkamąsias sąskaitas.
- Teisės aktuose įtvirtinti nuostatas dėl programų vertinimo kriterijų įvykdymo rezultatų skaičiavimo, kuris sudarytų nuoseklų pagrindą vertinimo kriterijams tobulinti.
- Tvirtinant 2009 m. ir vėlesnių metų valstybės biudžetą, įtvirtinti nuostatą, kokia nepanaudotų įmokų į biudžetą, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, dalis paliekama biudžetinėms įstaigoms ir gali būti naudojama viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas. Likusią šių nepanaudotų įmokų dalį naudoti valstybės biudžeto reikmėms.
- Atsižvelgiant į šalies finansinę būklę, tvirtinant 2009 m. valstybės biudžetą atsisakyti galimybės sutaupyti asignavimus išlaidoms naudoti turtui įsigyti.
- Privatizavimo fondo lėšas naudoti tik investiciniams projektams finansuoti ir jas paskirstyti pagal investavimo sritis Valstybės investicijų programoje, tvirtinant valstybės biudžetą.
- Vertinti mokesčių lengvatų rezultatyvumą ir mokesčių vengimo įtaką valstybės pajamoms*.
- Išsamiau nagrinėti valstybės institucijų ir įstaigų teikiamus prašymus keisti asignavimų paskirstymą pagal programas*.
- Nustatyti pajamų prognozavimo ir veiksmų, turinčių reikšmingos įtakos pajamų vykdymui, atskleidimo sudarant biudžeto projektą tvarką*.

** Šie siūlymai buvo pateikti Seimo 2007-12-04 nutarimu Nr. X-1347 „Dėl Lietuvos Respublikos 2006 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ ir teikiami pakartotinai*

2. Dėl atsiskaitymo už valstybės biudžeto įvykdymą:

- Tobulinti Apyskaitos sudarymą, siekiant, kad joje būtų išsamiai atskleista informacija apie biudžeto rodiklių pasikeitimus per finansinius metus, netekusius paskirties asignavimus, valstybės investicijų programos įgyvendinimo rezultatus, valstybės institucijų ir įstaigų vykdomų programų rezultatus, susiejant juos su panaudotais asignavimais.

Finansų ministerijai buvo pateikta siūlymų dėl kai kurių Apyskaitos formų, papildomos informacijos atskleidimo Aiškinamajame rašte, asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ir jų pateikimo, atskirų pajamų rūšių prognozavimo, Vyriausybės rezervo lėšų.

I dalis. Valstybės kontrolės išvadą patvirtinanti informacija

1. Apyskaitos teisingumas, išsamumas ir viešojo sektoriaus apskaitos sistema

1.1. Apyskaitos atitiktis teisės aktų reikalavimams ir Finansų ministerijos tvarkomiems duomenims, iš kurių ji sudaryta

Vertinimas

1. Apyskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta Seimui pagal Biudžeto sandaros įstatymo, 2007 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo, kitų teisės aktų reikalavimus, nustatytus Apyskaitos sudarymui. Apyskaitoje nenustatyta reikšmingų iškraipymų, lyginant su valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktomis biudžeto programų sąmatų įvykdymo ataskaitomis, kurias Valstybės kontrolė auditavo, ir kitais Finansų ministerijos tvarkomais duomenimis, iš kurių ji buvo sudaryta. Apyskaitoje atskleista reikšminga informacija, išskyrus toliau pateiktus pastebėjimus.

2. Valstybės kontrolė atliko 81,7 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų auditą. Sąlyginės nuomonės dažniausiai buvo pareikštos dėl pažeidimų finansinėse atskaitomybėse (balanse), o ne ataskaitose dėl biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo, iš kurių sudaroma Apyskaita. Įvertinus biudžetinių įstaigų atskaitomybėse auditų metu nustatytų klaidų poveikį Apyskaitos duomenims, Valstybės kontrolės nuomone, jie neturėjo reikšmingos įtakos Apyskaitos duomenų tikrumui ir teisingumui.

Apyskaitos sudarymo teisinė bazė 2007 m. nepasikeitė. Biudžeto sandaros įstatymas⁴ ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės⁵ numato, kad biudžeto įvykdymo Apyskaitos turi būti parengtos atsižvelgiant į atitinkamų metų valstybės biudžeto įstatymo rodiklius, panaudotas Vyriausybės rezervo lėšas bei perkeltas viršplanines ir nepanaudotas įmokų į biudžetą, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, sumas, įskaitant asignavimus įsipareigojimams, informaciją apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo 35 straipsnio 4 dalį, Apyskaitos

⁴ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 35 str.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 (Vyriausybės 2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija, su pakeitimais ir papildymais), 62 p.

privalomas dokumentas – atitinkamo biudžeto įvykdymo rezultatų ataskaita (toliau – Rezultatų ataskaita).

Biudžeto įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklėse⁶ nurodyti Apyskaitos rengimo tikslai ir joje pateikiamai informacijai keliami reikalavimai, dėl kurių vykdymo 2007 m. Apyskaitoje Valstybės kontrolės nuomonė pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Reikalavimai Apyskaitoje pateikiamai informacijai

Reikalavimas	Paaiškinimas	Valstybės kontrolės nuomonė, ar 2007 m. Apyskaita atitinka reikalavimą
Suprantama jos vartotojams	Galima būtų priimti tinkamus ekonominius sprendimus.	Iš dalies (1, 3*)
Svarbi	Padėti vartotojams įvertinti praėjusio, esamo ir būsimo laikotarpio ūkines operacijas ir ūkinius įvykius ir pagrįsti arba pataisyti praėjusio laikotarpio duomenis.	Iš dalies (1, 2, 3*)
Reikšminga	Jos pateikimas ar nepateikimas gali turėti įtakos vartotojų priimamiems ekonominiams sprendimams, kurie daromi remiantis finansine informacija.	Taip
Patikima	Joje neturi būti reikšmingų klaidų ir nukrypimų. Informacija turi tiksliai perteikti ūkines operacijas ir ūkinius įvykius, kurie įtraukti į apskaitą, ir pateikti juos pagal turinį ir ekonominę prasmę.	Taip
Nešališka	Jos pateikimas neturėtų daryti įtakos informacijos vartotojų priimamiems sprendimams ir juo neturėtų būti siekiama iš anksto numatyto rezultato.	Taip
Palyginama	Vartotojai turi turėti galimybę nustatyti šios informacijos, pateiktos kitų laikotarpių arba subjektų Apyskaitose, panašumus ir skirtumus. Vartotojai turi būti informuojami apie apskaitos principus, pagal kuriuos buvo rengiama Apyskaita, apie minėtų principų pasikeitimus ir tokių pokyčių įtaką.	Taip

Šaltinis – Valstybės kontrolė

* Žr. atitinkamus šios dalies pastebėjimus.

Biudžeto įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklėse numatyta, kad Apyskaitos aiškinamajame rašte turi būti pateikiama valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų straipsnius, piniginių lėšų judėjimą papildomai paaiškinanti informacija, apyskaitoje nepateikta, bet reikšminga informacija, kokie taikyti duomenų surinkimo, grupavimo ir apskaitos metodai, detalizuojami reikšmingi apyskaitos straipsniai, jų pasikeitimai ir juos lėmę veiksniai.

Pastebėjimai:

1. *Nepakankamai informatyvi Rezultatų ataskaita.* Rezultatų ataskaitoje duomenys nurodomi iš pateiktų atitinkamų metinės Apyskaitos formų⁷, tačiau kai kurie duomenys netikslūs, tam tikri įvykdymo rodikliai neparodo tikrojo rezultato. Valstybės kontrolės nuomone, Rezultatų

⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-02-01 įsakymu Nr. 1K-028 patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklės.

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-02-01 įsakymu Nr. 1K-028 patvirtintos Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklės, 7.2 p.

ataskaita neparodo tikrojo valstybės biudžeto vykdymo rezultato, kadangi joje asignavimų panaudojimo procentai skaičiuojami neatsižvelgiant į asignavimų dydį su leistiniais patikslinimais virš Seimo patvirtintų sumų.

Pavyzdžiai

1. Rezultatų ataskaitoje (ir kitoje Apyskaitos formoje „Valstybės institucijų (pagal investavimo sritis) apyskaita (forma Nr. 10)“⁸) nėra duomenų apie patikslintus asignavimus valstybės investicijoms. Šiose formose pateiktas valstybės investicijoms patvirtintas asignavimų planas, į kurį atsižvelgiant apskaičiuotas ir įvykdymo procentas. Aiškinamajame rašte ir Finansų ministerijos pateiktais duomenimis, asignavimų valdytojų patikslintas⁸ valstybės biudžeto asignavimų planas valstybės investicijoms yra 5 301,9 mln. Lt, t. y. 2 112,4 mln. Lt daugiau negu buvo planuota. Atsižvelgiant į patikslintą asignavimų planą, institucijos valstybės investicijoms panaudojo 79 proc. valstybės biudžeto asignavimų. Valstybės kontrolės nuomone, Rezultatų ataskaitoje pateikti duomenys apie valstybės biudžeto asignavimų panaudojimą valstybės investicijoms (131,9 proc.) neatspindi tikrosios padėties, nes skaičiuojami neatsižvelgiant į patikslintą asignavimų planą.
2. Europos Sąjungos paramos ir bendrojo finansavimo programoms nepanaudotas asignavimų likutis metų pradžioje Rezultatų ataskaitoje nurodytas 2 976 953,7 tūkst. Lt, nors faktiškai į 2007 metus perkeltas 2 865 213,9 tūkst. Lt⁹, t. y. 111 739,8 tūkst. Lt mažesnis.

2. Apyskaitos aiškinamajame rašte neatskleista informacija, susijusi su ES ir kitos finansinės paramos ir valstybės biudžeto asignavimų, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, nepanaudotais asignavimų likučiais. Vadovaujantis Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų įvykdymo ataskaitos sudarymo taisyklėmis¹⁰ apskaičiuotas ES ir kitos paramos bei valstybės biudžeto asignavimų, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, nepanaudotas pereinamasis likutis metų pabaigoje gali būti sumažintas, jei asignavimai neteko paskirties, t. y. programos atskiri projektai jau baigti ir asignavimai sutaupyti, jei programos projektai nebus vykdomi ir pan. Audito metu nustatyta, kad apskaičiuotas nepanaudotų asignavimų likutis metų pabaigoje ne tik sumažintas 75,5 mln. Lt netekusiais paskirties asignavimais, bet ir padidintas 57,0 mln. Lt. Aiškinamajame rašte neatskleista informacija tiek apie netekusius paskirties asignavimus, tiek apie sumas, kuriomis padidintas likutis, ir jų atsiradimo priežastis.

3. Tobulinant Apyskaitą reikėtų įvertinti Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijas¹¹, kad metinė valstybės biudžeto vykdymo apyskaita atskleistų:

3.1. biudžeto rodiklių pasikeitimus, t. y. bet kokios pasikeitusios sumos, lyginant su valstybės biudžeto įstatymu patvirtintomis biudžeto finansinių rodiklių sumomis, Apyskaitoje turėtų būti detalizuojamos atskirai, parodant, kokios konkrečiai sumos turėjo įtakos įstatymu patvirtinto rodiklio dydžio pasikeitimui. Apyskaitos formose pateikiami arba patvirtinti planiniai, arba patikslinti (planas su leistiniais patikslinimais virš Seimo patvirtintos sumos) biudžeto asignavimai,

⁸ Pvz., iš sutaupytų valstybės biudžeto asignavimų išlaidoms, viršplaninių ir ankstesniais metais specialiosioms programoms finansuoti nepanaudotų įmokų, lėšų iš Vyriausybės rezervo.

⁹ Iš ataskaitos formos Nr. 19.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2007-02-01 įsakymas Nr. 1K-028 (su pakeitimais ir papildymais).

¹¹ Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija. Biudžeto skaidrumo gera praktika, 2001 m. Prieiga per internetą - <http://www.oecd.org/dataoecd/33/13/1905258.pdf>

tačiau atskirai nedetalizuojama, kokios yra konkrečios patikslinimų sumos ir kokie jų susidarymo šaltiniai.

3.2. palyginamą su ankstesniais metais informaciją apie biudžeto rodiklius, t. y. turėtų būti pateikiami tokie praėjusių metų duomenys, kurie leistų palyginti rezultatus, sudarant sąlygas priimti atitinkamus sprendimus dėl biudžeto vykdymo (pvz., parodytų atitinkamų rodiklių pasikeitimą, pateikiant įvykdymą procentais, o ne tik absoliučiomis sumomis).

1.2. Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos apžvalga

Vertinimas

Finansų ministerija 2007–2008 m. atliko nemažą darbą rengdama pagrindines reformos įgyvendinimo priemones. Informacinių sistemų įdiegimas gali sulėtinti reformos įgyvendinimą, o kartu padidinti jos sąnaudas. Viešojo sektoriaus subjektų naudojamų apskaitos informacinių sistemų integravimo lygis yra žemas.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2005 m. pradėjo viešojo sektoriaus apskaitos reformą, kurios tikslas – viešajame sektoriuje pereiti prie buhalterinės apskaitos tvarkymo kaupimo principu. Vykdam šią reformą 2007–2008 m. rugpjūčio mėn. atlikti darbai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. 2007–2008 m. atlikti darbai, vykdant viešojo sektoriaus apskaitos reformą

Eil. Nr.	Darbas	Atlikimo rezultatas	Komentarai
1.	Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų rengimas	Finansų ministro įsakymais patvirtinti ir paskelbti 23 viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai, iš kurių 13 viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų projektų parengta 2007–2008 m.	Visi 26 standartai turi būti patvirtinti 2008 m. Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 2007 m. buvo numatyta parengti finansinės atskaitomybės formų pildymo rekomendacijas, tačiau Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 746 parengimo terminas perkeltas į 2008 m.
2.	Viešojo sektoriaus bendrasis sąskaitų planas	1. 2008 m. kovo mėn. atnaujintas viešojo sektoriaus subjektų privalomojo bendrojo sąskaitų plano projektas, kuris buvo parengtas 2005 m. 2. Parengtas likučių perkėlimo iš sąskaitų plano, patvirtinto finansų ministro 2001-03-16 įsakymu	Parengtas viešojo sektoriaus bendrojo sąskaitų plano projektas, tačiau finansų ministro įsakymu dar nepatvirtintas. Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 2006 m. buvo numatyta parengti bendrojo sąskaitų plano naudojimo

¹² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymas Nr. 70 „Dėl biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių patvirtinimo“.

¹³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-06-29 nutarimas Nr. 718 „Dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos ir koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“.

		Nr. 70 ¹² , sąskaitų į viešojo sektoriaus bendrojo sąskaitų plano sąskaitas susiejimo tvarkos aprašas (pagal Vyriausybės 2005-06-29 nutarimą Nr. 718 ¹³ ši priemonė nebuvo numatyta (Vyriausybės 2008-07-16 nutarimo Nr. 746 ¹⁴ redakcija))	rekomendacijas, tačiau Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 746 parengimo terminas perkeltas į 2008 m.
3.	Pavyzdinių apskaitos vadovų parengimas	Parengti ir paskelbti Finansų ministerijos tinklalapyje pavyzdiniai biudžetinių įstaigų, savivaldybių, valstybės išdo buhalterinės apskaitos vadovai.	Vyriausybės 2005-06-29 nutarimu Nr. 718 numatyti vadovų ¹⁵ parengimo terminai Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 746 buvo perkelti iš 2007 m. į 2008 m.
4.	Viešojo sektoriaus informacinių technologijų sistemos ir apskaitai tvarkyti naudojama programinė įranga	1. 2008 m. atlikta viešojo sektoriaus informacinių technologijų sistemų ir apskaitai tvarkyti naudojamos programinės įrangos diagnostinė inventorizacija (tyrimas).	Buvo vertinami tik minimalūs Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinių ataskaitų standartų keliami reikalavimai, neatsižvelgiant į viešojo sektoriaus subjektų veiklos keliamus poreikius. Specifiniai reikalavimai, susiję su viešojo sektoriaus subjekto apskaitos ir veiklos ypatumais, nebuvo aprašomi. Kiekvienas subjektas juos turi nustatyti atskirai. Visi subjektai, vertindami naudojamas informacines sistemas, turi atsižvelgti į veiklos keliamus reikalavimus, nes atliktos analizės metu į tai nebuvo atsižvelgiama.
		2. 2008 m. parengtas informacinių technologijų sistemų ir apskaitai tvarkyti naudojamos programinės įrangos optimizavimo plano projektas.	Pagal projektą, koordinuojanti institucija turės koordinuoti subjektų grupių informacinių sistemų planuojamus centralizavimo ir diegimo procesus; subjektų grupė – priimti sprendimą, ar bus diegiama nauja informacinė sistema, ar ji bus centralizuota subjektų grupėje, ar atskirai subjektui; subjektai – įdiegti numatytus informacinių sistemų pakeitimus. Mūsų nuomone, nepakankami diegėjų pajėgumai pertvarkyti (diegti) finansinės apskaitos informacines sistemas.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Pastebėjimai:

1. Reikalingas ilgesnis pereinamasis laikotarpis negu buvo planuota. Priėmus sprendimą nekonsoliduoti valstybės bei savivaldybių įmonių, kontroliuojamų akcinių bendrovių ir uždaruju akcinių bendrovių, viešųjų įstaigų (išskyrus sveikatos priežiūros įstaigas), užtruko kai kurių standartų¹⁶ nuostatų derinimas. Vienerius metus užtruko ir konsolidavimo vadovo atnaujinimo ir derinimo darbai.

Siekiant pašalinti pastebėtus netikslumus Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijoje, Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu

¹⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-07-16 nutarimas Nr. 746 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 718 „Dėl viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos ir koordinavimo ir priežiūros komisijos sudarymo“ pakeitimo“.

¹⁵ Konsolidavimo vadovo, pavyzdinių buhalterinės apskaitos vadovų biudžetinėms įstaigoms, savivaldybėms, išteklių fondams, valstybės išdui, valstybės Valstybinio socialinio draudimo fondui, Privalomojo sveikatos draudimo fondui.

¹⁶ Standartai: 14-asis „Junginiai ir investicijos į asocijuotus subjektus“ ir 15-asis „Konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ir investicijos į konsoliduojamus subjektus“ standartai.

Nr. 746 patvirtinta reformos įgyvendinimo priemonių plano nauja redakcija. Dešimties pagrindinių priemonių vykdymo terminai perkelti į kitus metus, patvirtintos reformos antrojo etapo priemonės, kurių vykdymo terminai 2008–2012 metais.

2. Socialinių išmokų apskaitos sudėtingumas. Rengiant 24-ojo standarto „Išmokos darbuotojams ir pensijų planai“ projektą, Finansų ministerija nusprendė kol kas jame nenurodyti specialių nuostatų dėl socialinių išmokų apskaitos. Jų apskaitai turi būti taikomos bendros Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nuostatos. Atkreiptinas dėmesys, kad socialinių išmokų apskaita yra komplikuoja dėl sudėtingo įsipareigojimų įvertinimo, kuriam atlikti reikia ilgalaikių tendencijų (darbo užmokesčio, visuomenės senėjimo ir kitų procesų) įvertinimą. Socialinės politikos įsipareigojimų įvertinimo procedūros yra užsienio valstybėse prieš daugelį metų prasidėjęs ir tebevykstantis svarstymų objektas. Buvo padarytas reikšmingas žingsnis, kai JAV Federalinių apskaitos standartų patariamoji taryba (organizacija, atsakinga už JAV valstybės apskaitos standartų skelbimą) 2006 m. lapkričio mėnesį pareiškė, kad socialinės politikos įsipareigojimai turi būti pripažinti valstybės balanse kaip įsipareigojimai.

3. Pereinamuoju laikotarpiu neišvengiamas apskaitos dubliavimas. Apskaita kaupimo principu pagerina valstybės piniginių išteklių ir turto valdymą, tačiau susilpnina parlamentinę valstybės piniginių išteklių srautų kontrolę. Pereinamuoju laikotarpiu neišvengiamas apskaitos, skirtos biudžeto vykdymui prižiūrėti, dubliavimas, t. y. valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys būtų rengiamas kaupimo principu, o už biudžetą būtų atsiskaitoma laikantis pinigų principo. Pagal Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 746 patvirtintos viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos koncepcijos 22.5 p., ateityje galėtų būti svarstomas biudžeto sudarymas ir atsiskaitymas už jo vykdymą kaupimo principu.

4. Reikės nemažų sąnaudų sprendžiant vieną iš svarbiausių klausimų – ilgalaikio turto apskaita. 12-asis standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“¹⁷ reikalauja, kad ilgalaikis materialusis turtas į apskaitą būtų įtrauktas įsigijimo (pasigaminimo) verte arba tikrąja verte (perkainota). Žemė, kilnojamosios, nekilnojamosios kultūros vertybės ir kitos vertybės po pirminio pripažinimo finansinėse ataskaitose turės būti rodomos tikrąja verte. Šiuo metu nemažai valstybės turto (žemė, miškai, mineraliniai ištekliai ir pan.) vertine išraiška neapskaitoma. Dalies turto įsigijimo (pasigaminimo) savikainos šiuo metu nustatyti neįmanoma. Tokio turto įkainojimas gali pareikalauti nemažų sąnaudų.

5. Informacinių sistemų įdiegimas gali sulėtinti reformos įgyvendinimą, o kartu padidinti jos sąnaudas. Pagal Vyriausybės 2008-07-16 nutarimu Nr. 746 patvirtintą viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformos įgyvendinimo priemonių planą, iki 2008 m. III ketvirčio koordinuojantis viešojo sektoriaus subjektas privalėjo atlikti esamų

¹⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymas Nr. 1K-174 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“.

apskaitos informacinių sistemų analizę nustatytoje viešojo sektoriaus subjektų grupėje, įvertinti šios grupės viešojo sektoriaus subjektų turimų apskaitos informacinių sistemų atitiktį veiklos ir apskaitos standartų reikalavimams, koordinuojantis ir (arba) kontroliuojantis viešojo sektoriaus subjektai – persvarstyti esamus ir aprašyti siektinus apskaitos ir su apskaita susijusius veiklos procesus, parengti naują sąskaitų planą, apskaitos vadovą ir būtinas automatizuoti ataskaitų ir dokumentų formas, atlikti kitus organizacinius ir parengiamuosius darbus, kurių reikės apskaitos informacinėms sistemoms diegti. Šiuo metu viešojo sektoriaus subjektų naudojamų apskaitos informacinių sistemų integravimo lygis yra žemas. Didžioji dalis subjektų naudoja skirtingas apskaitos informacines sistemas. Nepakankami diegėjų pajėgumai pertvarkyti (diegti) finansinės apskaitos informacines sistemas vienu metu daugelyje viešojo sektoriaus subjektų, nesuplanuoti reikiami finansiniai ištekliai subjektų finansinės apskaitos informacinių sistemų pertvarkymams ir diegimams.

2. Vidaus kontrolė

2.1. Vidaus kontrolės vertinimas

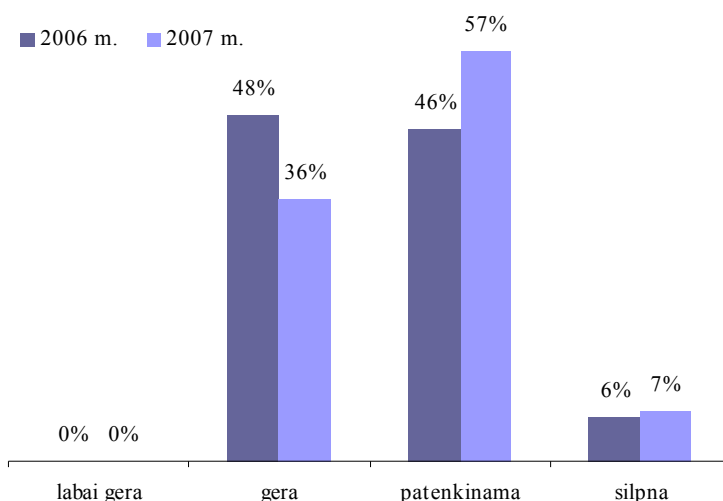
Vienas iš finansų valdymo skaidrumo ir atskaitingumo gerinimo būdų – vidaus kontrolės stiprinimas. Efektyvi vidaus kontrolė – tai klaidų, neatitikimų, apgaulių prevencinė priemonė, padedanti užtikrinti įstaigose dirbančių asmenų atsakomybę už savo sprendimus ir veiksmus, valdant ir naudojant valstybės turta, įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi, piniginių ir materialinių išteklių apsaugą nuo praradimo, netinkamo naudojimo ir valdymo.

Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumas ir turto naudojimo efektyvumas daugiausia priklauso nuo to, kokios yra subjekte nustatytos ir kaip atliekamos vidaus kontrolės procedūros, ar jos padeda surasti padarytas klaidas, neatitikimus, apgaulės ir laiku jas ištaisyti.

Paprastai vidaus kontrolė atlikus audito procedūras vertinama kaip labai gera, gera, patenkinama ar silpna¹⁸.

Lyginant su 2006 m., vidaus kontrolė valstybės įstaigose, institucijose ir savivaldybėse pablogėjo. 2007 m. tik 36 proc. audituotų subjektų vidaus kontrolė įvertinta kaip gera, tai yra 12 proc. mažiau nei 2006 m. (48 proc.). 57 proc. audituotų subjektų vidaus kontrolė įvertinta patenkinamai (2006 m. – 46 proc.), silpnai – 7 proc. (2006 m. – 6 proc.) (1 pav.).

1 pav. Vidaus kontrolės vertinimas 2006–2007 metais

Šaltinis – Valstybės kontrolė

¹⁸ **Labai gera** – kai vidaus kontrolės sistema atitinka jai keliamus reikalavimus, o atlikti kontrolės testai įrodė, kad vidaus kontrolės sistema veikia patikimai ir tai patvirtino savarankiškų audito procedūrų rezultatai; **gera** – kai vidaus kontrolė atitinka jai keliamus reikalavimus, o atlikti testai įrodė, kad vidaus kontrolės sistema veikia patikimai, išskyrus nereikšmingas išimtis; **patenkinama** – kai vidaus kontrolės sistema atitinka jai keliamus reikalavimus arba atitinka su nereikšmingomis išimtimis, tačiau atlikti kontrolės testai ir/arba vėliau atliktos savarankiškos audito procedūros nesuteikė pakankamų įrodymų dėl vidaus kontrolės veiksmingumo ir nuoseklumo; **silpna** – kai vidaus kontrolės sistema neatitinka jai keliamų reikalavimų (vadovai nenustatė efektyvių kontrolės procedūrų rizikos veiksniams sumažinti).

Audituotų subjektų vidaus kontrolės vertinimas buvo atliktas įvertinus vidaus kontrolės aplinką ir nustačius, ar subjektų nustatytos vidaus kontrolės procedūros buvo veiksmingos ir nuoseklios apskaitant pajamas, išlaidas, turtą bei valdant, naudojant ir disponuojant turtu. Audito metu valstybės įstaigose, institucijose ir savivaldybėse vidaus kontrolės sistemose nustatyta daugiausia trūkumų, susijusių su vidaus kontrolės aplinka (36 proc.) ir vidaus kontrolės procedūromis apskaitant išlaidas (25 proc.) (3 lentelė).

3 lentelė. Vidaus kontrolės trūkumai

Nustatytų trūkumų grupės	2006 m.		2007 m.	
	Skaičius	Proc.	Skaičius	Proc.
Vidaus kontrolės aplinkoje	89	32	152	36
Procedūrose apskaitant pajamas	22	8	24	6
Procedūrose apskaitant išlaidas	83	29	107	25
Procedūrose apskaitant turtą	53	19	51	12
Procedūrose valdant, naudojant turtą	33	12	87	21
Iš viso	280	100	421	100

Šaltinis – Valstybės kontrolės finansinių auditų medžiaga

Finansų ministerija 2008 m. birželio mėn. parengė Vidaus audito tarnybų veikimo 2007 m. viešuosiuose juridiniuose asmenyse ataskaitą. Joje pateiktos išvados ir pasiūlymai, kurie parengti pagal vidaus audito tarnybų pateiktas ataskaitas. Pagal Vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo nuostatas Finansų ministerija metodiškai vadovauja vidaus audito tarnyboms finansų kontrolės ir vidaus audito klausimais, taip pat vertina ir prirėikus tikrina, ar vidaus audito tarnybų veikla atitinka šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, Finansų ministerija turėtų sutelkti daugiau dėmesio ne tik į praėjusio laikotarpio apibendrinimus, bet ir į vidaus audito tarnybų veikimą einamaisiais metais.

2.2. Vidaus audito metodika

Pavyzdinėje vidaus audito metodikoje¹⁹ nurodoma, kad vidaus auditoriai turi tikrinti ir vertinti procedūras, taikomas viešojo juridinio asmens valdomo, naudojamo ir disponuojamo turto bei informacijos apsaugai, prirėikus patikrinti, ar toks turtas yra. Tikrindamas ir vertindamas vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą, vidaus auditorius atlieka finansinį, veiklos, valdymo, atitikimo arba informacinių sistemų auditus ir galimus jų derinius.

Atliekant vidaus informacinių sistemų auditą rekomenduojama vadovautis Nuolatinės tarpžinybinės komisijos vidaus audito sistemos kūrimui valstybiniame sektoriuje koordinuoti 2003 metais patvirtintomis vidaus audito rekomendacijomis²⁰. Šių metodinių rekomendacijų

¹⁹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-05-02 įsakymu Nr. 1K-117 patvirtinta „Pavyzdinė vidaus audito metodika“, 2 p. (Lietuvos Respublikos finansų ministro 2006-03-20 įsakymo Nr. 1K-115 redakcija).

²⁰ Nuolatinės tarpžinybinės komisijos vidaus audito sistemos kūrimui valstybiniame sektoriuje koordinuoti 2003-03-13 posėdžio (protokolas Nr.1) sprendimu Nr. 5 patvirtintos „Vidaus audito rekomendacijos“.

Finansų ministerija atskirai neįteisino ir neperžiūrėjo, todėl valstybiniai auditoriai rekomendavo tobulinti Pavyzdinę vidaus audito metodiką (arba parengti kitą metodinę medžiagą vidaus auditoriams), kurioje būtų pateiktos rekomendacijos, kaip atlikti informacinių sistemų auditus.

Pažymėtina, kad vidaus reikalų ministras yra patvirtinęs informacinių technologijų atitikties vertinimo metodiką²¹, kurioje nustatyta, kad informacinių sistemų saugumo vertintojas gali būti įstaigos vidaus auditas, įstaigos vadovo ar įgaliotos institucijos paskirtas vertintojas arba įstaigos saugos įgaliotinis.

Audito metu²² nustatyta, kad 2007 metais minėtų teisės aktų nesilaikė 76 proc. institucijų, kadangi neatliko informacinių sistemų ar konkrečiai informacijos saugumo auditų.

Rekomendacijų įgyvendinimas

– Kadangi neįgyvendinta daugelis 2007 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pateiktų rekomendacijų, susijusių su informacinių technologijų strateginiu valdymu ir reglamentavimu, liko neišspręsta problema – teisės aktai, reglamentuojantys informacines sistemas ir informacinių sistemų saugą, neapima visų valstybinių institucijų. Tai lėmė, kad dalis įstaigų neatliko rizikos vertinimo ir neparengė informacinių sistemų ir informacijos saugos nuostatų.

– Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės neįgyvendino rekomendacijų, susijusių su informacinių sistemų kūrimo kontrolės tobulinimu, ir jų įgyvendinimo terminas jau pasibaigęs.

– Lietuvos Respublikos finansų ministerija inicijavo informacinių sistemų audito metodikos rengimą, tačiau jos dar nepatvirtino, todėl neįgyvendino rekomendacijos dėl Pavyzdinės vidaus audito metodikos tobulinimo.

2.3. Informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas

Informacinių sistemų kontrolės sistema 2007 m. iš esmės nepakito, kadangi daugelis Valstybės kontrolės 2006 ir 2007 metais atliktų informacinių sistemų veiklos auditų²³ rekomendacijų, skirtų Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, susijusių su informacinių technologijų strateginiu valdymu ir reglamentavimu, buvo neįgyvendintos. Pastebėta pažanga informacijos saugos reglamentavime – Vidaus reikalų ministerija atnaujino dalį teisės aktų ir įgyvendino pateiktas rekomendacijas²⁴.

Pastebėjimai:

1. Dėl rizikos vertinimo, informacinių sistemų ir informacijos saugos nuostatų rengimo.

Teisės aktuose nurodoma, kad prieš rengiant Bendruosius duomenų saugos nuostatus reikia įvertinti

²¹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2004-05-06 įsakymu Nr. 1V-156 patvirtinta „Informacinių technologijų saugos atitikties vertinimo metodika“.

²² Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“.

²³ Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“ ir 2007-09-28 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“.

²⁴ Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“.

rizikos veiksnius, galinčius turėti įtakos duomenų saugumui. Taip pat teisės aktų nustatyta tvarka valstybės informacijos saugos įgaliotinis kasmet turi organizuoti rizikos įvertinimą ir parengti rizikos įvertinimo ataskaitą. Valstybiniai auditoriai nustatė, kad 25 proc. įstaigų, valdančių valstybės informacines sistemas, neatliko rizikos vertinimo. Kita vertus, 19 proc. valstybės ir savivaldos institucijų savo iniciatyva, vadovaudamiesi geraja praktika, atliko rizikos vertinimą, nors tokio vertinimo atlikti neprivalėjo.

Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse²⁵ nurodoma, kad valstybės informacinių sistemų steigėjai, jas kurdami, pirmiausia privalo parengti informacinių sistemų nuostatų projektą ir informacinių sistemų duomenų saugos nuostatus. Šiuos dokumentus steigėjai turi pateikti informacinių sistemų plėtrą koordinuojančioms institucijoms suderinimui ir įregistravimui. Pagrindinės taisyklės ir taikytini informacijos saugos užtikrinimo ir valdymo principai (informacijos saugos politika) išdėstomi valstybės informacinių sistemų valdytojo tvirtinamuose duomenų saugos nuostatuose. Informacinių sistemų ir informacinių sistemų duomenų saugos nuostatų neparengė 25 proc. įstaigų, valdančių valstybės informacines sistemas. Pažymėtina, kad 30 proc. valstybės ir savivaldos institucijų parengė informacinių sistemų ir informacijos saugos politikos dokumentus, nors to neprivalėjo atlikti.

Valstybinių auditorių nuomone, dalis įstaigų neatliko rizikos vertinimo ir neparengė informacinių sistemų ir informacijos saugos nuostatų daugiausia dėl šių priežasčių: teisės aktai, reglamentuojantys informacines sistemas ir informacinių sistemų saugą, neapima visų valstybinių institucijų; tobulintini reikalavimai trečios ir ketvirtos kategorijos valstybės informacinėms sistemoms.

2. Dėl informacinių sistemų kūrimo metodikos. Informacinių sistemų kūrimo metodika²⁶ yra tobulintina. Valstybinių auditorių nuomone, informacinę sistemą kuriančiai institucijai turėtų būti suteikta teisė numatyti galimybę pasirinkti vieną iš kelių informacinių sistemų kūrimo metodikų, suderinus ir patvirtinus informacinių sistemų kūrimo kontrolės taškus. Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės ir jose minima Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika nenumato išimčių ar procedūrų, taikytinų kuriamoms valstybės informacinėms sistemoms, kurios taps Europos Sąjungos ar tarptautinio projekto sudėtine dalimi. Minėtos taisyklės ir metodika nebuvo papildytos atsižvelgiant į informacinių sistemų kūrimo naujoves ir įvykusius Lietuvos ir Europos Sąjungos informacinės plėtros pokyčius.

3. Dėl informacinių sistemų vidaus kontrolės. Vertindami 2007 metų informacinių sistemų vidaus kontrolę, valstybiniai auditoriai 8 audituose, nustatydami informacinės sistemos kontrolės tikslų brandos lygį, naudojo Gebos brandos modelį.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimas Nr. 451 „Dėl valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklių patvirtinimo“.

²⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymas Nr. T-131 „Dėl valstybės informacinių sistemų kūrimo metodinių dokumentų patvirtinimo“.

Nustatyta, kad 7-ių valstybės institucijų (iš 8-ių) informacinių sistemų vidaus kontrolės gebos branda yra pirmo lygio (pirminis / *ad hoc* procesas): valstybės institucijos pripažįsta informacinių sistemų vidaus kontrolės problemas; valstybės institucijose informacinių sistemų politika neišsami, ji netinkamai dokumentuojama, skelbiama ir įgyvendinama; individualiu arba kiekvienu konkrečiu atveju institucijose taikomi informacinių technologijų valdymo *ad hoc* metodai; informacinių technologijų stebėseną vykdoma reaguojant į incidentą, nekuriant aktyvių veiksmų programų.

Valstybiniai auditoriai pastebėjo išskirtinį Sveikatos apsaugos ministerijos atvejį, kurioje IS vidaus kontrolės lygis yra nulinis antrus metus iš eilės, nors ji vykdo didelės apimties IT projektus (žr. pavyzdį).

Auditorių nuomone, žemas informacinių sistemų vidaus kontrolės brandos lygis sąlygoja didelę informacinių technologijų projektų valdymo riziką.

Pavyzdžiai

– El. sveikatos sistemai sukurti, įrangai ir konsultavimo paslaugoms įsigyti buvo panaudota 17,035 mln. Lt. Audito metu nustatyta, kad Sveikatos apsaugos ministerija neišnaudojo visų galimybių tinkamai ir rezultatyviai panaudoti informacinei sistemai sukurti skirtas lėšas, nustatyti reikšmingi pažeidimai ir trūkumai, kurie kelia riziką valstybei, institucijai ar piliečiams susidurti su finansiniais nuostoliais.

– Sveikatos apsaugos ministerija, kurdama Nacionalinę elektroninės sveikatos informacinę sistemą, neturėjo patvirtintų strateginių elektroninės sveikatos dokumentų, todėl buvo neaišku, kokių tikslų siekiama ir kaip turėtų būti vertinami gauti rezultatai. Be to, ministerija tinkamai neprižiūrėjo, kaip kuriama sistema, neįsitikinta, ar ji atitinka planuotus rezultatus, todėl dauguma numatytų darbų nebuvo laiku įgyvendinta, o priimta naudoti sistema neatliko kai kurių svarbių funkcijų. Pavyzdžiui, nebuvo galimybės gauti duomenų iš valstybinių registrų, patikrinti, ar pacientas yra apsidraudęs. Kuriant sistemą neįvertintos integravimo su kitomis informacinėmis sistemomis galimybės, neįgyvendinta planuota abipusė integracija. Dalis numatytų, bet neatliktų ar nevisiškai atliktų darbų buvo įtraukti į antrojo projekto įgyvendinimo etapo perkamų darbų sąrašą.

– Sveikatos apsaugos ministerija neįdiegė sukurtos sistemos 21-oje įstaigoje, nors tai buvo numatyta sutartyje su sistemos kūrėju. Bandymai vyko tik vienoje įstaigoje ir ne visą numatytą laiką. Šiuo metu sistema veikia tik papildomai pasirinktoje Širvintų poliklinikoje. Valstybinio audito metu auditoriai negalėjo nustatyti, ar įdiegta sistema taupo gydytojų ir pacientų laiką ir kokią jiems teikia naudą. Be to, tik 3 proc. kompiuterinės įrangos, įsigytos už 4,3 mln. Lt, buvo naudojama darbui su sistema. Likusią įrangą sveikatos priežiūros įstaigos naudoja savo nuožiūra, nes šiose įstaigose nebuvo įdiegta sistemos programinė įranga.

Šaltinis – Valstybės kontrolės 2008-02-28 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-6-2 „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas. Elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo auditas“

3. Valstybės biudžeto vykdymo bendras vertinimas

3.1. Makroekonominė analizė

Vertinimas

2007 m. Lietuva tarp ES valstybių užėmė gerą poziciją tik BVP augimo rodikliu, tačiau infliacijos ir valdžios sektoriaus deficito santykio su BVP rodikliai gerokai pablogėjo, palyginti su praėjusiais laikotarpiais. 2007 m. valdžios sektoriaus deficitas 0,3 proc. punkto buvo didesnis nei Konvergencijos programoje numatyta fiskalinio deficito užduotis²⁷. 68,7 proc. šio deficito²⁸ sudarė centrinės valdžios (valstybės biudžeto ir nebiudžetinių fondų) deficitas, kuris, palyginti su 2006 m., padidėjo 27 proc. Sparčiai augant Lietuvos ekonomikai buvo galima pasiekti bent subalansuotą biudžetą. Europos Komisijos nuomone, per mažai dėmesio skiriama priemonėms sumažinti infliacinį spaudimą, nepakankamai siekiama biudžeto subalansavimo esant ekonomikos pakilimui, nepakankamai griežta fiskalinė politika.

2005–2007 metų laikotarpiu Lietuvoje infliacija didėjo kur kas sparčiau nei ES vidurkis ir buvo didesnė nei ES, o vieta tarp ES valstybių krito (4 lentelė). Pagal infliacijos dydį tarp ES valstybių 2005 m. Lietuva užėmė 18 vietą (2,7 proc.), o 2007 m. – 23 vietą (5,8 proc.), t. y. didesnę infliaciją nei Lietuvoje turėjo tik Estija, Bulgarija, Vengrija ir Latvija.

4 lentelė. Lietuvos makroekonominiai rodikliai Europos Sąjungos kontekste

Rodiklis	2005 m.		2006 m.		2007 m.	
	ES (25 valstybės)	Lietuva (užimama vieta)	ES (25 valstybės)	Lietuva (užimama vieta)	ES (27 valstybės)	Lietuva (užimama vieta)
Infliacija, %	2,2	2,7 (18)	2,2	3,8 (21)	2,3	5,8 (23)
BVP augimas, %	1,9	7,9 (3)	3,0	7,7 (4)	2,9	8,8 (3)
Valdžios sektoriaus deficito santykis su BVP, %	-2,5	-0,5 (10)	-1,4	-0,5 (11)	-0,9	-1,2 (16)

Šaltinis – „Eurostat“;

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1090,30070682,1090_33076576&_dad=portal&_schema=PORTAL

BVP augimas pastarųjų trejų metų laikotarpiu Lietuvoje gerokai viršijo ES vidurkį ir Lietuva išlaikė aukštą užimamą vietą tarp kitų ES valstybių (4 lentelė). 2007 m. didesnis BVP augimas nei Lietuvoje (8,8 proc.) buvo tik Slovakijoje (10,4 proc.) ir Latvijoje (10,3 proc.).

²⁷ 2007 m. buvo numatyta 0,9 proc. BVP valdžios sektoriaus deficito užduotis.

²⁸ Įskaitant iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo Sodrai (pensijų reformai) skirtas lėšas.

Vertinant valdžios sektoriaus deficito santykį su BVP, Lietuvoje 2007 m. jis gerokai padidėjo, t. y. 2007 m., palyginti su 2006 m., padidėjo 0,7 procentiniais punktais (nuo 0,5 proc. išaugo iki 1,2 proc.). Lietuva tarp ES valstybių iš dešimtos vietos 2005 m. ir vienuoliktos 2006 m. nukrito iki šešioliktos 2007 m. (4 lentelė).

Pagal ESS'95 metodologiją, 2007 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarė 1 192 mln. Lt, o tai yra 1,2 proc. BVP. Lietuvos konvergencijos 2007 metų programoje²⁹ buvo nustatyta užduotis, kad valdžios sektoriaus deficitas turi būti 0,9 proc. BVP.

2007 m. valdžios sektoriaus deficite 68,7 proc. sudarė centrinės valdžios subsektoriaus (jis apima valstybės biudžetą ir nebiudžetinius fondus) deficitas, įskaitant iš Rezervinio (stabilizavimo) fondo „Sodrai“ (pensijų reformai) skirtas lėšas. 2007 m., palyginti su 2006 m., centrinės valdžios sektoriaus deficitas padidėjo 27 procentais ir siekė 818,8 mln. Lt (5 lentelė).

5 lentelė. Valdžios sektoriaus deficitas (mln. Lt) pagal subsektorius

Rodiklis	2004	2005			2006			2007		
		Dydis	Pokytis, palyginti su praėjusiais metais		Dydis	Pokytis, palyginti su praėjusiais metais		Dydis	Pokytis, palyginti su praėjusiais metais	
			suma	%		suma	%		suma	%
Deficito santykis su BVP, %		-0,5			-0,5			-1,2		
Valdžios sektoriaus deficitas:		-362,0			-372,5			-1192,0		
- centrinės valdžios	-1473,5	-741,9	-731,6	-50	-644,8	-97,1	-13	-818,8	174,0	27
- vietos valdžios	91,8	-36,9	-128,7	-140	-288,5	251,6	682	-322,8	34,3	12
-socialinės apsaugos fondų	418,2	416,8	-1,4	0	560,8	144,0	35	-50,4	-611,2	-109

Šaltinis – Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Vertindama 2007–2010 m. Lietuvos konvergencijos programą, ES Taryba³⁰ atkreipė dėmesį, kad Lietuva nepakankamai reikliai siekia subalansuoto biudžeto, biudžeto tikslai buvo per mažo užmojo, o neplanuotai gautos pajamos daugiausia išleistos; vertinant paskelbtas antiinfliacines iniciatyvas, iki šiol konkrečių priemonių imtasi nedaug, todėl šių iniciatyvų poveikis infliacijai buvo ribotas, siekiant artimiausiais metais padidinti makroekonomikos stabilumą.

Didėja tikimybė, kad ūkio augimas ateityje gali dar labiau lėtėti, o tai gali lemti biudžeto deficito didėjimą. Įgyvendinti Konvergencijos programos tikslą subalansuoti valstybės biudžetą geriausia tada, kai auga ekonomika.

²⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-12-19 nutarimu Nr. 1358 patvirtintos Lietuvos Konvergencijos 2007 metų programos 6 lentelė

³⁰ 2008-03-04 Tarybos nuomonė dėl atnaujintos 2007–2010 m. Lietuvos konvergencijos programos (OJ C 74 2008-03-20).

Esant nuolatiniam biudžeto deficitui, didėja valstybės skola (2007 m. padidėjo 1 759,3 mln. Lt, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos 2007 m. buvo 710,8 mln. Lt, o 2006 m. – 569,7 mln. Lt³¹), didėja realios palūkanų normos, kurios įtakoja investicijas, didėja einamosios sąskaitos deficitas.

3.2. Bendri valstybės biudžeto vykdymo rodikliai ir jų tendencijos

Vertinimas

1. Penkerių metų laikotarpiu valstybės biudžeto pajamų surinkimas didėjo 18,7–23 proc., o asignavimų panaudojimas – 17–21,4 proc. 2007 m. pajamų surinkimo tempas, palyginti su 2006 m., buvo didžiausias per 5 metus (23 proc.), o asignavimų panaudojimo – mažiausias (16,7 proc.). Valstybės kontrolė Išvadoje dėl 2007 metų valstybės biudžeto projekto siūlė įvertinti galimybes subalansuoti valstybės biudžetą, tačiau biudžeto deficitas buvo patvirtintas tik 306 mln. Lt mažesnis nei 2006 metais.
2. Teigiama praktika vykdant valstybės biudžetą – 2007 m. patvirtintos valstybės biudžeto pajamos ir asignavimai per metus nebuvo tikslinami. Gautomis viršplaninėmis pajamomis nebuvo didinamas pajamų planas ir išlaidos, o jos panaudotos biudžeto deficitui finansuoti.

Atlikus 2003–2007 metų laikotarpio valstybės biudžeto pajamų, asignavimų ir deficito vykdymo analizę (6 lentelė), nustatyta:

- Į valstybės biudžetą surenkamos pajamos nuosekliai didėjo, tačiau jų augimo tempas lėtėjo nuo 22,5 iki 18,7 proc. ir tik 2007 m. pajamų surinkimas išaugo ir gauta 23 proc. daugiau nei 2006 m.
- Didėja tiek asignavimų panaudojimas, tiek jų panaudojimo tempas (nuo 17,0 iki 21,4 proc.), išskyrus 2007 m., kuriais, palyginti su 2006 m., asignavimų panaudojimo tempas sumažėjo ir buvo 16,7 proc.
- Pastebima, kad 2003–2006 metų laikotarpiu mažėjant valstybės biudžeto pajamų surinkimui, asignavimų panaudojimas didėjo.

³¹ 2006 m. skolos valstybės vardu valdymo išlaidos, Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos duomenimis, sudarė 325,1 mln. Lt. Tačiau 2006 m. užsienyje išplatintus Vyriausybės vertybinių popierių emisijas, gautas pardavimo kainos ir nominalios vertės skirtumas bei susikaupusios palūkanos 244,6 mln. Lt buvo pripažintos einamaisiais metais gražintomis lėšomis, nors jų pripažinti nebuvo galima. Taigi, skolos valstybės vardu valdymo išlaidos faktiškai turėjo būti 569,7 mln. Lt.

6 lentelė. Bendrų valstybės biudžeto rodiklių vykdymas ir tendencijos (mln. Lt)

Rodiklis	2003	2004		2005		2006		2007	
	Vykdy- mas	Vykdy- mas	Pokytis	Vykdy- mas	Pokytis	Vykdy- mas	Pokytis	Vykdy- mas	Pokytis
Pajamos	9624,6	11794,0	2169,4	14153,1	2359,1	16804,5	2651,4	20669,7	3865,2
Pokytis, palyginti su praėjusiais metais, %		22,5		20,0		18,7		23,0	
Pajamų santykis su BVP, %	16,9	18,8	1,9	19,8	1,0	20,5	0,7	21,4	0,9
Asignavimai	10815,5	12652,5	1837,0	14821,5	2169,0	17997,7	3176,2	21006,8	3009,1
Pokytis, palyginti su praėjusiais metais, %		17,0		17,1		21,4		16,7	
Asignavimų santykis su BVP, %	19,0	20,2	1,2	20,8	0,6	22,0	1,2	21,7	-0,3
Deficitas	-1190,9	-858,5	-332,4	-668,4	-190,1	-1193,2	524,8	-337,1	-856,1
Deficito santykis su BVP, %	2,1	1,4	-0,7	0,9	-0,5	1,5	0,6	0,3	-1,2

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, Statistikos departamentas

Įvertinus rodiklių tendencijas, siekiant sustiprinti makroekonominį stabilumą, daugiau dėmesio turi būti skiriama biudžeto sudaryme taikomoms fiskalinės drausmės taisyklėms, užtikrinančioms griežtą valstybės fiskalinę politiką: stengiamasi nedidinti valstybės išlaidų, vengiama nepagrįstai didinti pajamų planą, siekiama subalansuoti biudžetą.

Pažanga

2007 m. pastebėtas teigiamas reiškinys biudžeto vykdymo procese. 2007 m. valstybės biudžetas buvo vykdomas vadovaujantis 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu (toliau – 2007 m. valstybės biudžeto įstatymas)³², kurio pakeitimai nebuvo atlikti.

Teigiamas dalykas, kad gautos viršplaninės pajamos nebuvo panaudotos pajamų planui didinti, o panaudotos biudžeto deficitui finansuoti.

3.3. Valstybės biudžeto deficitas ir jo finansavimas

Vertinimas

Faktinis 2007 m. valstybės biudžeto deficitas – 337,1 mln. Lt, t. y. 1 103,9 mln. Lt mažesnis nei planuota. Planuoto valstybės biudžeto deficito sumažėjimui pagrindinę įtaką turėjo gautos viršplaninės pajamos, taip pat nepanaudoti asignavimai.

2007 m. valstybės biudžeto įstatyme buvo planuotas 1 441 mln. Lt valstybės biudžeto deficitas, tačiau faktinis valstybės biudžeto deficitas – 337,1 mln. Lt, t. y. 1 103,9 mln. Lt mažesnis nei planuota. Planuoto valstybės biudžeto deficito sumažėjimui pagrindinę įtaką turėjo gautos 1 059,9 mln. Lt viršplaninės pajamos ir 395,9 mln. Lt didesnė nei planuota ES finansinė parama, taip pat nepanaudoti asignavimai.

³² Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2006-12-07 Nr. X-963.

Pastebėjimai:

1. Dėl faktinio valstybės biudžeto deficito skaičiavimo. Pagal Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas³³ biudžeto deficitas – skirtumas tarp biudžeto pajamų ir asignavimų. Seimas, tvirtindamas valstybės biudžeto pajamas ir asignavimus valstybės institucijoms, įstaigoms ir kitiems subjektams, tarp jų ES finansinės paramos lėšas, patvirtina ir valstybės biudžeto deficitą. Be to, pagal Biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio³⁴ nuostatą, „biudžetinių įstaigų pajamų ir ES finansinės paramos lėšų viršplaninės įmokos į biudžetą, taip pat nepanaudoti asignavimai, skirti specialiosioms programoms finansuoti, einamaisiais biudžetiniais metais arba perkelti į kitus biudžetinius metus bei negražintos nepanaudotų asignavimų sumos baigiamiems statybų objektams finansuoti paliekami asignavimų valdytojams ir gali būti naudojami viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas“.

Apyskaitos aiškinamajame rašte nurodyta, kad nors faktinis skirtumas tarp panaudotų valstybės biudžeto asignavimų ir pajamų yra 337,1 mln. Lt, tačiau atmetus ES finansinę paramą, skirtą specialiosioms programoms finansuoti, kuri, Finansų ministerijos nuomone, neturi daryti įtakos valstybės biudžeto deficitui, išlaidos viršijo pajamas 516,8 mln. Lt.

Valstybės kontrolės nuomone, faktinis valstybės biudžeto deficitas turėtų būti skaičiuojamas įvertinus ES finansinę paramą.

2. Dėl valstybės biudžeto deficito finansavimo. 2007 m. iš skolintų lėšų valstybės biudžeto deficitui finansuoti pervesta 2 447,8 mln. Lt, o per metus atskirais laikotarpiais atstatyta 1 749,9 mln. Lt, t. y. į valstybės biudžeto sąskaitą deficitui finansuoti pervesta 697,9 mln. Lt. Valstybės biudžeto deficitui finansuoti iš skolintų lėšų pervesta 360,8 mln. Lt daugiau negu buvo faktinis valstybės biudžeto deficitas.

Audito metu nustatyta, kad nors atskirais laikotarpiais (ketvirčiais) faktiškai gautos pajamos ir įplaukos buvo didesnės negu panaudoti asignavimai, tačiau valstybės biudžeto deficitui finansuoti buvo pervedamos skolintos lėšos.

3.4. Asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo rezultatai

Vertinimas

1. Siekiant į rezultatus orientuoto biudžeto, didelę reikšmę turi biudžeto programų įvykdymo rezultatų nustatymas. Informacija apie valstybės institucijų ir įstaigų vykdytų programų rezultatus atspindinčių vertinimo kriterijų įgyvendinimą pateikta ataskaitoje. Informacija apie vertinimo kriterijus ir jų įvykdymą yra nepakankamai informatyvi,

³³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 2 str.

³⁴ Ten pat.

neparodo tikro ir aiškaus programos vykdymo rezultato, nesudaro sąlygų daryti palyginimus, vertinimo kriterijų ir jų įvykdymo negalima palyginti laiko atžvilgiu, vertinti sąnaudų, rezultatų ir naudos.

2. 2007 m. asignavimų panaudota mažiau nei planuota, t. y. 87,4 proc. visų asignavimų (įskaitant leistinus patikslinimus virš Seimo patvirtintų sumų), bet bendri valstybės institucijų ir įstaigų veiklos tikslai pasiekti: strateginiai – 117 proc., programų – 153 proc., uždavinių – 126 proc. Valstybės kontrolės nuomone, aukštus veiklos rezultatus tik iš dalies lėmė efektyvus programų vykdymas. Auditų ir nepriklausomų auditorių tyrimų³⁵ metu nustatomi atvejai, kai vertinimo kriterijai yra ne visai tinkami, nepakankama jų vykdymo stebėseną, neaiški vertinimo kriterijų įvykdymo rezultatų skaičiavimo metodika.

3. 175 programos yra neįvykdytos (nustatyti rezultato kriterijai nepasiekti), tačiau daugumai šių biudžeto programų įgyvendinti panaudoti beveik visi (per 95 proc.) joms vykdyti skirti asignavimai, kurie sudarė 6 604,5 mln. Lt, arba 31 proc., visų panaudotų asignavimų. Teisės aktai nenumato, kad į biudžeto programų įgyvendinimo rezultatus būtų atsižvelgta tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą, todėl, Valstybės kontrolės nuomone, finansinės drausmės priemonių, stabdančių lėšų naudojimą neefektyvioms valstybės biudžeto programoms, valstybės lygiu nepakanka.

Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimo Nr. 543³⁶ 62 punkto nuostatas valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita apima informaciją apie vykdytų programų rezultatus ir vertinimo kriterijų įgyvendinimą. Finansų ministras³⁷ patvirtino biudžetinių įstaigų planų ir programų sąmatų įvykdymo ataskaitos formą „Programų uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaita“. Iš šių ataskaitų sudaroma kartu su Apyskaita teikiama ataskaitų knyga, kurioje pateikiama informacija apie kiekvienos valstybės institucijos ir įstaigos kiekvieno vertinimo kriterijaus įgyvendinimą (šių ataskaitų knygos apimtis 1138 psl.). Apibendrinta informacija apie programos įgyvendinimą ir vertinimo kriterijų įvykdymo vertinimas nepateiktas.

Įskaitant leistinus patikslinimus virš Seimo patvirtintų sumų, 2007 m. asignavimų panaudota 87,4 proc. lyginant su planuotais, tačiau asignavimų valdytojų visų lygių veiklos tikslai pasiekti:

³⁵ Valstybės kontrolės 2007-03-30 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-60-1P-1 „Programinio biudžeto sistema“ ir Ernst&Young 2007-10-01 ataskaita „Valstybės biudžeto asignavimų valdytojų biudžetų sudarymo ir jų vykdymo apyskaitų vertinimas“.

³⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“ (2004-06-20 nutarimo Nr. 751 nauja redakcija).

³⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-12-29 įsakymas Nr. 1K-413 „Dėl valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo, biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių ir formų patvirtinimo“ (2006-02-06 įsakymo Nr. 1K-048 nauja redakcija).

strateginių tikslų (efekto kriterijų) pasiekimo vidurkis – 117 proc., programų tikslų (rezultato kriterijų) – 153 proc., o uždavinių tikslų (produkto kriterijų) – 126 proc.

Išanalizavę 2007 metų valstybės institucijų ir įstaigų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitas, teikiame šiuos *pastebėjimus*:

1. Įvairūs informacijos pateikimo variantai.

Pavyzdžiai

1. Audito metu nustatyti tokie vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos variantai:
 - atskira ataskaita pagal kiekvieną programą;
 - atskira ataskaita pagal kiekvieną strateginį tikslą;
 - atskira ataskaita pagal kiekvieną programą ir bendra ataskaita visoms programoms;
 - atskira ataskaita pagal pavaldžias įstaigas ir bendra ataskaita pagal programą;
 - viena bendra ataskaita visoms programoms;
 - nepateikta ataskaita apie kai kurias vykdomas programas (ypač specialiąsias ir specialiąsias ES paramos programas) arba visas vykdomas programas.
2. Dalis institucijų ir įstaigų:
 - nepateikė informacijos apie visų ar kai kurių programų efekto ir (arba) rezultato kriterijus, o pateikė tik apie produkto kriterijus;
 - pateikė informaciją apie visų ar kai kurių programų rezultato kriterijus, o nepateikė apie produkto kriterijus;
 - nepateikė vertinimo kriterijų pavadinimų, o tik jų kodus;
 - ne visada pateikiama informacija apie vertinimo kriterijus sutampa su institucijos ar įstaigos veiklos ataskaitoje teikiama informacija.
3. Informacija apie vertinimo kriterijų pasiekimą pateikiama skirtingai (procentais, procentiniais punktais, kartais, neigiamais dydžiais ir pan.), todėl negalima atlikti programos vykdymo įvertinimą ir nustatyti rezultatyvumą, daryti palyginimus.

Valstybinės institucijos ir įstaigos nepateikė informacijos apie 14 proc. vykdytų programų rezultato kriterijų metinio plano įvykdymo procentą.

2. Neatsiskaitoma už dalies programų vykdymą. Nepateiktos vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos tų Apyskaitoje pateiktų programų, kurios nebuvo patvirtintos Vyriausybės 2007-01-29 nutarimu Nr. 91 „Dėl 2007 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“. Nustatyta, kad 25 asignavimų valdytojų buvo finansuojamos 59 programos³⁸. Tačiau tik 19-os iš šių programų (32 proc. visų šių programų skaičiaus) yra pateikti vertinimo kriterijai ir jų įvykdymas.

Pavyzdžiai

1. Matematikos ir informatikos instituto programa „Specialioji lėšų ES programoms įgyvendinti programa“ nepatvirtinta Vyriausybės 2007-01-29 nutarimu Nr. 91 ir nepateikta jos vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaita.
2. Vidaus reikalų ministerijos programos „Specialioji Šengeno priemonės programa“, „Specialioji Europos regioninės plėtros fondo programa (BPD įgyvendinti)“, „Specialioji Europos socialinio fondo programa“ nepatvirtintos Vyriausybės 2007-01-29 nutarimu Nr. 91 ir nepateiktos šių programų, išskyrus pirmosios, vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitos.

³⁸ Finansuotos iš nepanaudotų praėjusių laikotarpių asignavimų, Vyriausybės rezervo, perskirstant asignavimus (ES paramą ir bendrojo finansavimo lėšas).

Minėtos programos neatsispindi 2007 m. institucijų ir įstaigų strateginiuose veiklos planuose, tačiau kai kurių institucijų ir įstaigų 2007 m. veiklos ataskaitoje informacija apie programos ir jos vertinimo kriterijų vykdymą pateikta.

3. Neadekvatus vertinimo kriterijų skaičius. Išanalizavus vertinimo kriterijų skaičių pastebėta, kad vertinimo kriterijų, ypač rezultato ir produkto, skaičius yra neadekvatus tiek vykdomų programų skaičiui, tiek asignavimų dydžiui. Daugiausia vertinimo kriterijų turi įstaigos, kurios disponuoja nuo 10 iki 100 mln. Lt (7 lentelė).

7 lentelė. Valstybės institucijų / įstaigų panaudotų asignavimų ir vykdytų programų vertinimo kriterijų pagal asignavimų disponavimo apimtį analizė

Asignavimų disponavimo intervalais	Valstybės institucijų / įstaigų dalis, %	Asignavimų panaudojimo dalis, %	Vertinimo kriterijai		
			Efekto kriterijų dalis, %	Rezultato kriterijų dalis, %	Produkto kriterijų dalis, %
Iki 1 mln. Lt	8,4	0,05	4,0	1,9	2,5
1-10 mln. Lt	46,3	1,7	27,1	16,9	20,4
10-100 mln. Lt	28,9	9,9	33,3	34,4	33,4
100-1000 mln. Lt	13,2	34,6	31,2	33,9	30,5
per 1000 mln. Lt	3,2	53,6	4,3	12,8	13,2

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

Kuo valstybės institucija / įstaiga turi mažiau programų, tuo vienai programai tenkantis kriterijų skaičius yra didesnis. Vieną ar dvi programas vykdančių valstybės institucijų ir įstaigų (60 proc. visų institucijų ir įstaigų³⁹) vienai programai tenkantis vidutinis rezultato kriterijų skaičius yra 3, o produkto – 10 ar 8. Daugiau nei 10 programų turinčių valstybės institucijų ir įstaigų (11 proc. visų institucijų ir įstaigų) vienai programai tenkantis vidutinis rezultato kriterijų skaičius yra 2, o produkto – 6 (8 lentelė).

8 lentelė. Vertinimo kriterijai, tenkantys vienai programai

Programų skaičius intervalais	Valstybės institucijų ir įstaigų skaičius	Programų skaičius	Kriterijų skaičius		Rezultato kriterijų skaičius 1 programai	Produkto kriterijų skaičius 1 programai
			Rezultato	Produkto		
1	52	52	176	511	3	10
2	62	124	357	949	3	8
3	31	93	184	583	2	6
4-9	24	133	430	909	3	7
10-23	21	351	809	1956	2	6
Iš viso	190*	753	1956	4908		

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

* Visi 64 teismai laikomi kaip viena valstybės institucija

³⁹ Tarp jų 26 proc. institucijų ir įstaigų vykdomoms programoms nustačiusios daugiau kaip po 10 produkto kriterijų.

4. Neefektyvus programų vykdymas. Atlikus vidutinio kriterijų įvykdymo procento ir asignavimų panaudojimo pagal valstybės institucijas ir įstaigas analizę, nustatyta, kad 31 proc. valstybės institucijų ir įstaigų⁴⁰ (59 valstybės institucijos ir įstaigos) programos neįvykdytos (kriterijai nepasiekti), tačiau daugiau kaip pusės jų (56 proc.) panaudoti beveik visi asignavimai (per 95 proc.).

Pavyzdžiai

Eil. Nr.	Valstybės institucija ar įstaiga	Asignavimų panaudojimas %	Kriterijų įvykdymas (%)		
			Efekto	Rezultato	Produkto
1.	Vilniaus universiteto Ekologijos institutas	95,8	42,8	59,5	60,4
2.	Lietuvos energetikos institutas	96,8	96,4	77,6	110,5
3.	Užsienio reikalų ministerija	96,3	96,9	78,4	113,5
4.	Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas	99,3	80,0	84,2	93,5
5.	Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutas	97,1	75,0	88,3	69,2
6.	Lietuvos aklųjų biblioteka	99,6	81,3	90,3	125,9
7.	Vilniaus dailės akademija	100	92,0	90,3	95,9
8.	Žurnalistų etikos inspektoriatas	99,9	87,5	91,7	64,5
9.	Šiaulių universitetas	100	69,3	91,7	97,9
10.	Vytauto Didžiojo universitetas	100	82,9	91,8	90,8
11.	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	98,8	Nepateikė	95,5	88,3

Įvertinus vidutinius rezultato ir produkto kriterijų įvykdymo procentus ir asignavimų panaudojimą pagal programas, nustatyta, kad 23 proc. programų (175 programos, kurioms vykdyti panaudota 7 991,7 mln.Lt asignavimų, arba 38 proc., visų valstybės biudžeto panaudotų asignavimų) neįvykdyta, tačiau net 82 proc. šių programų (143 programų, kurioms vykdyti panaudota 6 604,5 mln. Lt asignavimų, arba 31 proc., visų valstybės biudžeto panaudotų asignavimų) panaudoti beveik visi patvirtinti asignavimai (per 95 proc.).

⁴⁰ Vertintos tik tos valstybės institucijos ir įstaigos, kurios pateikė informaciją apie vertinimo kriterijų įgyvendinimą.

Pavyzdžiai

Eil. Nr.	Valstybės institucija / įstaiga	Programa	Skirtų asignavimų panaudojimas %	Kriterijų įvykdymas %	
				Rezultato	Produkto
1.	Transporto investicijų direkcija	1.1. Transporto infrastruktūra, kelių, geležinkelių, oro, vandens transporto monitoringas	98,6	75	96
2.	Tauragės apskrities viršinininko administracija	1.6. Medicininė socialinė rehabilitacija	99,6	61,5	99,5
3.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	1.3. Gyvenimo lygio, gyventojų užimtumo, socialinio draudimo ir socialinės paramos Lietuvoje moksliniai tyrimai	99,8	40	82
4.	Aplinkos ministerija	36.1. Specialioji daugiabučių namų modernizavimo programa	99,9	43,3	75,4
5.	Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie AM	3.2. Saugomų teritorijų tvarkymas	100	40	92,9
6.	Kauno apskrities viršinininko administracija	1.49. Rajonų (savivaldybių) teritorijų perspektyvinių žemėtvarkos schemų rengimas	100	0	0
7.	Telšių apskrities viršinininko administracija	1.16. VŠĮ Telšių apskrities ligoninės pastato rekonstravimas	100	33,3	0
8.	Susisiekimo ministerija	1.20. Aviacinio saugumo priemonių įgyvendinimas Palangos oro uoste	100	20	20
9.	Valstybinis turizmo departamentas prie ŪM	1.1. Nacionalinė turizmo plėtojimo programa	100	37,4	59
10.	Vilniaus dailės akademija	88.8. Specialioji studijų ir mokslo plėtojimo programa	100	70,9	70,9
11.	Vytauto Didžiojo universitetas	1.2. Studentų rėmimas ir jų kreditavimo sistemos plėtojimas	100	63,1	89,5
12.	Chemijos institutas	1.1. Šalies mokslo plėtojimas chemijos srityje	100	60	93,5

Daugiau – žr. II dalyje prie atitinkamos valstybės institucijos ar įstaigos.

5. Audito „Programinio biudžeto sistema“ rekomendacijų įgyvendinimas. Valstybės kontrolė, atlikusi programinio biudžeto sistemos auditą⁴¹ ir teigiamai įvertinusi programinio biudžeto pažangą, atkreipė dėmesį į tai, kad reikėtų optimizuoti asignavimų valdytojų ir programų skaičių, nustatyti aiškesnius veiklos prioritetus, tobulinti biudžeto programų vertinimo sistemą, siekti, kad biudžeto procesas būtų viešesnis. Valstybės institucijos ir įstaigos turėtų aiškiau formuluoti laukiamus veiklos rezultatus.

Vyriausybės 2007 m. birželio 11 d. pasitarime buvo pritarta Valstybės kontrolės rekomendacijoms, patvirtintos priemonės joms įgyvendinti, paskirti atsakingi vykdytojai ir vykdymo terminai⁴².

⁴¹ Valstybės kontrolės 2007-03-30 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-60-1P-1 „Programinio biudžeto sistema“.

⁴² Atsižvelgdami į tai, kad kai kurių priemonių įgyvendinimo terminas jau pasibaigęs (Nr. 3, 4, 8, 11, 12, 15 priemonių) arba baigiasi (9, 10, 13 priemonių), kreipėmės į Vyriausybės kanceliariją su prašymu informuoti apie priemonių įgyvendinimo eigą ir rezultatus.

Pokyčiai atlikus auditą

Priemonė dėl asignavimų valdytojų skaičiaus minimizavimo pradėta vykdyti: Vyriausybės 2008-05-16 nutarime Nr. 470 dėl 2009–2011 m. preliminarių nacionalinio biudžeto pagrindinių rodiklių pateiktos rekomendacijos asignavimų valdytojams optimizuoti asignavimų valdytojų skaičių ir vadovautis pateikiamomis asignavimų valdytojų vykdomų programų skaičiaus optimizavimo gairėmis. Pažymėtina, kad asignavimų valdytojų ir programų skaičius 2008 m. vis tiek išliko didelis. Sudarant 2009 m. valstybės biudžetą, pasiūlyta svarstyti dėl 18-os valstybės institucijų ir įstaigų netvirtinimo asignavimų valdytojais.

3.5. Vyriausybės rezervo lėšų naudojimas

Vertinimas

Patvirtintas Vyriausybės rezervas panaudotas 99 proc. Lėšos buvo skiriamos priemonėms ir reikmėms, kurios galėjo būti numatytos tvirtinant atitinkamų metų biudžetą. Valstybės kontrolės nuomone, prioritetai, pagal kuriuos skiriamos Vyriausybės rezervo lėšos, apima beveik visas sritis, todėl mažinamas biudžeto vykdymo skaidrumas.

2007 m. patvirtintas 40 mln. Lt Vyriausybės rezervas, panaudota 39,7 mln. Lt, t. y. 99 proc. viso rezervo.

Turtui įsigyti valstybės institucijoms ir įstaigoms, kurioms 2007 m. valstybės biudžeto įstatymu buvo patvirtinti asignavimai, skirta ir panaudota 3,9 mln. Lt, arba 9,8 proc. Vyriausybės rezervo lėšų. Savivaldybėms 2007 m. buvo paskirstyta 8,7 mln. Lt, arba 21,8 proc. Vyriausybės rezervo lėšų (2006 m. – 20,6 proc.).

Pastebėjimas:

Vyriausybės rezervo lėšų skyrimo prioritetai – beveik visoms reikmėms. Biudžeto sandaros įstatyme⁴³ nustatyta, kad Vyriausybės rezervo lėšos naudojamos ekstremalių situacijų padariniams likviduoti, išpareigojimams, susijusiems su dalyvavimu tarptautinėse operacijose, ir kitoms reikmėms pagal Vyriausybės nustatytus prioritetus. Vyriausybė nutarimu⁴⁴ patvirtino Vyriausybės rezervo lėšų naudojimo prioritetus.

2007 m., kaip ir ankstesniaisiais metais, skirta lėšų išlaidoms iš dalies padengti: pastatų remontui ir įrengimams, šildymo sistemų rekonstravimo ir projektavimo darbams. Valstybės kontrolė į tai atkreipė dėmesį ir atlikdama 2005 ir 2006 m. biudžeto įvykdymo apyskaitų vertinimus.

Pavyzdžiai

1. Vyriausybės 2007-04-18 nutarimu Nr. 380 apskričių viršinių administracijoms skirtos lėšos administracinių pastatų fasadui remontuoti (200 tūkst. Lt), ilgalaikiam turtui įsigyti (196 tūkst. Lt), langams keisti (100 tūkst. Lt), patalpų kapitalinio remonto darbams (200 tūkst. Lt), Vilniaus universitetui (70 tūkst. Lt) chemijos laboratorijos remonto išlaidoms iš dalies padengti.
2. Vyriausybės 2007-06-19 nutarimu Nr. 600 Konstituciniam Teismui skirta 300 tūkst. Lt pastato patalpų remonto darbams finansuoti.

⁴³ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 15 str.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-01-14 nutarimas Nr. 38 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės prioritetų naudojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės rezervo lėšas“ (2005-01-13 Vyriausybės nutarimo Nr. 22 redakcija).

Pažymėtina, kad 2007 m. Vyriausybės rezervo lėšos buvo skiriamos įvairioms priemonėms (programoms) finansuoti, nors dalį tokių asignavimų esant būtinybei reikėjo numatyti valstybės biudžete.

Pavyzdžiai

1. Vyriausybės 2007-05-16 nutarimu Nr. 480 skirta Kultūros ministerijai skirta 700 tūkst. Lt Lietuvos visuotinės dainų šventės dalyvių maitinimo išlaidoms iš dalies padengti, Vyriausybės 2007-12-05 nutarimu Nr. 1295 – 94,5 tūkst. Lt dainų šventės išlaidoms padengti (transporto, filmo gamybos ir nuotraukų gamybos). Pažymėtina, kad dalis lėšų, reikalingų šiam tikslui, buvo patvirtinta atitinkamiems asignavimų valdytojams 2006 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, todėl minėtais nutarimais skirtos lėšos taip pat turėjo būti numatytos tvirtinant 2007 m. valstybės biudžetą.
2. 2007 m. iš Vyriausybės rezervo 3 925,2 tūkst. Lt skirta turtui įsigyti ir kitiems investiciniams projektams finansuoti, nors tai turėjo būti numatyta valstybės biudžete. Iš jų, pvz., Vyriausybės 2007-05-16 nutarimu Nr. 480 Seimo kanceliarijai skirta 500 tūkst. Lt memorialo Sausio 13-osios įvykiams atminti statybos išlaidoms iš dalies dengti, Lietuvos Aukščiausiajam Teismui – 150 tūkst. Lt lengvajam automobiliui įsigyti.
3. Darbo užmokesčiui skirta 814,6 tūkst. Lt, o panaudota 823,1 tūkst. Lt (Utenos apskrities viršininko administracija, Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos, Mykolo Romerio universiteto Teismo medicinos institutas, Policijos departamentas prie VRM ir kt.).

Teisės aktas, kuriuo patvirtinti Vyriausybės rezervo lėšų skirstymo prioritetai, Valstybės kontrolės nuomone, turėtų būti tobulinamas. Nors kasmet tvirtiname, kad reikia svarstyti klausimą dėl Vyriausybės rezervo skirstymo ir nustatytų prioritetų tikslinimo, tačiau į tai neatsižvelgiama.

3.6. Viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likučiai

Vertinimas

Biudžetinių įstaigų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likutis 2007-12-31 buvo 591 mln. Lt, t. y., palyginti su praėjusiais metais, padidėjo 54 proc. Net 77 proc. šio likučio sudaro specialiųjų programų lėšos, kurios finansuojamos iš kitų teisės aktuose numatytų lėšų, o ne iš įmokėtų į valstybės biudžetą biudžetinių įstaigų pajamų. Audito metu nustatyta, kad metų pabaigoje kai kurių valstybės institucijų ir įstaigų šie likučiai gerokai padidėjo.

Pagal Biudžeto sandaros įstatymo⁴⁵ nuostatas, biudžetinių įstaigų pajamų viršplaninės įmokos į biudžetą, taip pat nepanaudoti asignavimai, skirti specialiosioms programoms finansuoti, einamaisiais biudžetinėmis metais arba perkelti į kitus biudžetinius metus, paliekami asignavimų valdytojams ir gali būti naudojami viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas.

Pastebėjimas:

Biudžetinių įstaigų viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likučiai metų pabaigoje padidėjo. Biudžetinių įstaigų specialiųjų programų⁴⁶ viršplaninių ir nepanaudotų

⁴⁵ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 14 str. 2 d.

⁴⁶ Išskyrus finansuojamas iš ES ir kitos finansinės paramos bei bendrojo finansavimo lėšų.

įmokų/asignavimų likutis 2007-12-31 buvo 591,0 mln. Lt, t. y. 54 proc. didesnis negu likutis 2006-12-31 (9 lentelė). Didžiąją šio likučio dalį, t. y. 77 proc. (455,2 mln. Lt), sudaro specialiųjų programų lėšos, kurios finansuojamos iš kitų teisės aktuose numatytų lėšų⁴⁷.

9 lentelė. Viršplaninių ir nepanaudotų įmokų / asignavimų likučiai (mln. Lt)

<i>Metai</i>	<i>Nepanaudotas likutis metų pradžioje</i>	<i>Nepanaudotas likutis metų pabaigoje</i>
2005	415,8	420,7
2006	423,3	384,8
2007	380,1	591,0

Šaltinis – 2005, 2006, 2007 metų Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos duomenys

Audito metu nustatyta, kad dalies biudžetinių įstaigų nepanaudotų ir viršplaninių įmokų lėšų likučiai metų pabaigoje padidėjo daugiau kaip 50 proc., palyginti su likučiais metų pradžioje.

Pavyzdžiai

<i>Biudžetinė įstaiga / institucija</i>	<i>Lėšų likutis 2007 m. pradžioje (tūkst. Lt)</i>	<i>Lėšų likutis 2007 m. pabaigoje (tūkst. Lt)</i>	<i>Pokytis (%)</i>
Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie VRM	245,1	1485,9	506
Tauragės apskrities virštininko administracija	128,7	416,7	224
Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka	36,0	120,5	235
Kauno apskrities virštininko administracija	229,7	432,8	88
Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos	394,6	708,8	80
Lietuvos nacionalinis dramos teatras	642,5	1139,1	77
Klaipėdos apskrities virštininko administracija	1334,9	2304,6	73
Valstybinė darbo inspekcija prie SADM	57,5	96,8	68
Lietuvos žemės ūkio universiteto Vandens ūkio institutas	77,0	129,2	68
Vidaus reikalų ministerija	1639,9	2716,5	66
Teisingumo ministerija	8946,6	14231,3	59

Teisės aktai neregulmentuoja, per kokį laikotarpį nepanaudotos specialiųjų programų lėšos turi būti panaudotos, todėl biudžetinės įstaigos kaupia šių lėšų likučius, tiksliai nežinodamos, kada juos panaudos ateityje.

Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių⁴⁸ 29 p. numatyta, kad šiametose gali būti numatyti asignavimai ir įstaigos pagrindinei veiklai. Atsižvelgiant į tai, kad kai kurių valstybės institucijų ir įstaigų perkeliama nepanaudoti asignavimai ir pajamos už teikiamas paslaugas specialiosioms programoms finansuoti sudaro nemažas sumas, jie turėtų būti skiriami biudžetinės įstaigos pagrindinei veiklai finansuoti.

Kai kuriose užsienio valstybėse (pvz., Airijoje), biudžeto sudarymo taisyklės nustato, kokia nepanaudotų asignavimų dalis gali būti perkeliama ir naudojama kitais biudžetiniais metais.

Pavyzdys

Airijoje institucijos ir įstaigos gali perkelti į kitus metus ne daugiau kaip 10 proc. nepanaudotų asignavimų kapitalui.

⁴⁷ Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos, Ūkio ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos automobilių kelių direkcijos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos ir Nacionalinės žemės tarnybos vykdytos tam tikros programos

⁴⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimas Nr. 543 (2004-06-15 nutarimo Nr. 751 redakcija), 29 p.

4. Valstybės biudžeto pajamos

4.1. Valstybės biudžeto pajamų surinkimas

Vertinimas

1. 2007 m. pajamų surinkta 1 455,8 mln. Lt daugiau, t. y. planas įvykdytas 107,6 proc. Valstybės biudžeto pajamų surinkimo užduočių įvykdymą lėmė didesnės negu buvo prognozuota mokesčių pajamų įplaukos, t. y. pridėtinės vertės mokesčio ir akcizų.

2. 272 tūkst. Lt įplaukų gautų už administracinių teisės aktų pažeidimus (pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180 straipsnius) nepateko į valstybės biudžetą ir nenurodytos Apyskaitoje. Šios įplaukos Vyriausybės nustatyta tvarka tiesiogiai pervedamos į miestų, rajonų policijos komisariatų sąskaitas ir paliekamos šiems policijos komisariatams.

Valstybės biudžeto pajamų surinkimo tendencijos pateiktos 10 lentelėje.

10 lentelė. Valstybės biudžeto pajamų vykdymo struktūra ir tendencijos

Eil. Nr.	Rodiklis	Metai					
		2004	2005	2006	2007		
		Įvykdyta	Įvykdyta	Įvykdyta	Planas	Įvykdyta	Įvykdymas %
1.	Pajamos iš viso (mln. Lt)	11794,0	14153,1	16804,5	19213,9	20669,7	107,6
	iš jų:						
1.1.	Pajamos iš mokesčių	9342,1	10898,4	13244,5	14853,7	15652,9	105,4
	šių pajamų dalis visose pajamose (%)	79,21	77,00	78,81	77,31	75,73	
	šių pajamų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		16,66	21,53		18,18	
1.2.	Pajamos iš sandorių dėl materialiojo ir nematerialiojo turto bei finansinių įsipareigojimų prisiėmimo	88,9	136,5	144,0	67,6	145,5	2,1 karto
	šių pajamų dalis visose pajamose (%)	0,76	0,97	0,86	0,35	0,70	
	šių pajamų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		53,43	5,54		1,02	
1.3.	Kitos pajamos	973,2	1115,6	1253,7	1206,6	1389,4	115,1
	šių pajamų dalis visose pajamose (%)	8,25	7,88	7,46	6,28	6,72	
	šių pajamų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		14,63	12,38		10,83	
1.4.	Europos Sąjungos parama	1389,8	2002,6	2162,3	3086,0	3481,9	112,8
	šių pajamų dalis visose pajamose (%)	11,78	14,15	12,87	16,06	16,85	
	šių pajamų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		44,09	7,98		61,03	

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

2007 m. valstybės biudžeto įstatymu⁴⁹ patvirtinta 19 213,9 mln. Lt pajamų surinkimo užduotis, kuri per metus nebuvo tikslinama. Faktiškai surinkta pajamų, įplaukų ir gauta ES paramos lėšų 20 669,7 mln. Lt, arba 1 455,8 mln. Lt daugiau (įvykdyta 107,6 proc.).

Didžiausią 2007 m. valstybės biudžeto pajamų dalį sudarė mokestinės pajamos (76 proc.), Europos Sąjungos finansinė parama (17 proc.), o kitos – 7 proc. 2007 m. didžiausią mokestinių pajamų valstybės biudžete dalį sudarė įplaukos iš pridėtinės vertės mokesčio (38 proc.) ir akcizų (14 proc.). Valstybės biudžeto pajamų surinkimo užduočių įvykdymą lėmė didesnės negu buvo prognozuota mokestinių pajamų įplaukos, t. y. pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) surinkta 703,8 mln. Lt ir akcizų – 179,5 mln. Lt daugiau. Gyventojų pajamų mokesčio planinė užduotis neįvykdyta ir į valstybės biudžetą negauta 61,6 mln. Lt, o pelno mokesčio – 285,5 mln. Lt.

Pastebėjimai:

1. Dalis surenkamų pajamų (administracinės baudos pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180 straipsnius) nepateko į biudžetą.

Biudžeto sandaros įstatyme⁵⁰ nustatyta, kad valstybės biudžeto pajamas sudaro pajamos iš mokesčių, pajamos iš valstybės turto, biudžetinių įstaigų pajamos, negražinama finansinė parama (piniginės lėšos) ir kitos gaunamos pajamos. Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų (pajamų ekonominėje) klasifikacijoje⁵¹ atskiru kodu išskirta pajamos iš baudų ir konfiskacijos. Tačiau kai kurių surinktų pajamų, gaunamų iš administracinių baudų, institucijos neperveda į valstybės biudžetą, o paskirsto pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-11-27 nutarimu Nr. 494⁵² patvirtintą tvarką.

Šiuo nutarimu Vyriausybė nustatė, kad įplaukos, gaunamos už baudas pagal Administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180 straipsnius (už namų gamybos stiprių alkoholinių gėrimų išsigijimą, namų gamybos vyno ir alaus, nepriklausančių stipriems alkoholiniams gėrimams, pardavimą, namų gamybos stiprių alkoholinių gėrimų gaminimą ir laikymą be tikslo parduoti, alkoholinių gėrimų gėrimą viešosiose vietose arba girtu asmens pasirodymą viešosiose vietose, alkoholinių gėrimų gėrimą gamyboje, nepilnamečių nugirdymą) nustatyta tvarka patenka į miestų, rajonų policijos komisariatų sąskaitas ir paskirstomos taip: 20 proc. miestų ir rajonų policijos komisariatams (tiesiogiai šiame darbe pasižymėjusiems policijos pareigūnams skatinti); 5 proc. blaivybės fondui; 75 proc. savivaldybių biudžetams. Vyriausybė 1995-03-08 nutarimu Nr. 335⁵³ patvirtino Administracinių baudų įskaitymo tvarką, kurioje nurodė,

⁴⁹ Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas (2006-12-07 Nr. X-963).

⁵⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 1990-07-30 Nr. I-430 (2003-12-23 įstatymo Nr. IX-1946 redakcija), 13 str.

⁵¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. IK-184 patvirtintos Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų klasifikacijos 1.4.3 p. „Pajamos iš baudų ir konfiskacijos“.

⁵² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-11-27 nutarimas Nr. 494 „Dėl įplaukų, gaunamų už baudas pagal Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 177, 177-1, 177-2, 178, 179 ir 180 straipsnius, panaudojimo“.

⁵³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995-03-08 nutarimas Nr. 335 „Dėl administracinių baudų įskaitymo tvarkos patvirtinimo“ (1998-11-26 nutarimo Nr. 1377 redakcija).

kad visas baudas valstybės institucijos, kurioms įstatymai suteikia teisę skirti jas, nustatyta tvarka perveda į atitinkamus biudžetus, tačiau paliko galioti pagal pirmiau minėtus Administracinių teisės pažeidimų kodekso straipsnius gautų baudų įskaitymo tvarką. Iš Policijos departamento prie VRM gautais duomenimis, per 2007 metus miestų, rajonų policijos komisariatai paskyrė 2,011 mln. Lt administracinių baudų, išieškojo – 1,361 mln. Lt.

Valstybės kontrolės nuomone, visos pajamos, gaunamos iš administracinių baudų, turėtų būti pervedamos į apskričių valstybinių mokesčių inspekcijų sąskaitas ir paskirstomos atitinkamiems biudžetams.

2. Netekimai dėl mokesčių lengvatų. Dėl mokesčių lengvatų taikymo, Finansų ministerijos duomenimis, valstybės biudžetas neteko apie 789 mln. Lt pajamų:

- dėl PVM lengvatinių tarifų taikymo ir kompensavimo už šildymą bei karštą vandenį – 405 mln. Lt;
- dėl gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 str. numatytų specialių pajamų apmokestinimo sąlygų gyventojams gražinta 356 mln. Lt, paramos gavėjams paskirstyta apie 56 mln. Lt, iš jų valstybės biudžetas negavo atitinkamai apie 106 mln. Lt ir 17 mln. Lt;
- dėl akcizų lengvatos taikymo žemės ūkyje ir žuvininkystėje naudojamiems dyzeliniams degalams – 146 mln. Lt;
- dėl lengvatinių pelno mokesčio įstatymo nuostatų taikymo – 105 mln. Lt.

2006 m. atlikto audito⁵⁴ metu vertintas PVM lengvatinių tarifų prekėms ir paslaugoms taikymo rezultatyvumas ir jų poveikio stebėseną. Nustatyta, kad Lietuvos teisės aktai nereglamentuoja, kokia institucija yra atsakinga už PVM lengvatų poveikio stebėseną ir jų rezultatyvumo vertinimą. Taikyti lengvatas nėra prasmės, nes audito metu atliktos analizės duomenys parodė, kad lengvatinis PVM mokesčio tarifas neturėjo arba turėjo tik nedidelį poveikį kainoms, pasiūlai, paklausai, gyventojų užimtumui. Didžiausią naudą dėl PVM sumažinto tarifo gavo ne prekių (paslaugų) vartotojai, o įmonės, gaminančios tokias prekes ir teikiančios tokias paslaugas. Finansų ministerijai buvo rekomenduota parengti lengvatų poveikio įvertinimo ir stebėsenos metodiką, taip pat pateikti Vyriausybei išvadą dėl galiojančių lengvatų tikslingumo.

Pokyčiai atlikus auditą

Lengvatų poveikio vertinimo ir stebėsenos metodika neparengta (neįvyko 2007 m. pabaigoje inicijuotas viešosios paslaugos – tyrimo „Mokesčių lengvatų tikslų pasiekimo, poveikio nacionalinio biudžeto pajamoms ir aplinkai vertinimas – pirkimas). Lengvatų tikslingumą Finansų ministerija buvo nusprendusi svarstyti, atsižvelgiant į vertinimo rezultatus.

Neatsižvelgiant į Valstybės kontrolės siūlymą, 2008-02-01 buvo priimta įstatymo pataisa, nustatanti PVM lengvatinių tarifų vaisiams ir daržovėms, kuri įsigalios nuo 2009-01-01 (Lietuvos Respublikos 2008-02-01 įstatymas Nr. X-1443).

⁵⁴ Valstybės kontrolės 2006-12-19 valstybinio audito ataskaita Nr. 8000-7P-31 „Dėl pridėtinės vertės mokesčio lengvatinių tarifų taikymo“.

3. Dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos. Atrankos būdu patikrinus mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos rengimą, neatitikimų nenustatyta. Informacija apie gautas biudžetų pajamas pateikiama mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitoje⁵⁵, kurios pildymo tvarka yra mažai reglamentuota ir pildymas yra neautomatizuotas, todėl galima rizika dėl netikslaus surinktų biudžeto pajamų paskirstymo tarp mokesčių ir kitų įmokų.

4.2. Specialiųjų programų⁵⁶ pajamos

Vertinimas

2007 m. įmokų, skirtų specialiosioms programoms finansuoti, planas įvykdytas 127 proc. Jau keletą metų iš eilės viršplaninės įmokos į valstybės biudžetą sudaro apie trečdalį šių planuotų įmokų, o tai rodo, kad valstybės biudžetinių įstaigų pajamų įmokos į valstybės biudžetą planuojamos netiksliai.

2007 m. valstybės biudžeto įstatyme 163 valstybės institucijoms ir įstaigoms (iš jų 46 teismams) buvo nustatytas 1 589,2 mln. Lt įmokų į valstybės biudžetą planas, o gauta 2 011,3 mln. Lt, t. y. 27 proc. daugiau nei planuota. Tokių pajamų įmokėjimo į valstybės biudžetą sumos nustatomos pačių valstybės institucijų ir įstaigų teikimu, t.y. pačios valstybės institucijos ir įstaigos pateikia atitinkamais biudžetinėmis metais planuojamų gauti pajamų sumas.

Kaip matyti iš 11 lentelės, jau keletą metų iš eilės viršplaninės įmokos į valstybės biudžetą sudaro apie trečdalį šių planuotų įmokų, o tai rodo, kad valstybės biudžetinių įstaigų pajamų įmokos į valstybės biudžetą planuojamos netiksliai. Valstybės kontrolės auditoriai, atlikę Biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų įgyvendinant specialiąsias programas veiklos auditą⁵⁷, nustatė, kad kai kurios biudžetinės įstaigos planuojamas pajamas nurodo mažesnes, nei gauna per kelerius praėjusius metus. Plačiau – I dalies 7 skyriuje.

11 lentelė. Valstybės biudžeto išlaikomų įstaigų ir valstybinių mokslo bei studijų institucijų įmokos į valstybės biudžetą

Metai	2005	2006	2007
Planas (mln. Lt)	727,3	528,3	1589,2
Įvykdymas (mln. Lt)	962,8	650,6	2011,3
Viršplaninės pajamos (mln. Lt)	235,5	122,3	422,1
Viršplaninės pajamos (%)	32	23	27

Šaltinis – 2005, 2006, 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

⁵⁵ Patvirtinta finansų ministro 2003-01-29 įsakymu Nr. 1K-019 „Dėl mokesčių ir kitų įmokų į valstybės biudžetą ir savivaldybių biudžetus apyskaitos“ (2005-12-30 įsakymo Nr. 1K-407 redakcija).

⁵⁶ Šioje dalyje nevertinamos specialiosios programos, finansuojamos iš ES ir kitos finansinės paramos.

⁵⁷ Valstybės kontrolės 2008-02-14 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-60-14-4.

5. Valstybės biudžeto išlaidos

5.1. Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas ir tendencijos

Vertinimas

1. Valstybės biudžeto patikslinti asignavimai (su leistinomis virš Seimo patvirtintomis sumomis) panaudoti 87,4 proc. Didžiąją dalį nepanaudotų asignavimų sudarė specialiosioms programoms finansuoti skirti asignavimai.

2. Kasmet valstybės institucijos ir įstaigos vis daugiau sutaupytų asignavimų išlaidoms skiria turtui įsigyti. 2007 m. buvo skirta 201,1 mln. Lt. Kadangi valstybės institucijos ir įstaigos turi teisę sutaupytus asignavimus naudoti turtui įsigyti, tai neskatina efektyviai naudoti asignavimų valstybės mastu – jie vis tiek bus panaudoti, jei ne kaip asignavimai išlaidoms, tai kaip asignavimai turtui įsigyti.

3. 2007 m. asignavimų panaudota 16,7 proc. daugiau, palyginti su 2006 m. Atsižvelgiant į esamą makroekonominę situaciją, prognozuojamą Lietuvos ekonomikos augimo lėtėjimą, planuojant biudžetą daugiau dėmesio turi būti skiriama asignavimų mažinimui.

2007 m. asignavimų vykdymo analizė pateikta 12 lentelėje.

12 lentelė. 2007 m. valstybės biudžeto asignavimų įvykdymas

Eil. Nr.	Rodiklis	2007 metai				
		Patvirtintas planas	Planas su leistiniais patikslinimais virš Seimo patvirtintos sumos	Įvykdyta	Patvirtinto plano įvykdymas %	Plano su leistiniais patikslinimais virš Seimo patvirtintos sumos įvykdymas %
1.	Asignavimai iš viso (mln. Lt)	20654,8	24037,9	21006,8	101,7	87,4
	iš jų:					
1.1.	Asignavimai išlaidoms	18671,6	21395,8	18463,0	98,9	86,3
1.1.1.	Iš jų darbo užmokesčiui	2787,1	2811,6	3249,8	116,6	115,6
1.2.	Asignavimai turtui įsigyti	1983,2 ⁵⁸	2642,1	2543,8	128,3	96,3

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

2007 m. valstybės biudžeto įstatymu asignavimų turtui įsigyti patvirtinta 1 793,2 mln. Lt⁵⁹, panaudota 2 543,8 mln. Lt, t. y. 750,6 mln. Lt daugiau, kadangi valstybės institucijos ir įstaigos turi

⁵⁸ Įstatymu patvirtinta asignavimų turtui įsigyti suma padidinta persikirstytomis lėšomis iš Vyriausybės rezervo ir asignavimų ekonomija ir sumažinta į asignavimus išlaidoms perkelta suma.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-29 nutarimu Nr. 91 „Dėl 2007 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ Transporto investicijų direkcijai Specialiosios Europos Sąjungos paramos programos „Rail Baltica“ projektui įgyvendinti buvo skirta 15 mln. Lt asignavimų turtui įsigyti. Per metus asignavimų paskirstymas pakeistas – 15 mln. Lt asignavimų numatyti asignavimuose išlaidoms. Atsižvelgiant į minėtą pakeitimą pasikeitė bendra visų Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

teisę sutaupyti asignavimus išlaidoms, taip pat praėjusių metų specialiųjų programų nepanaudotų lėšų likučius ir negražintus nepanaudotus asignavimus baigiamiesiems statybų objektams finansuoti naudoti turtui įsigyti. Pastebima, kad kasmet valstybės institucijos ir įstaigos panaudoja vis daugiau sutaupyto asignavimų išlaidoms turtui įsigyti (13 lentelė).

13 lentelė. Asignavimai turtui įsigyti (mln. Lt)

Metai	2005	2006	2007
Patvirtinta 2007 m. valstybės biudžeto įstatymu	2223,6	1805,4	1793,2
Skirta iš Vyriausybės rezervo	6,3	6,5	3,9
Padidinta iš ekonomijos išlaidoms	94,4	175,6	201,1
Perkelta iš praėjusių metų	642,8	876,5	658,9
Perkelta į asignavimus išlaidoms			-15,0
<i>Iš viso asignavimai (su leistiniais patikslinimais virš Seimo patvirtintos sumos)</i>	2967,1	2864,0	2642,1
<i>Panaudoti asignavimai</i>	1856,1	2079,2	2543,8

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

Asignavimų vykdymo pagal panaudojimą turtui įsigyti, darbo užmokesčiui ir kitoms išlaidoms bei pagal funkcijas tendencijos pateiktos 14 ir 15 lentelėse.

2007 m. didžiausią panaudotų valstybės biudžeto asignavimų dalį sudarė asignavimai bendroms valstybės paslaugoms (27,7 proc.) ir asignavimai ekonomikai (24,5 proc.). Asignavimų panaudojimo kitose srityse dalys nenukrypo nuo bendrų asignavimų panaudojimo tose srityse tendencijų.

14 lentelė. Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas ir tendencijos

Eil. Nr.	Rodiklis	Metai				
		2003	2004	2005	2006	2007
1.	Asignavimai iš viso (mln. Lt)	10815,5	12652,5	14821,5	17997,7	21006,8
	iš jų:					
1.1.	Asignavimai turtui įsigyti	1368,7	1677,6	1856,1	2079,2	2543,8
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	12,66	13,26	12,52	11,55	12,11
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		22,57	10,64	12,02	22,34
1.2.	Asignavimai darbo užmokesčiui	2174,5	2424,5	2636,9	3003,7	3249,8
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	20,10	19,16	17,79	16,69	15,47
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		11,50	8,76	13,91	8,19
1.3.	Kiti asignavimai	7272,3	8550,4	10328,5	12914,8	15213,2
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	67,24	67,58	69,69	71,76	72,42
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		17,57	20,80	25,04	17,80

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

15 lentelė. Valstybės biudžeto asignavimų panaudojimas pagal funkcijas ir tendencijos

Eil. Nr.	Rodiklis	Metai			
		2004	2005	2006	2007
1.	Asignavimai iš viso (mln. Lt)	12652,5	14821,5	17997,7	21006,8
	iš jų pagal funkcinę klasifikaciją:				
1.1.	Bendroms valstybės paslaugoms	5181,2	5633,7	5611,5	5819,0
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	40,95	38,01	31,18	27,70
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		8,7	-0,4	3,7
1.2.	Gynybai	926,0	977,7	1294,0	1732,5
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	7,32	6,60	7,19	8,25
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		5,6	32,4	33,9
1.3.	Viešajai tvarkai ir visuomenės apsaugai	1124,4	1218,1	1415,7	1590,2
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	8,89	8,22	7,87	7,57
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		8,3	16,2	12,3
1.4.	Ekonomikai	2502,7	3518,9	4601,8	5146,7
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	19,78	23,74	25,57	24,50
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		40,6	30,8	11,8
1.5.	Aplinkos apsaugai	148,5	280,8	473,2	687,8
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	1,17	1,89	2,63	3,27
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		89,1	68,5	45,4
1.6.	Būstui ir komunaliniam ūkiui	0,4	0,7	3,9	22,5
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	0,00	0,01	0,02	0,11
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		75,0	449,9	483,2
1.7.	Sveikatos apsaugai	207,4	261,4	1172,6	1323,4
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	1,64	1,76	6,51	6,30
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		26,0	348,5	12,9
1.8.	Poilsui, kultūrai ir religijai	346,5	406,5	467,7	590,7
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	2,74	2,74	2,60	2,81
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		17,3	15,0	26,3
1.9.	Švietimui	1343,1	1474,7	1685,8	2032,3
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	10,62	9,95	9,37	9,68
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		9,8	14,3	20,6
1.10.	Socialinei apsaugai	872,3	1049,0	1271,5	2061,7
	šių asignavimų dalis visuose asignavimuose (%)	6,89	7,08	7,06	9,81
	šių asignavimų pokytis, palyginti su praėjusiais metais (%)		20,3	21,2	62,1

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

5.2. Valstybės investicijos

Vertinimas

1. 2007 m. panaudota 4 205,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų investicijoms, arba 32 proc. daugiau nei patvirtina Valstybės investicijų 2007–2009 metų programoje. Tai lėmė panaudoti viršplaninių ir ankstesniais metais nepanaudotų lėšų likučiai, sutaupyti asignavimai išlaidoms ir papildomai gautos lėšos iš Vyriausybės rezervo.

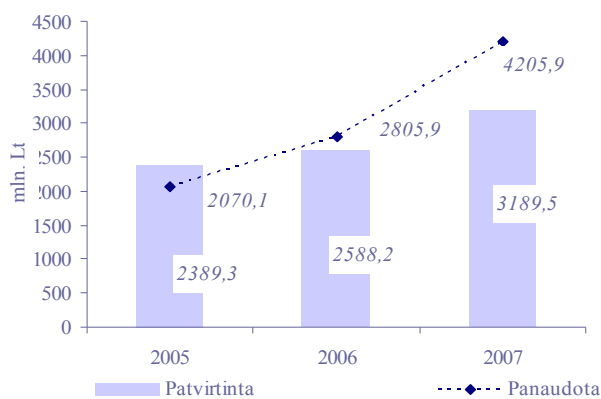
2. Per metus asignavimų sumos tiems patiems investicijų projektams buvo keičiamos (didinamos, mažinamos, projektai buvo keičiami naujais investicijų projektais, įtraukiami nauji projektai arba išbraukiami iš valstybės investicijų programos). Tai rodo, kad ne visuomet asignavimų valdytojai tinkamai suplanuoja projektams įgyvendinti reikalingų lėšų poreikį ir ne visuomet laikosi valstybės investicijų programos prioritetų.

3. Valstybės investicijų projektų, siūlomų įtraukti į Valstybės investicijų programą, peržiūros (vertinimo) kokybė yra silpna – nėra institucijos, kuriai būtų pavesta vertinti asignavimų valstybės investicijoms pagrįstumą ir investicijų projektų įgyvendinimą.

2007 m. valstybės biudžeto įstatymu patvirtintų 3 189,5 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų investicijoms, t. y. 23 proc. daugiau negu 2006 m. ir 33 proc. daugiau negu 2005 m. (2 pav.), Vyriausybės nutarimu⁶⁰ paskirstyta pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus. Taip pat Vyriausybė 79,7 mln. Lt Europos Sąjungos paramos programų asignavimų išlaidoms skyrė investicijoms. Todėl tarp asignavimų valdytojų paskirstyta 3269,2 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų kapitalo investicijoms.

2007 m. paskirstymas buvo keičiamas 4 kartus: įtraukti 28 nauji investicijų projektai, 33 projektai išbraukti iš programos, kitiems buvo keičiamos asignavimų sumos.

2 pav. Valstybės investicijoms patvirtinti ir panaudoti valstybės biudžeto asignavimai (mln. Lt)

Šaltinis – Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos

skirtų lėšų iš Vyriausybės rezervo.

2007 m. panaudota 4 205,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų investicijoms⁶¹, t. y. 1016,4 mln. Lt daugiau negu patvirtinta Valstybės investicijų 2007–2009 metų programoje. Šis skirtumas susidarė dėl investicijų projektų, įgyvendintų iš sutaupyto asignavimų išlaidoms, iš viršplaninių bei ankstesniais biudžetinais metais specialiosioms programoms finansuoti nepanaudotų lėšų likučių ir iš papildomai

⁶⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-24 nutarimas Nr.146 „Dėl Valstybės investicijų 2007-2009 metų programoje numatytų 2007 metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“.

⁶¹ Valstybės investicijoms panaudoti asignavimai yra 1 662,1 mln. Lt didesni, palyginti su panaudotais asignavimais turtui įsigyti. Šį skirtumą sudaro iš Europos Sąjungos ir kitos finansinės paramos lėšų bei iš valstybės biudžeto savivaldybėms skirtų specialių tikslinių dotacijų įgyvendinti investiciniai projektai, kuriems lėšos skiriamos iš asignavimų išlaidoms.

Pastebėjimai:

1. Naujų projektų įtraukimas sumažinus ar panaikinus esamų investicinių projektų asignavimus, taip pat įtrauktų naujų projektų išbraukimas. Audito metu, vertinant 2007-01-24 Vyriausybės nutarimu Nr. 146⁶² 2007 metams paskirstytas kapitalo investicijas pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus, nustatyta atveju, kai sumažinus (ar net panaikinus) vienam ar keliems investicijų projektams skirtus asignavimus į investicijų programą įtraukiami nauji projektai, taip pat į programą įtraukiami nauji projektai ir tais pačiais metais išbraukiami. Tai rodo, kad asignavimų valdytojai ne visuomet siūlo į investicijų programas įtraukti prioritetinius projektus. Valstybės investicijų programa sudaroma trejiems metams, todėl, Valstybės kontrolės nuomone, naujų projektų įtraukimas einamaisiais metais iškraipo trejų metų planavimo sistemą.

Pavyzdžiai

1. Iš investicijų programos 2007-06-19 išbraukti 4 Užsienio reikalų ministerijos investicijų projektai (bendra asignavimų suma – 6085,0 tūkst. Lt) ir įtraukti 6 investicijų projektai (bendra asignavimų suma – 8366,0 tūkst. Lt, iš kurios 2281,0 tūkst. Lt sumažinti asignavimai kitiems esamiems investiciniams projektams):
 - Išbraukti projektai*
 - „Naujų patalpų Lietuvos Respublikos generaliniam konsulatui Baltarusijoje (Gardine) įsigijimas ir rekonstravimas“;
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Kazachstane (Astanoje) projektavimas ir statyba“;
 - „Lietuvos Respublikos generalinio konsulato Niujorke rekonstravimas“;
 - „Pastato Lietuvos Respublikos ambasadai Azerbaidžane (Baku) pirkimas ir rekonstravimas“.
 - Itraukti projektai*
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Taline rekonstravimas“;
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Moldovoje (Kišiniove) pirkimas ir rekonstravimas“;
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Kijeve statyba“;
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Baltarusijos Respublikoje (Minske) rekonstravimas“;
 - „Lietuvos Respublikos nuolatinės atstovybės Europos Sąjungoje (Bruselyje) pastato rekonstravimas“;
 - „Lietuvos Respublikos ambasados pastato Turkijoje (Ankaroje) įsigijimas ir rekonstravimas“ (*Pažymėtina, kad šis projektas 2007-12-12 iš programos buvo išbrauktas*)
2. Iš investicijų programos 2007 m. išbrauktas Kauno apskrities viršinininko administracijos „Ilgalaikio turto Priklausomybės ligų centrui įsigijimas“ (100,0 tūkst. Lt) investicijų projektas ir įtrauktas „Ilgalaikio turto Lietuvos zoologijos sodui Kaune įsigijimas“ (100,0 tūkst. Lt) investicijų projektas.
3. Sumažinus asignavimus dviems Šiaulių apskrities viršinininko administracijos investicijų projektams 2007 m. į programą įtrauktas „Medicininės įrangos atnaujinimas viešojoje įstaigoje Šiaulių apskrities ligoninėje“ (682,0 tūkst. Lt) investicijų projektas.
4. Iš investicijų programos 2007 m. išbrauktas Utenos apskrities viršinininko administracijos „Viešosios įstaigos Utenos apskrities ligoninės Utenoje, Aukštakalnio g. 3, pagrindinio pastato rekonstravimas“ (1500,0 tūkst. Lt) investicijų projektas ir įtraukti du projektai – „Viešosios įstaigos Utenos apskrities ligoninės aprūpinimas medicinine diagnostine įranga“ (930 tūkst. Lt) ir „Viešosios įstaigos Utenos apskrities ligoninės aprūpinimas transporto priemonėmis ir ūkiniu inventoriumi“ (570 tūkst. Lt).
5. Iš investicijų programos 2007 m. išbrauktas Valstybinės darbo inspekcijos „Patalpų Valstybinės darbo inspekcijos Panevėžio skyriui įsigijimas“ (130,0 tūkst. Lt) investicijų projektas ir įtrauktas „Valstybinės darbo inspekcijos Tauragės skyriaus patalpų rekonstravimas“ (130,0 tūkst. Lt) investicijų projektas.
6. Į investicijų programą 2007-10-31 įtrauktas Transporto investicijų direkcijos „Valstybės įmonės Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos investicijų projekto įgyvendinimas – IXB koridoriaus sujungimas su Klaipėdos valstybinio jūrų uostu“ (1 381,0 tūkst. Lt) investicijų projektas, ir 2007-12-12 šis projektas iš programos išbrauktas.

⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-24 nutarimas Nr. 146 „Dėl Valstybės investicijų 2007-2009 metų programoje numatytų 2007 metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“ (su pakeitimais ir papildymais).

2. Asignavimų sumų keitimas tiems patiems projektams per metus. Audito metu nustatyta atveju, kai per metus asignavimai investicijų projektams buvo keičiami pirmiausia juos didinant, paskui mažinant, arba priešingai. Tai rodo, kad ne visuomet asignavimų valdytojai tinkamai suplanuoja šiems projektams įgyvendinti reikalingų lėšų poreikį.

Pavyzdžiai

1. Krašto apsaugos ministerijos investicijų projektui „Transporto priemonių bei specialios technikos logistikos pajėgoms išsigijimas“ skirta 47 753,0 tūkst. Lt asignavimų, kurie vėliau padidinti iki 50 863,0 tūkst. Lt, po to sumažinti iki 50 508,0 tūkst. Lt.
2. Sveikatos apsaugos ministerijos investicijų projektui „Radiologinės pagalbos optimizavimo Lietuvoje projekto įgyvendinimas“ skirta 6 000,0 tūkst. Lt asignavimų, kurie vėliau padidinti iki 8 500,0 tūkst. Lt, po to sumažinti iki 8 013,0 tūkst. Lt.
3. Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos investicijų projektui „Transeuropinio tinklo kelio E85 plėtra: Vilniaus miesto pietinio aplinkkelio tiesimas (1 etapas)“ skirta 750,0 tūkst. Lt asignavimų. 2007-06-19 projektas išbrauktas iš 2007 m. Valstybės investicijų programos, o 2007-10-31 šis projektas vėl įtrauktas į programą, skiriant 2 000,0 tūkst. Lt asignavimų. Investicijų projektui „Transeuropinio tinklo kelio E272 plėtra“ skirta 1 200,0 tūkst. Lt asignavimų, kurie vėliau padidinti iki 2 450,0 tūkst. Lt, po to sumažinti iki 1 500,0 tūkst. Lt.
4. Pasienio kontrolės punkto direkcijos prie Susisiekimo ministerijos investicijų projektui „Malkų įlankos pasienio kontrolės punkto statyba“ skirta 18 818,0 tūkst. Lt asignavimų, kurie vėliau padidinti iki 22 318,0 tūkst. Lt, po to sumažinti iki 20 518,0 tūkst. Lt.

3. Viršijami atitinkamam investicijų projektui įgyvendinti skirti asignavimai. Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos⁶³ 31 p. nurodyta, kad valstybės institucijos, įstaigos ir įmonės, savivaldybių įstaigos ir įmonės, taip pat kiti ūkio subjektai Valstybės investicijų programoje numatytas lėšas naudoja tik šioje programoje nurodytiems investicijų projektams įgyvendinti ir neviršydami atitinkamam laikotarpiui jiems įgyvendinti numatyto lėšų dydžio. Audito metu nustatyta atveju, kai asignavimų valdytojai viršijo atitinkamam investicijų projektui įgyvendinti 2007 metams Valstybės investicijų programoje numatytus asignavimus. Valstybės kontrolės nuomone, projektų vykdymo kontrolė yra nepakankama.

Pavyzdžiai

1. Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos:
 - 1) „Transeuropinio tinklo kelio E85 (Vilnius—Kaunas—Klaipėda) rekonstravimas“ projektui panaudojo 2 490,9 tūkst. Lt asignavimų daugiau nei buvo numatyta.
 - 2) „Transeuropinio tinklo kelio E272 plėtra“ projektui panaudojo 2 097,1 tūkst. Lt asignavimų daugiau nei buvo numatyta.
 - 3) „Transeuropinio tinklo kelio E67 („Via Baltica“) plėtra“ projektui panaudojo 622,1 tūkst. Lt asignavimų daugiau nei buvo numatyta.
2. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos „Anykščių rajono policijos komisariato pastato Anykščiuose, Troškūnų g. 3, rekonstravimas“ projektui panaudojo 99,8 tūkst. Lt asignavimų daugiau nei buvo numatyta.

4. Dėl projektų vertinimo. Valstybės investicijų projektų, siūlomų įtraukti į Valstybės investicijų programą, vertinimui neskiriama reikiamo dėmesio – nėra atsakingos institucijos, kuriai

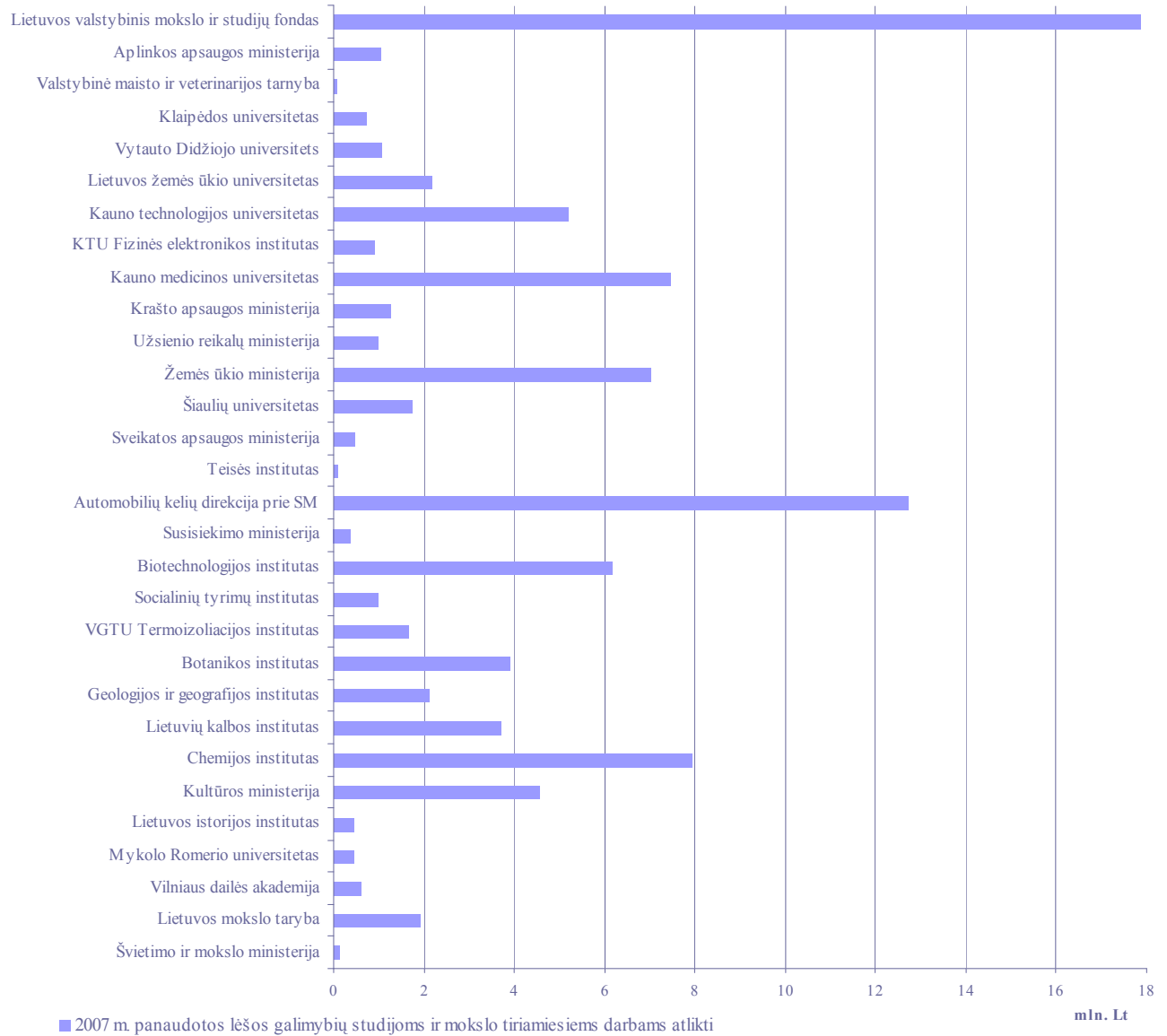
⁶³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-04-26 nutarimas Nr.478 „Dėl valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarkos patvirtinimo“.

būtų pavesta vertinti asignavimų valstybės investicijoms pagrįstumą, įpareigoti ištaisyti valstybės investicijų projektų trūkumus. Finansų ministerija, rengdama Vyriausybei pasiūlymus dėl valstybės lėšų skyrimo investicijų projektams finansuoti, remiasi institucijų, kurioms pavesta įgyvendinti tam tikros srities politiką, pateiktais pasiūlymais ir prioritetais. Finansų ministerija pati nesprenžia, kokiems valstybės investicijų projektams turi būti skirtos valstybės lėšos, o tik tikrina, ar pateikta visa reikiama medžiaga ir, esant trūkumų, informuoja atitinkamus asignavimų valdytojus dėl jų pašalinimo.

5.3. Išlaidos galimybių studijoms ir mokslo tiriamiesiems darbams

Valstybės kontrolė atliko 2007 m. išlaidų galimybių studijoms ir mokslo tiriamiesiems darbams vertinimą. Informaciją pateikė 41 valstybės institucija ir įstaiga, iš kurių 11-je galimybių studijos ar mokslo tiriamieji darbai nebuvo atliekami. Likusios 30 valstybės institucijų ir įstaigų (3 pav.) šiems darbams panaudojo 84,6 mln. Lt iš programoms skirtų lėšų (iš jų 12,2 mln. Lt iš Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo) ir 11,2 mln. Lt iš kitų lėšų.

Finansinių auditų metu nustatyta atvejų, kai audituojami subjektai, vykdydami mokslo tiriamuosius darbus, nesivadovaudami valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos nuostatomis, lėšas, panaudotas nematerialiajam turtui sukurti, nurašė į išlaidas, neapskaitydami sukurto nematerialiojo turto. Valstybės kontrolės nuomone, tai prieštarauja Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir Buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis.

3 pav. Išlaidos galimybių studijoms ir mokslo tiriamiesiems darbams

Šaltinis – Valstybės kontrolė

6. Privatizavimo fondo lėšų naudojimas Vyriausybės numatytais reikmėms

Vertinimas

1. 2007 m. išlaidos iš Privatizavimo fondo sudarė 1 291,9 mln. Lt. Kaip ir ankstesniais metais Seimas nepatvirtino, todėl Vyriausybė nenumatė pervesti lėšas į Rezervinį (stabilizavimo) fondą, nors lėšos į šį fondą, pagal Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisykles, turėtų būti pervedamos. Taip pat skiriamos lėšos investicijoms, kurios neatsispindi Valstybės investicijų programoje.
2. Iš Privatizavimo fondo 2007 m. buvo skirta kitoms reikmėms, kurioms turėtų būti numatyti asignavimai valstybės biudžete (pvz., darbo užmokesčiui, patalpų remontui, šventėms finansuoti). Taip buvo mažinamas tiek planuojamas, tiek faktinis valstybės biudžeto deficitas.

2007 m. į Privatizavimo fondą gauta 139,6 mln. Lt. Atsižvelgiant į 2 253,3 mln. Lt lėšų likutį 2007 m. sausio 1 d. ir 2007 m. gautas pajamas, išlaidos sudarė 1 291,9 mln. Lt.

Pagal Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisykles⁶⁴ numatyta, kad Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti naudojama iki 1/3 iš privatizavimo sandorių gautų lėšų. Atsižvelgiant į tai, kad 2007 m. su lėšų likučiu pajamos sudarė 2 392,9 mln. Lt, 1/3 sudarytų 797,6 mln. Lt. Tuo tarpu Vyriausybės patvirtintoms programoms finansuoti panaudota 331,1 mln. Lt.

Pastebėjimai:

1. Nenumatytas lėšų pervedimas į Rezervinį (stabilizavimo) fondą. Pagal patvirtintų Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisyklių⁶⁵ nuostatas šio fondo lėšos naudojamos Vyriausybės sprendimu Rezerviniam (stabilizavimo) fondui sudaryti. Šių taisyklių 9 punkte nustatytos Privatizavimo fondo lėšų planavimo taisyklės, pagal kurias pirmiausia skiriama gyventojų santaupoms atkurti, po to Rezerviniam (stabilizavimo) fondui, o paskui kitoms likusioms sritims. Be to, taisyklių 9.1 punkte nustatytas Rezerviniam (stabilizavimo) fondui priklausančios Privatizavimo fondo lėšų dalies apskaičiavimas. Tačiau nei 2006 m., nei 2007 m. tvirtinant Rezervinį (stabilizavimo) fondą nebuvo numatyta pervesti lėšų į šį fondą.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-06 nutarimas Nr. 152 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-07-01 nutarimo Nr. 761 redakcija).

⁶⁵ Ten pat.

2. Iš Privatizavimo fondo skiriamos lėšos investicijoms nepatvirtintos Valstybės investicijų programoje. Vyriausybės 2007-04-11 nutarimu Nr. 349⁶⁶ Privatizavimo fondo lėšos paskirstytos investiciniams projektams, tačiau 2007 metų valstybės biudžeto įstatymu patvirtintoje Valstybės investicijų 2007–2009 metų programoje ir Vyriausybės 2007-01-24 nutarimu Nr. 146⁶⁷ nebuvo numatyta lėšų iš Privatizavimo fondo.

Mūsų nuomone, tvirtinant valstybės biudžetą Valstybės investicijų programoje (pagal investavimo sritis) turėtų būti numatytos lėšos, skiriamos iš Privatizavimo fondo.

3. Iš Privatizavimo fondo skiriamos lėšos reikmėms, kurioms turėtų būti numatyti asignavimai valstybės biudžete. Atsižvelgiant į Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisyklių⁶⁸ 11 punkto nuostatas, Privatizavimo fondo lėšos gali būti naudojamos Vyriausybės patvirtintoms programoms, finansuojamoms iš Privatizavimo fondo lėšų, Valstybės investicijų programai įgyvendinti. Audito metu nustatyta, kad nemažai Privatizavimo fondo lėšų pagal Vyriausybės patvirtintas programas buvo skiriama asignavimų valdytojų kitoms reikmėms, pavyzdžiui, darbo užmokesčiui, patalpų remontui, šventėms finansuoti.

Pavyzdžiai

1. Kultūros ministerijai skirta 1 000 tūkst. Lt 2007 m. visuotinės dainų šventės dalyvių pragyvenimo šventės vykimo vietose programai.
2. Lietuvos Dailės muziejui skirta 3 500 tūkst. Lt autentiškų XV-XVIII a. meno vertybių LDK valdovų rūmų interjerams įsigijimo programai.
3. Teisingumo ministerijai skirta 1 000 tūkst. Lt atstovavimo ginant Lietuvos Respublikos interesus tarptautiniuose arbitražo teismuose programai vykdyti.
4. Tarptautinio arbitražo teismo išlaidoms, priteistoms sumoms sumokėti ir kitoms išlaidoms dengti skirta 27 008 tūkst. Lt (lėšos nebuvo naudojamos).
5. Švietimo ir mokslo ministerijai Mokslo ir studijų sistemos plėtros programai skirta 5 447 tūkst. Lt asistentų, jaunesniųjų mokslo darbuotojų, lektorių, mokslo darbuotojų, tyrėjų darbo užmokesčiui didinti.
6. Švietimo ir mokslo ministerijai iš Švietimo sistemos ir infrastruktūros tobulinimo programai numatomų lėšų 7 574 tūkst. Lt panaudota nuo 2007 m. rugsėjo 1 d. mokėti mokytojams už papildomą valandą, skirtą vadovauti klasei.
7. Regioninių socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimo programai (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) numatyta ir išmokėta 12 097 tūkst. Lt apskritims kapitališkai remontuoti, restauruoti, renovuoti, suremontuoti patalpas (pvz., Antavilių pensionato gyvenamąsias patalpas) patalpas.

Valstybės kontrolės nuomone, Privatizavimo fondo lėšos turėtų būti skiriamos tik investiciniams projektams, o ne kitoms valstybės institucijų ir įstaigų reikmėms, kurioms turėtų būti skiriami asignavimai tvirtinant valstybės biudžetą. Pastarosioms reikmėms skiriant lėšas iš Privatizavimo fondo, o jų nenumatant valstybės biudžete, mažinamas tiek planuojamas, tiek faktinis valstybės biudžeto deficitas.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-11 nutarimas Nr. 349 „Dėl 2007 metų privatizavimo fondo lėšų dalies, Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintoms programoms įgyvendinti, paskirstymo pagal programas ir asignavimų valdytojus“.

⁶⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-01-24 nutarimas Nr. 146 „Dėl Valstybės investicijų 2007-2009 metų programoje numatytų 2007 metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“ (su pakeitimais ir papildymais).

⁶⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-02-06 nutarimas Nr. 152 „Dėl Privatizavimo fondo lėšų naudojimo ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-07-01 nutarimo Nr. 761 redakcija).

7. Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas

Biudžetinės įstaigos 2007 m. vykdė 69 specialiąsias programas, finansuojamas iš įmokų į biudžetą šių įstaigų pajamų, gautų už fiziniams ir juridiniams asmenims teikiamas mokamas paslaugas. Už paslaugas gali būti imama rinkliava arba kitoks atlyginimas. Rinkliavos ir kitos biudžetinių įstaigų gautos pajamos už teikiamas mokamas paslaugas įmokamos į valstybės biudžetą, tačiau tik rinkliavos perskirstomos per biudžetą bendriems valstybės poreikiams tenkinti, kitos įmokos, gautos už teikiamas paslaugas, gražinamos biudžetinėms įstaigoms jų specialiosioms programoms įgyvendinti.

Siekdami įvertinti biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų reglamentavimą ir administravimo procesą, nustatyti veiklos problemas ir trūkumus bei pateikti rekomendacijas veiklai tobulinti, atlikome veiklos auditą⁶⁹, kurio metu nagrinėjome biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų reglamentavimą, atitiktį biudžetinių įstaigų veiklai ir rinkliavos objektui, atlyginimo už paslaugas dydžio nustatymą.

Pastebėjimai:

1. Įstatymuose nereglamentuota, už kokių paslaugų teikimą biudžetinės įstaigos turi imti atlygį. Biudžetinės įstaigos teikia įvairias mokamas paslaugas, tačiau atsiskaitymas už gautas pajamas nėra pakankamas.

2. Kai kurios biudžetinės įstaigos teikia paslaugas, nesusijusias su jų veiklos tikslais ir uždaviniais, numatytais veiklą reglamentuojančiuose dokumentuose (maitinimo, autotransporto remonto, saugojimo, komunalines paslaugas ir pan.).

3. Teisės aktuose nėra aiškiai nustatyta, kokios paslaugos turi būti įtrauktos į rinkliavos objektų sąrašą. Nėra institucijos, kuriai būtų pavesta periodiškai vertinti paslaugų atitiktį rinkliavos objektui, o įstaigos nesuinteresuotos inicijuoti teikiamų paslaugų pripažinimo rinkliavos objektais. Audito metu nustatyta, kad dalis biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų baigiasi juridinę galią turinčių dokumentų išdavimu, t. y. atitinka rinkliavos objektą, tačiau nėra įtrauktos į rinkliavų objektų sąrašą.

4. Biudžetinių įstaigų pajamos, gaunamos už teikiamas mokamas paslaugas, nėra perskirstomos per valstybės biudžetą bendroms valstybės reikmėms, kaip kiti mokesčiai ar įmokos. Šios pajamos yra gražinamos paslaugas teikiančioms įstaigoms ir gali būti naudojamos ne tik paslaugų sąnaudoms padengti, bet ir kitiems šių įstaigų poreikiams tenkinti. Į valstybės biudžetą

⁶⁹ Valstybės kontrolės 2008-02-14 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-60-14-4 „Biudžetinių įstaigų teikiamos paslaugos įgyvendinant specialiąsias programas“.

2006 m. rinkliavų buvo surinkta 54 mln. Lt, 2007 m. – 62,6 mln. Lt, tuo tarpu biudžetinių įstaigų pajamų gauta kelis kartus daugiau (2006 m. surinkta 292,4 mln. Lt, 2007 m. – 311,6 mln. Lt).

5. Teisės aktuose nenustatyta, kokios sąnaudos turi būti įtraukiamos apskaičiuojant atlygi už paslaugas, už kurias neimama valstybės rinkliava. Atlygio už paslaugas dydis dažniausiai nustatomas jas teikiančių biudžetinių įstaigų vadovų įsakymais. 2006 m. biudžetinės įstaigos nepanaudojo ir į 2007 m. perkėlė 108,5 mln. Lt lėšų specialiosioms programoms finansuoti. Asignavimų likučiai rodo, kad atlygis gali būti nustatytas didesnis, nei patiriamos sąnaudos paslaugai suteikti, arba dalis paslaugų teikimo sąnaudų dengiama kitų programų lėšomis.

Valstybės kontrolė pasiūlė:

- Vyriausybei tobulinti teisės aktus, reglamentuojančius biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas, ir aiškiai nustatyti, už kokių paslaugų teikimą biudžetinės įstaigos gali imti atlygį ir kaip turėtų būti apskaičiuojamas šio atlygio dydis; įvertinti biudžetinių įstaigų teikiamas paslaugas ir imtis priemonių, kad biudžetinės įstaigos atsisakytų teikti paslaugas, neatitinkančias funkcijų, numatytų jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose.
- Finansų ministerijai periodiškai atlikti biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų analizę ir teikti siūlymus Vyriausybei dėl biudžetinių įstaigų teikiamų paslaugų, susijusių su juridinę galią turinčių dokumentų, jų dublikatų išdavimu ir perregistravimu, įtraukimo į rinkliavos objektų sąrašą.

Pokyčiai atlikus auditą

Vykdydamos Vyriausybės kanclerio pavedimą, apie 30 institucijų pateikė informaciją, kaip planuoja įgyvendinti Valstybės kontrolės rekomendacijas, iš jų tik 2 informavo, kad nebeteiks paslaugų, nesusijusių su jų tiesioginėmis funkcijomis: Priešgaisrinė gelbėjimo tarnyba prie VRM nuo 2009 m. neteiks autotransporto remonto, saugojimo, plovimo ir transportavimo, įrangos nuomos paslaugų; Teisingumo ministerijos Mokymo centras – pirties, biliardo ir boulingo su visa įranga patalpų nuomos. 2 institucijos pasiūlė įtraukti teikiamas paslaugas į rinkliavų sąrašą: Žemės ūkio ministerija pasiūlė pakeisti Saugaus eismo automobilių keliais ir Žuvininkystės įstatymus, Vidaus reikalų ministerija – Ginklų fondo įstatymą, įtraukiant į juos tam tikras paslaugas. Teisės aktų projektų, kuriuose turėtų būti tinkamai reglamentuotas mokamų paslaugų teikimas, nebuvo parengta ir Valstybės kontrolė kreipėsi į Vyriausybės kanceliariją, prašydama informuoti apie rekomendacijų įgyvendinimo eigą ir rezultatus.

8. Savivaldybėms skirtų dotacijų auditas

8.1. Savivaldybėms skirtų dotacijų finansinio audito rezultatai

Vertinimas

1. Lėšų poreikio socialinėms išmokoms ir kompensacijoms, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms skaičiavimo metodika taisytina. Šios specialios tikslinės dotacijos didžiausia dalis nepanaudota pagal tiesioginę paskirtį, ji perskirstyta kitoms savivaldybių socialinėms reikmėms.

2. Savivaldybių ugdymo įstaigos dalį mokinio krepšelio lėšų, skirtų pedagogų kvalifikacijai tobulinti, panaudojo turistiniams poreikiams tenkinti ir neužtikrino šių lėšų racionalaus panaudojimo.

Valstybės kontrolė dvidešimt trijose savivaldybėse atliko 2007 m. valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų, skirtų savivaldybėms valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms (toliau – valstybinės funkcijos) atlikti, mokinio krepšeliui, valstybės investicijų programoje numatytiems bei kitiems projektams finansuoti, valstybinį finansinį (teisėtumo) auditą.

2007 m. valstybės biudžeto įstatymu⁷⁰ savivaldybėms patvirtinta 2 259,1 mln. Lt, iš jų audituotoms savivaldybėms – 1 062,5 mln. Lt (47 proc.) specialių tikslinių dotacijų lėšų.

Auditų metu nustatytos reikšmingos klaidos apskaitoje ir atskaitomybėje:

- savivaldybių 2007 m. suvestinėse finansinėse ataskaitose įvairiuose išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsniuose neteisingai nurodytos specialių tikslinių dotacijų lėšos, skirtos mokinio krepšeliui finansuoti bei valstybinėms funkcijoms atlikti (37,2 tūkst. Lt);
- auditoriai negalėjo pritaikyti audito procedūrų ir įsitikinti, kad ūkinės operacijos, susijusios su 345,9 tūkst. Lt mokinio krepšelio lėšų panaudojimu, įvyko, buvo teisingai įvertintos, ir, vadovaujantis teisės aktais, pateiktos apskaitos registruose;
- auditoriai negalėjo patvirtinti 11 782,6 tūkst. Lt išlaidų iš specialių tikslinių dotacijų lėšų tikslumo ir teisingumo, nes dėl netinkamai tvarkomos apskaitos negalėjo surinkti įrodymų, kuriais būtų pagrįsta, kad ūkinės operacijos tikrai įvyko, užregistruota teisinga suma.

Pastebėjimai:

1. Dėl specialių tikslinių dotacijų poreikio valstybinėms funkcijoms atlikti apskaičiavimo tvarkos. Savivaldybių tarybos 2007 m. tikslino biudžetus, iš kurių mokinio krepšeliui, valstybės

⁷⁰ Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, 2006-12-07 Nr. X-963 (su vėlesniais pakeitimais), 2 str. 2 d. (4, 5 ir 6 priedėliai).

investicijų programoje numatytiems projektams bei kitiems projektams finansuoti, valstybinėms funkcijoms atlikti skyrė ir panaudojo 1 006,7 mln. Lt specialių tikslinių dotacijų lėšų, arba 55,7 mln. Lt (6 proc.) mažiau, negu buvo patvirtinta minėtu įstatymu. Valstybinėms funkcijoms atlikti gautas 46,2 mln. Lt (24 proc. įstatymu patvirtintos šių lėšų sumos) lėšas savivaldybių tarybos paskirstė kitoms savivaldybių biudžetų reikmėms finansuoti, iš jų 42,3 mln. Lt (92 proc.) – kitoms socialinėms programoms, 4,1 mln. Lt nepanaudotų specialios tikslinės dotacijos lėšų grąžino į valstybės biudžetą.

Atliekant auditą savivaldybėse pastebėta, kad net 33 proc. (42,3 mln. Lt) įstatymu patvirtintų socialinėms išmokoms ir kompensacijoms skaičiuoti ir mokėti, socialinei paramai mokiniams ir socialinėms paslaugoms finansuoti specialios tikslinės dotacijos lėšų buvo perskirstyta kitoms savivaldybių socialinėms reikmėms.

Valstybės kontrolė atkreipė dėmesį, kad kasmet nustatoma atveju, kai šioms valstybinėms funkcijoms atlikti savivaldybės kuruojančiai institucijai – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikia apskaičiuotą didesnę lėšų poreikį.

2. Dėl specialių tikslinių dotacijų mokinio krepšeliui panaudojimo teisėtumo kontrolės.

Valstybiniai auditoriai jau 2005 m. valstybinio audito savivaldybėse metu nustatė, kad dalis audituotų savivaldybių švietimo įstaigų teikė pirmenybę edukacinių kelionių-seminarų programoms, kuriose buvo numatytos ir pažintinės ekskursijos, ir joms naudojo mokinio krepšelio lėšas, skirtas pedagogų kvalifikacijai kelti. Edukacinių kelionių-seminarų užsienyje programose numatytos pažintinės ekskursijos sudarė pagrindinę kelionės programos dalį.

Audituotos savivaldybės 2007 m. pedagogų tobulinimuisi panaudojo iš viso 4,3 mln. Lt mokinio krepšelio lėšų, iš kurių 1,7 mln. Lt (39 proc.) – edukacinėms kelionėms-seminarams užsienyje. Šiose kelionėse dalyvavo daugiau kaip 4 tūkst. pedagogų iš audituotų savivaldybių (išskyrus Birštono savivaldybę) ugdymo įstaigų.

Valstybės kontrolės nuomone, savivaldybių ugdymo įstaigos dalį mokinio krepšelio lėšų, skirtų pedagogų kvalifikacijai tobulinti, faktiškai panaudojo ne tik edukacinėms kelionėms-seminarams užsienyje finansuoti, bet ir turistiniams poreikiams tenkinti ir tuo neužtikrino šių lėšų racionalaus panaudojimo.

Pokyčiai atlikus auditą

Švietimo ir mokslo ministerija ėmėsi priemonių: nuo 2008 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo nauja švietimo ir mokslo ministro 2008 m. sausio 22 d. įsakymo Nr. ISAK-130 22 punkto redakcija, kad iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų gali būti finansuojama ta valstybinių ir savivaldybių mokyklų vadovų, jų pavaduotojų ugdymui, ugdymą organizuojančių skyrių vedėjų, mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų edukacinių išvykų sąmatos dalis, kuri skirta kvalifikacijos tobulinimo programai vykdyti. Be to, edukacinėms išvykoms, vykdomoms ne Lietuvos Respublikos teritorijoje, mokinio krepšelio lėšos galės būti naudojamos tik akreditavus kvalifikacijos tobulinimo programą.

8.2. Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų valstybės biudžeto lėšų vertinimas

Siekdami įvertinti, kaip planuojamos, skiriamos, panaudojamos ir kontroliuojamos valstybės biudžeto lėšos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, nustatyti šioje srityje reikšmingiausias problemas ir pateikti rekomendacijas minėtiems procesams tobulinti, atlikome valstybinį veiklos auditą⁷¹ ir nustatėme:

- valstybės biudžeto lėšos, skirtos valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, naudojamos nepakankamai rezultatyviai, dalis jų naudojama ne valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, o kitoms reikmėms tenkinti;
- valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų perskirstymas sudaro prielaidas neefektyviam ir nerezultatyviam valstybės biudžeto lėšų naudojimui;
- valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skiriamų valstybės biudžeto lėšų poreikio planavimo procesas nėra pakankamai reglamentuotas, kas sudaro prielaidas neefektyviam valstybės biudžeto lėšų planavimui;
- valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų valstybės biudžeto lėšų panaudojimo kontrolė nėra pakankamai efektyvi.

Valstybės kontrolė rekomendavo Vyriausybei ir atitinkamoms institucijoms tobulinti valstybės biudžeto lėšų, skiriamų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, planavimo, panaudojimo ir kontrolės procesus: svarstyti galimybę atsisakyti savivaldybių finansavimo nepanaudotomis valstybės biudžeto lėšomis; nustatyti valstybines (perduotas savivaldybėms) funkcijas kuruojančioms institucijoms planuojamų valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimo metodiką ir atsiskaitymo tvarką bendras gaires; numatyti, kad valstybės biudžeto lėšų poreikis darbo rinkos politikos priemonių rengimo ir įgyvendinimo funkcijai atlikti būtų patikslintas atsižvelgiant į Teritorinės darbo biržos skiriamų asignavimų dydį; parengti atsiskaitymo už kuruojamų valstybinių (perduotų savivaldybėms) funkcijų atlikimą tvarkos aprašus.

Pokyčiai atlikus auditą

Valstybės institucijos sutinka su auditorių rekomendacijomis ir kai Finansų ministerija parengs bendras gaires, jos patvirtins valstybinių funkcijų valstybės biudžeto lėšų poreikio apskaičiavimą ir atsiskaitymą reglamentuojančias tvarkas. Finansų ministerija šiuo metu nenumato rengti bendrų gairių, kol Seime nebus priimti Vietos savivaldos įstatymo pakeitimai, numatantys, kad dauguma valstybinių funkcijų turi būti perduota savivaldybėms kaip savarankiškos jų funkcijos.

Rengiant 2009 m. valstybės biudžetą, Finansų ministerija numato spręsti klausimą, ar tikslinga 2009 m. savivaldybėms leisti IV ketvirtyje naudoti specialių tikslinių dotacijų lėšas kitoms savivaldybių reikmėms.

⁷¹ Valstybės kontrolės 2008-07-18 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-30-3-13 „Valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti skirtų valstybės biudžeto lėšų vertinimas“.

9. Tarpinstitucinių programų koordinavimas ir valdymas

Valstybės kontrolė atliko tarpinstitucinių programų planavimo, koordinavimo ir valdymo veiklos auditą⁷². Tarpinstitucinės programos yra valstybės strateginio planavimo sistemos dalis, kurių tikslus ir uždavinius įgyvendina kelios institucijos, veikiančios skirtingose valdymo srityse, todėl šių programų koordinavimo ir vykdymo procesai yra sudėtingi.

Pastebėjimai:

1. Neįgyvendinta bendra tarpinstitucinių programų stebėseną ir panaudotų lėšų apskaita.

Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai sudėtinga surinkti duomenis ir įvertinti šių programų rezultatus ir panaudotas lėšas.

2. Tarpinstitucinių programų planavimo ir vykdymo teisinis reglamentavimas yra nepakankamas. Strateginio planavimo metodikoje nepakankamai reglamentuotas stebėsenos, koordinavimo ir atskaitomybės mechanizmas, programų rengimo ir derinimo procesas.

3. Tarpinstitucinių programų planavimas nepakankamas. Rengiant programas vykdytojais ne visuomet tarpinstitucinės programos tikslus susieja su institucijos strateginio veiklos plano programų tikslais, nenumato lėšų priemonėms vykdyti.

Dalis parengtų tarpinstitucinių programų neatitinka Strateginio planavimo metodikos nuostatų – nenurodyti konkretūs programos tikslai ir uždaviniai, neaiškūs siektini rezultatai ir vertinimo kriterijai, įvykdymo terminai, nenurodyti visi vykdytojai, koordinatoriai, preliminarus lėšų poreikis, programos stebėsenos ir atskaitomybės mechanizmas.

4. Tarpinstitucinių programų vykdymas nepakankamai efektyvus ir rezultatyvus. Vykdamas tarpinstitucines programas ne visuomet užtikrinamas programų tikslų įgyvendinimas laiku, visų numatytų institucijų dalyvavimas, ne visuomet teikiamos ataskaitos apie šių programų vykdymą ir dalyvavimą jose, dalis tarpinstitucinių programų nekoordinuojama. Ne visi programų dalyviai vykdė numatytas priemones, skyrė lėšų.

Valstybės kontrolė rekomendavo:

- patobulinti visus tarpinstitucinių programų planavimo, rengimo etapus ir užtikrinti efektyvią šių programų apskaitą, stebėseną, atskaitomybę ir valdymą;
- tobulinti tarpinstitucinių programų sąrašo sudarymo ir jo administravimo, programų finansavimo, atskaitomybės už lėšų panaudojimą tvarkas;

⁷² Valstybės kontrolės 2008-06-18 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P5-50-1-12 „Tarpinstitucinių programų koordinavimas ir valdymas“.

- rengiant programas įvertinti jų poreikio būtinybę, tvirtinti tik tuos institucijų teikiamus programų projektus, kurie atitinka nustatytus jų priskyrimo tarpinstitucinėms programoms kriterijus ir kurie parengti vadovaujantis galiojančiais teisės aktais.

10. Nacionalinė kovos su korupcija programa

Nacionalinė kovos su korupcija programa įgyvendinama nuo 2002 metų. Programos tikslas – sumažinti korupciją Lietuvoje, siekti, kad ji kuo mažiau trukdytų plėtoti ekonomiką, demokratiją, siekti socialinės gerovės ir stiprinti nacionalinį saugumą. Atsižvelgusi į visuomenės nuomonę, kad programa neduoda apčiuopiamų rezultatų, Valstybės kontrolė atliko auditą⁷³, kurio metu vertino Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimo valdymo ir koordinavimo sistemą. Audito metu nustatyta, kad programoje nepakankamai aiškiai ir tiksliai apibrėžta korupcijos sąvoka, t. y. programos objektas, programa nesuderinta su kitomis valstybinėmis programomis, strategijomis ir koncepcijomis, todėl sudaromos prielaidos priemonių dubliavimuisi.

Nacionalinės kovos su korupcija programos rengimas, atnaujinimas ir įgyvendinimas 2002–2007 metais buvo organizuojamas ir vykdomas nepakankamai efektyviai. Programos priemonių planas buvo tikslinamas nepakankamai išanalizavus faktinę korupcijos situaciją, tinkamai neįvertinus korupcijos prielaidų ir paplitimo. Rengiant priemonių planą ne su visais programos dalyviais buvo derinamas priemonių vykdymo organizavimas, todėl ne visada buvo pasirinktas pats efektyviausias priemonių įgyvendinimo būdas.

Nepakankamai reglamentuota Nacionalinės kovos su korupcija programos įgyvendinimo, veiksmų koordinavimo ir veiklos stebėsenos tvarka. Programoje nenustatyti jos tikslų pasiekimo ir uždavinių įgyvendinimo vertinimo kriterijai, todėl neužtikrinta veiksminga Programos įgyvendinimo stebėsenos ir kontrolė.

Ne visiems Nacionalinės kovos su korupcija programos uždaviniams įgyvendinti buvo numatytos tinkamos ir pakankamos priemonės. Buvo nukeliami priemonių plane numatytų kai kurių svarbių priemonių įgyvendinimo terminai, tai turėjo neigiamos įtakos programos uždavinių įgyvendinimui. Rengiant ir įgyvendinant Nacionalinę kovos su korupcija programą, nebuvo užtikrintas viešųjų įstaigų, kurių veiklos tikslas – nusikalstamumo prevencija ir visuomenės švietimas (Nusikalstamumo prevencijos centro, Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos), aktyvus dalyvavimas kovoje su korupcija. Tarpžinybinės komisijos kovai su korupcija koordinuoti veikla (atsižvelgiant ir į programos įgyvendinimo rezultatus) buvo nepakankamai efektyvi. Daugiau nei pusė Nacionalinės kovos su korupcija programos priemonės vykdančių institucijų (84 proc.)

⁷³ Valstybės kontrolės 2008-02-28 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P40-6-5 „Nacionalinė kovos su korupcija programa“.

nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827 patvirtintos Strateginio planavimo metodikos 37.3 punkte nustatytos tvarkos, nes savo strateginiuose veiklos planuose nenurodė vykdomų programos priemonių, todėl nebuvo užtikrintas jų būtinas finansavimas ir rezultatyvus įgyvendinimas. Be to, nevykdoma faktiškai panaudotų lėšų apskaita, todėl nėra žinoma, kiek valstybei kainuoja šios programos įgyvendinimas.

Valstybės kontrolė Vyriausybei ir Specialiųjų tyrimų tarnybai pateikė rekomendacijas audito metu nustatytiems trūkumams šalinti.

Pokyčiai atlikus auditą

Ministro Pirmininko 2007-10-12 potvarkiu Nr. 389 sudaryta darbo grupė parengė ir 2008-07-28 pateikė Seimui nutarimo „Dėl Nacionalinės kovos su korupcija programos patvirtinimo“ pakeitimo naujos redakcijos projektą, kuris įvertintas pagal valstybinio audito rekomendacijas.

11. Valstybės institucijų (įstaigų) transporto išlaidų vertinimas

Atsižvelgusi į tai, kad tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo ir naudojimo reglamentavimas, jų tinkamos naudojimo kontrolės užtikrinimas ir efektyvus valstybės biudžeto lėšų transporto išlaidoms naudojimas yra svarbi ir aktuali problema, Valstybės kontrolė 2007 metais atliko valstybės institucijų (įstaigų) transporto išlaidų vertinimo auditą⁷⁴.

Pastebėjimai:

1. Dėl teisinio reglamentavimo. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. lapkričio 17 d. nutarime Nr. 1341⁷⁵ nenurodyta, kokios įstaigų išlaidos turi būti priskiriamos tarnybinių lengvųjų automobilių išlaikymo išlaidoms, skaičiuojant išlaidų dydį tarnybiniams lengviesiems automobiliams išlaikyti arba jiems nuomoti. Minėti išlaidų dydžiai nesuteikia galimybės kontroliuoti visų įstaigos išlaidų, susijusių su tarnybinio transporto išlaikymu ir naudojimu. Patvirtinti išlaidų tarnybiniams lengviesiems automobiliams išlaikyti arba jiems nuomoti dydžiai nepagrįsti išsamia aktualia transporto išlaikymo išlaidų poreikio analize. Ministrų, viceministrų ir ministerijų valstybės sekretorių pareigybinių tarnybinių lengvųjų automobilių išlaikymo išlaidos yra nelimituotos, jų kontrolė nereglementuota.

2. Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo. Biudžetinėse įstaigose vidaus kontrolės procedūros yra nepakankamai veiksmingos, kad užtikrintų efektyvų valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir užkirstų kelią šių automobilių naudojimui ne pagal paskirtį. Dalis tarnybinių

⁷⁴ Valstybės kontrolės 2007-12-29 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-20-9P-19 „Valstybės institucijų (įstaigų) transporto išlaidų vertinimas“.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimas Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo biudžetinėse įstaigose“.

automobilių naudojami neefektyviai ir jų skaičius turėtų atitikti poreikį. Naudojami automobilių kelionės lapai gali būti efektyvi tarnybinio transporto išlaidų, automobilių ridos ir kuro sunaudojimo kontrolės priemonė tik tuo atveju, jei jie tinkamai užpildyti ir juose pažymėtas kiekvienas važiavimo maršrutas.

3. Dėl tarnybinių automobilių nuomos ir veiklos nuomos išlaidų. Ministerijos, nuomodamos automobilius tarnybos reikmėms pagal poreikį, išleidžia kur kas mažiau valstybės biudžeto lėšų, negu naudodamos nuosavus automobilius. Didžiausią ministerijų transporto išlaikymo išlaidų dalį sudaro ministrų reikmėms išnuomotų automobilių nuomos mokestis, tačiau nuomojamų automobilių vertė Vyriausybės nereglamentuota. Naujų ir naudotų transporto priemonių veiklos nuoma Vyriausybės 1998 m. lapkričio 17 d. nutarimu Nr. 1341 nereglamentuota. Daugelis biudžetinių įstaigų šias išlaidas apskaito kaip transporto išlaikymo išlaidas, nors sudarytos nuomos sutartys atitinka veiklos nuomos reikalavimus ir jos turėtų būti apskaitomos kaip veiklos nuomos išlaidos.

4. Dėl mokamų kompensacijų degalų išlaidoms ir automobilio amortizacijai padengti. Mokant kompensacijas už netarnybinio transporto naudojimą tarnybos reikmėms, išleidžiama kur kas mažiau valstybės biudžeto lėšų, negu naudojant automobilius, esančius ministerijų žinioje. Kompensacija už netarnybinių lengvųjų automobilių naudojimą neturi būti mokama už laikotarpį, kai valstybės tarnautojas yra išvykęs į tarnybines komandiruotes ne nuosavu automobiliu, o bendru tarnybiniu įstaigos transportu kaip komisijos ar delegacijos narys arba kai jam apmokamos tarnybinės komandiruotės kelionės išlaidos kitomis transporto priemonėmis.

5. Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių vairuotojų darbo apmokėjimo. Tarnybinių lengvųjų automobilių vairuotojams už jų atliekamą darbą mokama skirtingai. Vienose ministerijose vairuotojai priskirti darbininkų kategorijai, o kitose ministerijose vairuotojai užima vyresniojo specialisto ar specialisto pareigybes. Skirtumas tarp specialistams ir darbininkams nustatyto tarnybinio atlyginimo yra daugiau kaip du kartus didesnis. Pagal Lietuvos Respublikos darbo kodeksą viršvalandiniai darbai vairuotojams neleidžiami, todėl kelionės lapuose ir darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose nurodomi tikrovės neatitinkantys duomenys.

6. Dėl išlaidų mažinimo. Nustatyta, kad tarnybinių lengvųjų automobilių išlaikymo išlaidos kiekvienais metais didėja, tačiau Lietuvos ir kitų ES valstybių gerosios praktikos pavyzdžiai rodo, kad yra įvairių būdų ir priemonių, kaip taupyti valstybės biudžeto lėšas, efektyviai naudoti tarnybinius lengvuosius automobilius.

Valstybės kontrolė rekomendavo:

- nustatyti ir patvirtinti naujus išlaidų tarnybiniams lengviesiems automobiliams išlaikyti arba jiems nuomoti dydžius, kurie būtų pagrįsti biudžetinių įstaigų atliktais tarnybinių lengvųjų automobilių išlaikymo išlaidų apskaičiavimais ir analize, reglamentuoti naujų ir naudotų transporto

priemonių veiklos nuomos paslaugas, nustatant nuomojamų automobilių maksimalią vertę, bei reglamentuoti kompensacijų už netarnybinių lengvųjų automobilių naudojimą mokėjimą taip, kad kompensacija nebūtų mokama už laikotarpį, kai darbuotojas yra išvykęs į tarnybines komandiruotes ne nuosavu automobiliu;

- apsvarstyti galimybę parengti griežtos atskaitomybės kelionės lapo formą biudžetinėms įstaigoms ir nustatyti jo pildymo tvarką, Vyriausybės kanceliarijai perduoti Vyriausybės narių (ministrų) pareigybinių tarnybinių lengvųjų automobilių aptarnavimą, stambinti biudžetinių įstaigų tarnybinių lengvųjų automobilių autoūkius, taikyti kitų ES valstybių patirtį, limituojant ir apmokestinant pareigybinių tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimą asmeniniams tikslams; spręsti klausimą dėl biudžetinių įstaigų tarnybinių lengvųjų automobilių privalomo žymėjimo logotipais ar kitais būdais;
- siekiant išvengti skirtingo biudžetinių įstaigų vairuotojų darbo apmokėjimo, spręsti klausimą, ar šie vairuotojai turi būti priskirti darbininkų kategorijai, ar specialisto pareigybei.

Pokyčiai atlikus auditą

Ministro Pirmininko 2008-02-13 potvarkiu Nr.64 sudaryta darbo grupė tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo biudžetinėse įstaigose sistemos tobulinimo galimybėms kompleksiskai išnagrinėti. Darbo grupė pateikė siūlymus Vyriausybei, tačiau teisės akto projektas dar neparengtas.

12. Europos Sąjungos finansinė parama

12.1. ES finansinės paramos valdymo 2004–2007 m. ataskaita

Valstybės kontrolė parengė apibendrinančio pobūdžio ataskaitą „ES finansinės paramos valdymas 2004–2007 m.“, kurioje, remiantis anksčiau atliktų auditų rezultatais ir paramos panaudojimo bei kitais duomenimis, vertinamas 2004–2006 m. programavimo laikotarpiu Lietuvai skirtos ES finansinės paramos (ES struktūrinių, Sanglaudos fondų (ISPA) ir Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus) valdymas ir panaudojimas. Auditoriai pažymėjo, kad sukurtos minėtų ES fondų paramos valdymo ir kontrolės sistemos iš esmės atitiko joms keliamus reikalavimus, tačiau buvo nustatyta ir trūkumų. Dėl didelės nepanaudotų ES struktūrinių fondų lėšų dalies susikaupimo programavimo laikotarpio pabaigoje yra rizika, kad dalis šių lėšų gali būti laiku nepanaudota. Sanglaudos fondo (ISPA) finansuojamiems projektams įgyvendinti papildomų lėšų poreikis 2007 m. pabaigoje viršijo 1 mlrd. Lt. Padidėjusi finansuojamų projektų vertė turi būti apmokama nacionalinėmis lėšomis. Jų neskyrus pakankamai, gali tecti atsisakyti kai kurių patvirtintų projektų komponentų, todėl yra rizika, kad bus pasiekti ne visi numatyti projektų tikslai. Apibendrinta informacija apie visos Lietuvai skirtos ES finansinės paramos valdymą ir panaudojimą centralizuotai Lietuvoje nėra teikiama.

Pokyčiai atlikus auditą

Finansų ministerija pateikė siūlymų įgyvendinimo planą, kuriame nurodė, kad 2007–2013 m. programavimo periodu ES struktūrinės paramos lėšų išmokėjimo projektų vykdytojams plano rengimo, tikslinimo ir vykdymo stebėsenos tvarka bus reglamentuota Veiksmų programų administravimo ir finansavimo taisyklėse. Ministerija taip pat pažymėjo, kad kartu su tarpinėmis ir įgyvendinančiosiomis institucijomis bus atliktas projektų, finansuojamų Sanglaudos fondo (ISPA) lėšomis, verčių padidėjimo pagrįstumo vertinimas. 2008 m. buvo atlikta Sanglaudos fondo projektų aplinkos apsaugos sektoriuje analizė ir pristatyta neeiliniame Sanglaudos fondo priežiūros komiteto posėdyje.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija informavo, kad 2009 m. Finansų ministerija planuoja atnaujinti www.esparama.lt svetainės titulinį puslapį, kuriame visuomenei bus prieinama visa informacija apie ES paramą. Finansų ministerija nurodė, kad informacija apie ES paramos šaltinius Lietuvoje yra decentralizuota, kadangi skirtingos institucijos yra atsakingos už tam tikros ES paramos administravimą. Ministerija pažymėjo, kad ji, būdama atsakinga už ES struktūrinės paramos administravimą, savo valdomoje interneto svetainėje www.esparama.lt informuoja visuomenę apie ES struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo paramos valdymą ir panaudojimą.

12.2. Europos Sąjungos finansinės paramos auditų rezultatai

Vadovaudamiesi Seimo nutarimu⁷⁶ atlikome ES finansinės paramos privalomuosius auditus.

1. Pastebėjimai, teikti ES struktūrinių fondų ir Europos Bendrijų iniciatyvų programų auditų ataskaitose.

ES struktūrinių fondų (išskyrus Bendrijų iniciatyvas) atrankinių patikrinimų, privalomų pagal Komisijos reglamento (EB) Nr.438/2001 10 – 12 straipsnius, vertinimo audito metu nustatyta, kad dėl nenustatytų informacijos suderinimo tarp auditą koordinuojančios institucijos ir vidaus audito tarnybų (toliau – VAT) procedūrų, nepakankamai aiškių metodinių nurodymų Europos Komisijai (toliau – EK) buvo pateikta ne visa ir nepakankamai tiksli informacija apie veiklos atrankinius patikrinimus ir jų metu patikrintas deklaruotas tinkamas finansuoti išlaidas. Vidaus auditoriams nepateikti aiškūs metodiniai nurodymai, užtikrinantys, kad būtų sistemina ir analizuojama visa reikalinga informacija pagal Gairių dėl paramos teikimo pabaigos reikalavimus. Auditą koordinuojanti institucija vidaus audito tarnyboms nepateikė metodinių nurodymų dėl finansiniu požiūriu reikšmingų pažeidimų, sisteminių klaidų, galutinių paramos gavėjų patikrinimų vietoje, projektų iš rizikos grupių atrankos. Finansų ministerijos vidaus audito skyriuje nebuvo atliktas veiklos vertinimas. Finansų ministerijos EK pateiktoje 2006 m. metinėje ataskaitoje ir jos tam tikrame priede pateikta skirtinga informacija apie patikrintas deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų sumas. Skiriasi šioje ataskaitoje nurodyti ir Ūkio, Susisiekimo, Žemės ūkio ministerijų VAT teikti duomenys.

VAT tikrinimų metu nustatytos klaidos nebuvo vertinamos sistemiškumo ar atsitiktinumo požiūriu, nevertintas klaidų finansinis reikšmingumas. Žemės ūkio ministerijos VAT neužtikrino reikalavimo patikrinti 5 proc. išlaidų pagal fondus ir priemones bei tolygaus patikrinimų

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Seimo 2003-07-01 nutarimas Nr. IX-1667 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti Europos Sąjungos finansinės paramos auditus“ (2007-10-11 nutarimo Nr. X-1295 redakcija).

paskirstymo. Kai kuriose ministerijose nustatyti VAT atliekamų planų sudarymo, darbo dokumentavimo trūkumai.

Ūkio ministerijos VAT 2005–2006 m. tikrino įgyvendinančiosios institucijos deklaruotinomis nepripažintas ir EK nedeklaruotas išlaidas. Patikrinimai atlikti ne pas projekto vykdytoją ar projekto įgyvendinimo vietoje, nepatikrinti dokumentų originalai, kai kuriais atvejais VAT išvados nepagrįstos įrodymais.

Yra rizika, kad pagal Ūkio ministerijos sudarytą veiklos atrankiniams patikrinimams atlikti su UAB „Jungtinė auditorių kontora“ paslaugų pirkimo sutartį, už paslaugas sumokėti 127 440,0 Lt iš ES techninės paramos lėšų yra netinkamos finansuoti išlaidos. Sutartyje netinkamai suformuluotas patikrinimo tikslas (neatitinka reglamente keliamų reikalavimų), sutartyje minimų dokumentų patikrinimas yra nepakankamas, kad atitiktų šiems patikrinimams keliamus reikalavimus. Ūkio ministerija priėmė iš paslaugos teikėjo (UAB „JAK“) atrankinio patikrinimo rezultatus, kurie neatitiko sutartyje ir techninėse sąlygose nurodytų reikalavimų darbo rezultatams, atlikti patikrinimai neatitiko šiems patikrinimams keliamų reikalavimų (reglamento ir kitų norminių dokumentų), tikrintos EK nedeklaruotos išlaidos, įgyvendinančiosios institucijos dar nepripažintos deklaruotinomis išlaidos, kai kuriais atvejais be išlaidas įrodančių dokumentų.

Pateiktos 42 rekomendacijos.

Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL atrankinių patikrinimų, privalomų pagal Komisijos reglamento (EB) Nr.438/2001 10 – 12 straipsnius, vertinimo audito metu nustatyta, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vidaus audito tarnyba veiklos atrankinius patikrinimus atliko taip, kaip reikalauja reglamento nuostatos, išskyrus keletą dalykų. Per patikrinimus naudota ES struktūriniam fondams taikoma tikrinimų metodika (speciali, tik EB iniciatyvai EQUAL skirta – nebuvo parengta); nustatyta keletas netikslumų 2006 metų ataskaitoje, pateiktoje EK, pateikti keli pastebėjimai dėl vidaus audito įrodymų rinkimo (nebuvo gautas įsitikinimas dėl viešųjų pirkimų tinkamos audito sekos).

Pateiktos 2 rekomendacijos.

Europos Bendrijų iniciatyvos INTERREG IIIA Kaimynystės programos tarp Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities valdymo ir kontrolės sistemos, sukurtos Lietuvos Respublikoje, vertinimo audito metu nustatyta keletas valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų: vadovaujančiosios institucijos ir Jungtinio techninio sekretoriato darbo procedūrų vadovuose nėra nustatytas ir aiškiai apibrėžtas funkcijų ir atsakomybės paskirstymas tarp institucijų, dalyvaujančių atliekant patikrinimus; nenumatyta kontrolės procedūrų dėl dvigubo finansavimo išvengimo; nenumatyta naudoti pirmojo lygio kontrolės institucijų patikrų vietoje rezultatų ir pan. Kontrolės priemonės dėl pridėdamų mokėjimo paraiškos dokumentų pakankamumo ir tinkamumo vykdytos ne visai tinkamai. Be to, pirmojo lygio kontrolės samdytas vykdytojas nepateikė sutartos

audito ataskaitos, pateikti dokumentai neatitiko Tarptautinių audito standartų reikalavimų. Pirmojo lygio kontrolės patvirtinimo dokumente nėra informacijos apie veiklos atlikimą laikantis viešųjų pirkimų reikalavimų, aplinkos apsaugos, lygių galimybių, viešumo reikalavimų. Vadovaujanti institucija (Vidaus reikalų ministerija) nepakankamai kontroliavo samdytų asmenų atliekamas patikras (nepakankama deleguotų funkcijų kontrolė). Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vidaus audito skyriaus parengta ir naudojama Europos Bendrijų iniciatyvos INTERREG IIIA Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos Federacijos Kaliningrado srities kaimynystės programos atrankinių patikrinimų metodika užtikrina, kad atrankiniai patikrinimai būtų planuojami ir atliekami pagal Komisijos reglamento (EB) 438/2001 [2] 10–12 straipsnių reikalavimus, tačiau yra rizika dėl atrankinių patikrinimų atlikimo laiku ir dėl būtinos apimties, nes iki 2008 m. birželio mėn. dar nebuvo atlikta deklaruotų EK išlaidų patikrinimų. Audito metu buvo pateikta keletas pastebėjimų dėl minėtos metodikos trūkumų, kurie ištaisyti audito metu – pateikta patikslinta metodika.

Pateiktos 22 rekomendacijos.

2. Pastebėjimai, teikti Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus (EŽŪOGF GS) papildomų audito procedūrų ataskaitoje.

EK prašymu atliktas Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Garantijų skyriaus 2006 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo audito metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimo vertinimas. Audito metu nustatyta, kad nesilaikyta reglamentų: naudos gavėjas, pateikęs klaidingą deklaraciją dėl didelio nerūpestingumo, išbraukiamas iš visų einamųjų metų kaimo plėtros priemonių; Nacionalinė mokėjimo agentūra, administruodama priemonės „Agrarinė aplinkosauga“ ir „Mažiau palankios ūkininkauti vietovės“ leido paramos gavėjams keisti paraiškų duomenis po jų informavimo apie nustatytus neatitikimus ir netaikė reikiamų sankcijų; nesilaikydama Kaimo plėtros plano, išmokėjo neteisingą paramos sumą pareiškėjams tais atvejais, kai planuojama gauti pensija skyrėsi nuo faktiškai gautos per metus pensijos. Atliktas klaidų perskaičiavimas: viršutinė klaidos riba viršijo reikšmingumo lygį – 1,3 mln. Lt. Dėl kai kurios informacijos neatskleidimo finansinėse ataskaitose, susijusiose su kaimo plėtros išlaidomis, pareikšta sąlyginė nuomonė.

Pateikta 11 rekomendacijų.

3. Dėl Sanglaudos fondo privalomojo audito metu nustatytų trūkumų.

Sanglaudos fondo projekto „I transporto koridoriaus (Via Baltica) plėtra 2004–2005 m.“ baigiamojo audito metu nustatyta, kad vadovaujanti institucija netikrino kai kurių EK reglamentais nustatytų objektų, nepateikė rekomendacijų įgyvendinančiajai institucijai dėl finansinių ir administracinių patikrų. Susisiekiama ministerijos vidaus audito skyrius parengė neišsamius darbo dokumentus dėl išlaidų tinkamumo ir atliktų darbų, projekto tikslų, apskaitos dokumentų skaičiaus ir kt. Įgyvendinančioji institucija, Transporto investicijų direkcija, netikrino sąnaudų tinkamumo

pagal reglamento reikalavimus, neatliko galutinio paramos gavėjo finansinių, administracinių patikrų; neižvelgė pirkimo dokumentuose pateiktų reikalavimų diskriminacinio ar kitokio ribojančio pobūdžio; nenustatė statybos žurnalų pildymo trūkumų, pateikė neišsamią informaciją apie projekto metu vykdytus darbus.

Galutinis paramos gavėjas Lietuvos automobilių kelių direkcija neatliko preliminarios kainos vertinimo; į pasiūlymų vertinimo ataskaitą neįtraukė visų pirkimo dokumentų instrukcijose rangovams išvardytų vertinimo kriterijų; pirkimo dokumentuose nurodyti reikalavimai galėjo turėti diskriminacinį poveikį; remiantis valstybinių auditorių pastebėjimais ir techninio prižiūrėtojo pastabomis, techniniai projektai nebuvo parengti tinkamai, nesudaryta komisija įvertinti techninio projekto kokybę; kai kurių darbų atlikimui stebėti nebuvo pildomi statybos žurnalai, nebuvo tinkamos žurnalų apskaitos; nebuvo užtikrinta pakankama informacijos sklaida.

Europos Komisijos regioninės politikos generalinio direktorato pavedimu buvo atliktos papildomos audito procedūros ir perversinta audito metu teikta rizika dėl trijų aikštelių įrengimo (rekonstrukcijos) išlaidų tinkamumo finansuoti. Audito metu nustatyta 35 634 EUR netinkamų finansuoti išlaidų, patirtų įrengiant poilsio aikštelę šalia pajamas generuojančio objekto.

Pateiktos 29 rekomendacijos.

Sanglaudos fondo projekto „IXD transporto koridoriaus plėtra 2004 – 2006 metais“ baigiamąjį auditą metu nustatyta, kad projekto administracinis techninis valdymas buvo nepakankamas (naudoti senos formos statybos žurnalai, nesilaikyta statybos žurnalų pildymo tvarkos, statybos darbai pradėti vykdyti anksčiau nei Lietuvos automobilių kelių direkcijos atstovas parašu patvirtino darbų pakeitimą, nustatyta atveju, kai nebuvo sudaryti paslėptų darbų aktai), kontrolės procedūros vykdomos netinkamai (Lietuvos automobilių kelių direkcijos patikros lape nenurodyti tikrinti dokumentai, nėra rašytinių procedūrų išlaidų ataskaitoms ir mokėjimo paraiškos priedui parengti; Transporto investicijų direkcija patikrų metu nenustatė statybos darbų žurnalų pildymo trūkumų, nevertino, ar informacija projekto galutinėje ataskaitoje atitinka galutinio mokėjimo paraiškos priedo informaciją). Nustatyta keletas viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo trūkumų (iki 2007 m. pirkimo dokumentuose nebuvo nuorodų, kaip užsienio kompanijos gali gauti įmonės kvalifikacijos atestatą, išduodamą Aplinkos ministerijos; nebuvo nurodyta, kad asfaltbetonio bazes ir kitus gamybinius įrengimus užsienio kompanijos gali nuomotis). Be to, posėdžių protokoluose iki 2007 m. lapkričio mėn. nebuvo fiksuojama kiekvieno komisijos nario nuomonė svarstomu klausimu ir priimtų sprendimų motyvai; nebuvo skiriama pakankamai dėmesio rangovo darbo metodikos analizei, ataskaita apie įvykdytą sutartį Viešųjų pirkimų tarnybai pateikta pavėluotai.

Pateiktos 9 rekomendacijos.

Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „Vandenvalos įrenginių rekonstrukcija, nuotekų surinkimo ir geriamo vandens tiekimo tinklų renovacija ir plėtra Radviliškyje“ baigiamojo audito metu nustatyta, kad rekonstruotame administraciniame pastate įrengtos UAB „Radviliškio vanduo“ administracijai skirtos darbo vietos (direktoriatas, sekretorės, inžinierių, kasos, buhalterijos, abonentinio skyriaus, dispečerinės patalpos ir kt.). Komisijos sprendime, iš dalies pakeitusiame Finansinio memorandumo I priedo 6.3 poskyrį „Siurblinės“, buvo numatyta įrengti naują dispečerinę, o ne rekonstruoti administracinį pastatą.

Po audito metu pateiktų pastabų administruojančios institucijos priėmė sprendimą dalį išlaidų – 146 176,66 EUR (Sanglaudos fondo dalis – 102 323,66 EUR) – pripažinti netinkamomis finansuoti iš Sanglaudos fondo ir patikslino projekto galutinę išlaidų ataskaitą, mokėjimo paraišką ir projekto galutinę ataskaitą. Įvertinus šiuos dokumentus, valstybiniai auditoriai nustatė, kad tinkamos išlaidos dar turi būti sumažintos 103 536,91 EUR (Sanglaudos fondo dalis – 72 475,84 EUR). Šia dalimi mažinamas projekto galutinėje išlaidų ataskaitoje ir mokėjimo paraiškoje prašomas Sanglaudos fondo paramos likutis.

Pagal praktinio PHARE, ISPA, SAPARD sutarčių parengimo procedūrų vadovo reikalavimus nebuvo skelbtas papildomų darbų, kurie nurodyti Finansinio memorandumo pakeitime, viešasis pirkimas (papildomi darbai buvo įforminti tik sutarties Nr. V/2004/R08 pakeitimu).

Perkančioji organizacija, skelbdama darbų viešąjį pirkimą, pirkimo objektu nurodė ne tik darbus, bet ir prekes (transporto priemones), kurioms įsigyti turėjo būti skelbiamas atskiras pirkimas ir kita konkurso forma.

Kai kurie Finansiniame memorandume ir EK sprendime nurodyti fiziniai indikatoriai nėra įgyvendinti (dėl indikatorių pakeitimų Lietuvos institucijos nesikreipė į EK nustatyta tvarka).

Vadovaujančioji institucija sistemos veikimo priežiūros neatliko reguliariai, mokėjimo institucija nesilaikė Nacionalinio fondo departamento procedūrų vadove nustatyto termino dėl patikrų ataskaitų parengimo.

Aplinkos projektų valdymo agentūros atliktų patikrų vietoje objektai atrinkti nenurodant ataskaitose atrankos metodo, ne visi atsakymai pagrįsti peržiūrėtu dokumentu ar komentaru, patikros atliekamos nereguliariai. Nustatyta viešųjų pirkimų reikalavimų nesilaikymo dėl komisijos sudarymo, informacijos pateikimo apie pasiūlymo atmetimą, pasiūlymų priėmimo (komisija leido taisyti aritmetines klaidas dokumentuose), supaprastintų neskelbiamų derybų organizavimo, informacijos teikimo dalyviams ir Viešųjų pirkimų tarnybai. Iš projekto lėšų įsigyta prekių, tiesiogiai nesusijusių su projekto tikslais (baldai ir buitinė technika). Statybos darbai pradėti vykdyti be tinkamos kokybės techninės priežiūros, anksčiau nei išduotas statybos leidimas ir pan.

Pateikta 14 rekomendacijų.

II dalis. Valstybinio audito rezultatai pagal valdymo sritis ir asignavimų valdytojus

Šioje dalyje pateikiamos valstybinio audito išvadose pareikštos nuomonės dėl biudžetinių įstaigų finansinių ir kitų ataskaitų duomenų, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Nurodytos pagrindinės priežastys, dėl kurių buvo pareikšta sąlyginė ar neigiama nuomonė dėl finansinių ataskaitų duomenų (nurodomi konkrečių valstybės institucijų ir įstaigų finansinėse ataskaitose nustatyti teisės aktų pažeidimai ir kiti netikslumai, kurie turėjo įtakos Valstybės kontrolės nuomonei). Finansinio audito metu pareikštos nuomonės nurodomos lentelėse, kurios sudarytos pagal ministerijas ir jų valdymo sritis, institucijas, įstaigas, išvardytas Valstybės biudžeto įvykdymo ataskaitos Išlaidų dalyje. Pateikiama informacija apie institucijai ar įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo procentą ir nustatytą vertinimo kriterijų įvykdymą, patvirtinto asignavimo plano, patikslinto asignavimų plano ir panaudotų asignavimų duomenys. Taip pat pateikiama informacija apie asignavimų perskirstymą tarp programų.

Vertinimas

1. Valstybės kontrolė atliko 79-ių valstybės institucijų / įstaigų ir savivaldybių finansinių ataskaitų duomenų bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams vertinimą. Dėl finansinių ataskaitų pareikštos 35 besąlyginės, 38 sąlyginės ir 6 neigiamos nuomonės. Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo pareikštos 28 besąlyginės, 49 sąlyginės ir dviem atvejais neigiamos nuomonės.
2. 23-ose miestų ir rajonų savivaldybėse atlikti valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti, mokinio krepšeliui, valstybės investicijų programoje numatytiems bei kitiems projektams finansuoti valstybiniai finansiniai (teisėtumo) auditai, kurių metu dėl finansinių ataskaitų pareikšta 17 besąlyginių ir 6 sąlyginių nuomonės, o dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo – 10 besąlyginių ir 13 sąlyginių nuomonių.

Audituotos valstybės institucijos, įstaigos ir savivaldybės panaudojo 17 178,9 mln. Lt valstybės biudžeto asignavimų, t. y. 81,7 proc. visų panaudotų valstybės biudžeto asignavimų. Sąlyginės nuomonės pareikštos dėl 9 477,1 mln. Lt, arba 55,2 proc. audituotos sumos, neigiamos – 41,1 mln. Lt arba, 0,2 proc. audituotos sumos. Iš viso dėl pareikštų sąlyginių ir neigiamų nuomonių audituota panaudotų asignavimų suma sudarė 9 518,2 mln. Lt, t. y. 55,4 proc.

Pastebėjimai:

1. Dėl asignavimų perskirstymo tarp programų. 2007 m. Seimas valstybės biudžeto pajamų ir asignavimų netikslino, tačiau valstybės institucijos ir įstaigos (asignavimų valdytojai) prašė Vyriausybės tikslinti valstybės biudžeto asignavimų paskirstymą tarp programų. 2007 m. Vyriausybės nutarimais 11 kartų buvo tikslinamas valstybės biudžeto asignavimų paskirstymas pagal programas: 87 programoms paskirti asignavimai sumažinti, o 96 – atitinkamai padidinti. Tai rodo, kad lėšų poreikis ne visada skaičiuojamas teisingai, o strateginiam planavimui skiriama nepakankamai dėmesio.

Vyriausybės nutarimais kai kurių asignavimų valdytojų asignavimai perskirstyti taip, kad jie perkelti į specialiąsias programas. Vadovaujantis galiojančiais teisės aktais asignavimų valdytojai, vykdantys specialiąsias programas, turi teisę į valstybės biudžetą negrąžinti nepanaudotų asignavimų, o juos naudoti kitais biudžetiniais metais. (Plačiau – šios dalies 1.2, 10 ir 13.2 skyriuose.)

2. Siūlomas teisės akto patikslinimas. Vyriausybės 2002-12-21 nutarime Nr. 2073 „Dėl valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ tikslinga būtų numatyti, kaip turi būti skiriamos ir naudojamos lėšos, sukauptos iš sugrąžintų paskolų Lietuvos mokslo ir studijų fonde. 2007 m. šiam fondui buvo grąžinta 9 475,9 tūkst. Lt.

1. Aplinkos ministerija ir jos valdymo sritis

16 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

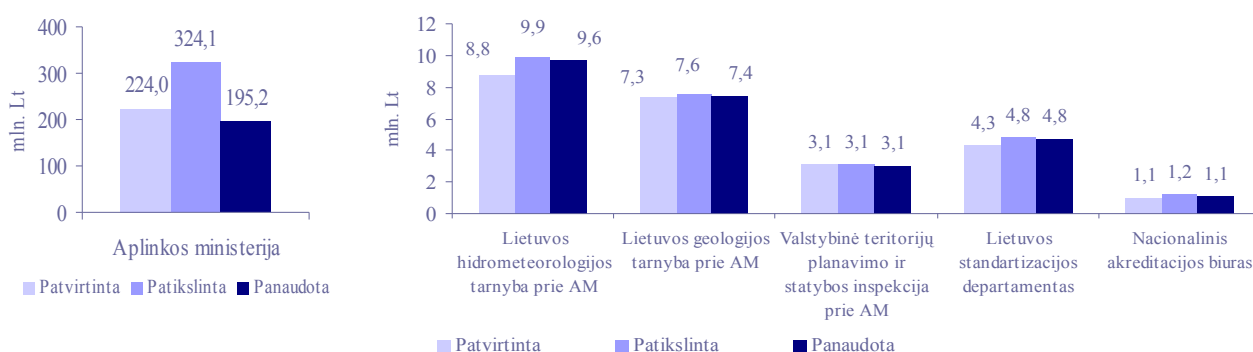
Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Aplinkos ministerija	NA	S	NA	S	60,2	79,6	113,5	126,9
Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba	NA	N	NA	S	97,3	100,0	100,0	100,0
Lietuvos geologijos tarnyba	NA	S	NA	S	97,9	323,8	106,1	180,0
Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija	NA	S	NA	S	97,3		99,4	141,2
Lietuvos standartizacijos departamentas	NA	S	NA	S	99,3	100,0	100,0	110,9
Nacionalinis akreditacijos biuras	NA	B	NA	S	92,8	100,0	100,0	120,8

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

* Šioje ir kitose šios II dalies lentelėse naudojami tokie sutrumpinimai: B – besąlyginė; S – sąlyginė; N – neigiama; A – atsisakyta pareikšti; NA – neaudituota; FA – finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenys; Lėšos ir turtas – valstybės lėšų ir turto valdymas, naudojimas, disponavimo jais teisėtumas ir jų naudojimas įstatymų nustatytiems tikslams.

** Šioje ir kitose šios II dalies lentelėse pateiktas vidutinis aritmetinis vertinimo kriterijų įvykdymas, kuris apskaičiuotas pagal pateiktus asignavimų valdytojų duomenis.

4 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

1.1. Aplinkos ministerija

Aplinkos ministerija, tvarkydama apskaitą ir sudarydama finansinę atskaitomybę, ne visada vadovavosi Buhalterinės apskaitos įstatymo ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių

reikalavimais, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodyti 502,3 tūkst. Lt sumažinti turto ir ilgalaikio turto fondo sąskaitų likučiai.

Ministerijai pavaldžios įstaigos Jūrinių tyrimų centras ir Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra darbo užmokestį darbuotojams mokėjo nesivadovaudamos biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka. Jūrinių tyrimų centras penkiolikai darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, nustatė didesnius tarnybinių atlyginimų koeficientus negu priklauso. Būsto ir urbanistinės plėtros agentūra 2007 m. darbuotojams darbo užmokestį mokėjo pagal su darbuotojais sudarytas darbo sutartis viešojoje įstaigoje Būsto agentūroje.

Pokyčiai atlikus auditą

Ministerijai pavaldi Aplinkos apsaugos agentūra, sudarydama 2008 m. I ketvirčio finansinę atskaitomybę, į apskaitos registrus įtraukė 502,3 tūkst. Lt, atitinkamai minėta suma buvo parodyta ir sudarant ministerijos I ketvirčio finansinę atskaitomybę.

Kitus pažeidimus Ministerijai pavaldžios įstaigos nuo 2008 m. sausio 1 d. pašalino.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Aplinkos ministerijai „Lietuvos būsto strategijos įgyvendinimo“ programai skirti asignavimai buvo sumažinti 104,6 tūkst. Lt, arba 26 proc. (patvirtinta 400 tūkst. Lt), ir nukreipti į „Specialiąją daugiabučių namų modernizavimo“ programą. Abiems programoms vykdyti panaudoti beveik visi skirti asignavimai, programų tikslų įvykdymo rezultatai skiriasi: pirmosios – 98 proc., antrosios – 43 proc.

1.2. Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba

Valstybės kontrolė, Lietuvos hidrometeorologijos tarnyboje atlikusi finansinį (teisėtumo) auditą, pareiškė neigiamą nuomonę, nes finansinė atskaitomybė, planų ir programų sąmatų įvykdymo ataskaitos parengtos nesivadovaujant teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų apskaitą ir finansinės atskaitomybės sudarymą. Buvo nustatyti buhalterinės apskaitos trūkumai tvarkant ilgalaikio turto, pajamų, kompensuotų nuompinigių ir išlaidų apskaitą, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodyti netikslūs duomenys. Dėl vykdytų užskaitų ir neteisingos išlaidų iš biudžeto apskaitos finansinėje ataskaitoje kasinės ir faktinės išlaidos sumažintos 193,5 tūkst. Lt. Dėl to, kad Tarnyboje išlaidos apskaitytos nesilaikant valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, finansinėse ataskaitose neteisingai nurodytos socialinio draudimo įmokų, darbdavių socialinės paramos pinigais išlaidos ir kitų straipsnių išlaidos.

Tarnyba 2007 m. negavo 202,8 tūkst. Lt pajamų už suteiktas paslaugas ir jų nesumokėjo į valstybės biudžetą. Tarnyba kai kuriais atvejais išlaidas darė ne iš tam tikslui numatytų asignavimų, nustatydama tarnybinių atlyginimų darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, neteisingai taikė biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarką, kai kuriuos darbus ir paslaugas įsigijo nesivadovaudama Viešųjų pirkimų įstatymu.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-19 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-8⁷⁷. Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos direktorei nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai, įpareigota juos pašalinti ir įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, nuo 2008 m. balandžio mėn. tarnybinis atlyginimas nustatytas teisingai.

1.3. Lietuvos geologijos tarnyba

Tarnyba, naudodama ir apskaitydama valstybės biudžeto asignavimus, nesilaikė valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimų ir valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, todėl finansinėse ataskaitose pagal atskirus straipsnius neteisingai nurodė kasines ir faktines išlaidas.

Tarnyba, sumokėdama už Lietuvos geologijos sąjungos individualios įmonės (nuo 2007 m. kovo 13 d. perregistruota į VŠĮ „Geologijos akiračiai“) suteiktas paslaugas pirkimo sutartyje nenumatytą sumą, nepagrįstai panaudojo jai skirtus (3,4 tūkst. Lt) asignavimus.

1.4. Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija

Inspekcija nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimų apskaitą tvarkyti taip, kad paramos lėšų (Europos regioninės plėtros fondo ir Lietuvos bendrojo finansavimo) apskaitos informacija būtų tinkama, objektyvi ir palyginama, todėl negalėjome patvirtinti, ar finansinėje atskaitomybėje nurodyti 1,6 mln. Lt pavedimų lėšų ir 0,8 mln. Lt atsiskaitymų už pavedimų lėšas sąskaitų likučiai yra teisingi.

Inspekcija, nesilaikydama Biudžeto sandaros įstatymo, Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimų, Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, neteisingai planavo, naudojo ir apskaitė biudžeto asignavimus, o finansinėse ataskaitose pagal atskirus straipsnius neteisingai nurodė panaudotus asignavimus.

Ilgalaikio ir trumpalaikio turto apskaita buvo tvarkoma nesilaikant biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimų, todėl finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodyti sąskaitų likučiai.

Kai kuriais atvejais neteisingai buvo skaičiuojamas darbo užmokestis, ligos pašalpos ir socialinio draudimo įmokos. Buvo pažeistas valstybės tarnybos įstatymas (23 str. 2 d.), nes kai

⁷⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-06-19 sprendimas Nr. SP-8 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų, nustatytų Lietuvos hidrometeorologijos tarnyboje prie Aplinkos ministerijos“.

kuriais atvejais valstybės tarnautojams išmokėtų priedų ir priemokų suma viršijo 70 procentų pareiginės algos dydį.

Inspekcija nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimų finansinės atskaitomybės formas pildyti pagal buhalterinės apskaitos duomenis, todėl finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodyti atsiskaitymų už pavedimų lėšas, atsiskaitymų su kitais debitoriais ir kreditoriais likučiai, duomenys apie kuriamą ilgalaikį turtą.

Pokyčiai atlikus auditą

Nustatytos klaidos ir neatitikimai, turėję įtakos 2007 m. finansinės atskaitomybės teisingumui, ištaisyti per 2008 m. I ir II ketvirčius.

1.5. Lietuvos standartizacijos departamentas

Departamentas pajamas už tarptautinių leidinių (standartų) pardavimą ir kai kurių išlaidų apskaitą tvarkė nesivadovaudamas teisės aktais, todėl finansinėje atskaitomybėje ir finansinėje ataskaitoje neteisingai pateikė duomenis apie sąskaitų likučius ir panaudotus asignavimus (kasines ir faktines išlaidas).

Departamentas pajamas, gautas už parduotus standartus, į valstybės biudžetą mokėjo nesilaikydamas valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimų, o įsigydamas standartų projektų rengimo paslaugas, netaikė nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimo būdų.

Pokyčiai audito metu ir atlikus auditą

Departamentas teisingai apskaito pajamas, gautas už tarptautinių leidinių pardavimą, o 2008 m. atliko kai kurių sąskaitų likučių koregavimą.

1.6. Nacionalinis akreditacijos biuras

Biuras, įdarbindamas ekspertus pagal terminuotas darbo sutartis ir nustatydamas jiems tarnybinį atlyginimą, nesivadovavo biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka, o pasirinkdamas UAB „Akademinės kelionės“ paslaugas lėktuvo bilietams įsigyti, netaikė nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimo būdų.

Pokyčiai atlikus auditą

Biuras atsisakė ekspertų įdarbinimo ir nuo 2008 m. rugpjūčio mėn. ekspertų paslaugas perka vadovaudamasis Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

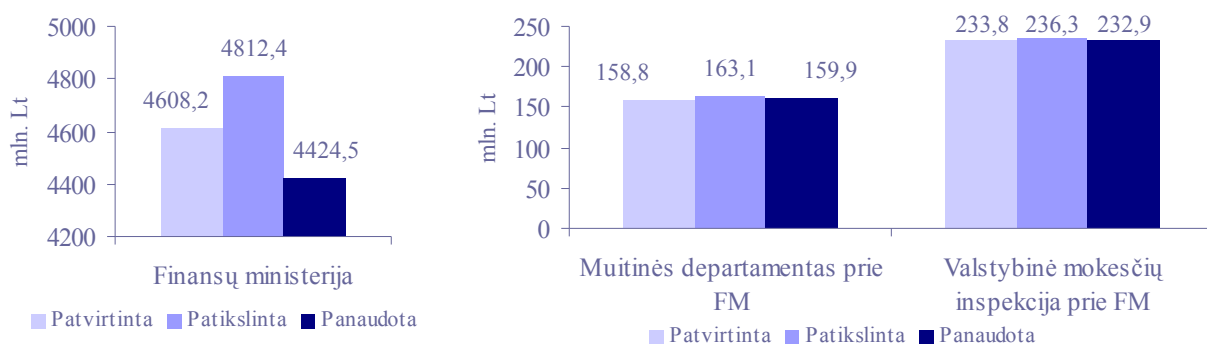
2. Finansų ministerija ir jos valdymo sritis

17 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Finansų ministerija	B	B	B	B	91,9	50,0	80,4	101,9
Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos	NA	S	NA	S	98,0	75,8	119,3	239,0
Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos	B	B	B	B	98,6	106,4	103,6	91,1

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

5 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

2.1. Muitinės departamentas prie Finansų ministerijos

Muitinės departamentas (toliau – departamentas) padarė klaidų tvarkydamas apskaitą bei sudarydamas finansinę atskaitomybę. Neapskaitė visų patikėjimo teise valdomų statinių (31 tūkst. Lt), arba apskaitė ne jam priklausantį 631,1 tūkst. Lt vertės ilgalaikį turtą. Todėl finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai 631,1 tūkst. Lt padidinti, o atsiskaitymų su debitoriais ir kreditoriais sumažinti. Departamentas neapskaitė ilgalaikio turto kūrimo darbų, todėl finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai sumažinti, o atsiskaitymų su debitoriais ir kreditoriais padidinti 163 tūkst. Lt.

Kai kurios departamentui pavaldžios organizacijos neteisingai apskaičiavo ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimą (Muitinės informacinių sistemų centras ir Panevėžio teritorinė muitinė) ir finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodė turto likučius. Muitinės laboratorija finansinėse ataskaitose nurodė neteisingai apskaičiuotas faktines išlaidas.

Departamentas ir Muitinės mokymo centras, nesilaikydami nuomos mokesčio apskaičiavimo

tvarkos, nenustatė nuomos mokesčio, todėl negavo nuomos pajamų. Departamentas Muitinės informacinių sistemų centrui turtą už 2 828 tūkst. Lt perdavė nesivadovaudamas tai reglamentuojančiais teisės aktais, pavaldžios organizacijos (Vilniaus teritorinė muitinė ir Muitinės laboratorija) turto pirkimo sandorius vykdė nesivadovaudamos Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimais.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-30 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-11⁷⁸. Muitinės departamento direktoriui nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai, pasiūlyta įstatymų nustatyta tvarka, pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Departamentas sutvarkė patikėjimo teise valdomų statinių, ilgalaikio ir trumpalaikio turto apskaitą ir įsipareigojimus bei atvaizdavo 2008 m. pirmojo pusmečio finansinėje atskaitomybėje. Muitinės mokymo centro direktoriaus įsakymu nustatytas tarnybinių gyvenamųjų patalpų nuomos mokestis.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Departamento programai „Specialiajai priemonių muitinės formalumams atlikti“ vykdyti panaudota 37 proc. planuotų asignavimų, tačiau šios programos tikslai pasiekti, pasiekti uždavinių tikslai 7 kartus viršijo planuotus.

2.2. Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos

Finansinio (teisėtumo) audito metu reikšmingų trūkumų ir klaidų nenustatyta.

Nors tikslinant asignavimų pakeitimus tarp programų, teisės aktai nepažeidžiami, tačiau tai rodo, kad lėšų poreikis atskiroms programoms skaičiuojamas ne visada teisingai, o strateginiam planavimui skiriama nepakankamai dėmesio. Nors 2006 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos duomenimis programai „Komisijos registruotinam turtui įvertinti finansavimas“ skirti asignavimai buvo panaudoti tik 0,1 proc. (patvirtinta 213 tūkst. Lt, panaudota 0,2 tūkst. Lt), tačiau 2007 m. Valstybinė mokesčių inspekcija asignavimų poreikį skaičiavo ir buvo patvirtinta šios programos išlaidų sąmata – 213 tūkst. Lt.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Valstybinės mokesčių inspekcijos programa „Komisijos registruotinam turtui įvertinti finansavimas“ nebuvo vykdoma, tačiau pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos pateiktus duomenis šios programos tikslai pasiekti. Programoms „Konfiskuoto ar kitaip valstybei perduoto turto realizavimas“ ir „Atsiskaitymai su antstoliais programa“ asignavimai sumažinti atitinkamai 421 tūkst. Lt (27 proc.) ir 187 tūkst. Lt (64 proc.). Šioms programoms vykdyti panaudota apie pusė patikslintų asignavimų, tačiau abiejų programų tikslai pasiekti. Perskirstyti asignavimai nukreipti programai „Mokesčių administravimas“, kurios visi asignavimai (su padidinta suma) panaudoti, o programos tikslai pasiekti 118 proc., uždavinių tikslai – 139 proc.

⁷⁸ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-06-30 sprendimas Nr. SP-11 „Dėl teisės aktų pažeidimų Muitinės departamente prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos“.

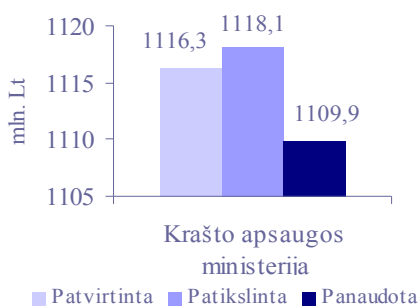
3. Krašto apsaugos ministerija

18 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Krašto apsaugos ministerija	S	B	S	S	99,3	92,9	99,1	96,3

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

6 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

Krašto apsaugos ministerijai pavaldi Lietuvos kariuomenė, pažeisdama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nuostatas, 2003–2006 metais UAB „Ivoreza“ 94,1 tūkst. Lt nesumokėtą patalpų nuomos mokesčių užskaitė kaip kompensaciją už patirtas išlaidas rekonstruojant nuomojamas patalpas, o 2007 m. dar pervedė 22,7 tūkst. Lt.

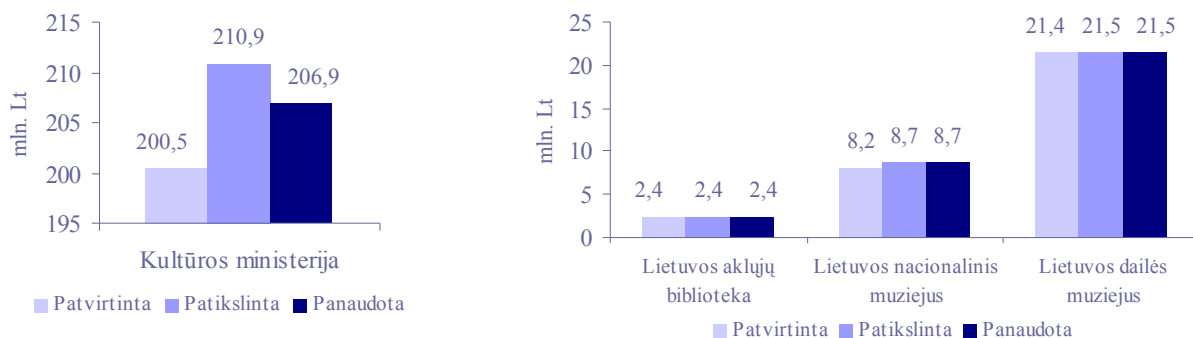
4. Kultūros ministerija ir jos valdymo sritis

19 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Kultūros ministerija	N	S	S	S	98,1	130,5	120,8	134,1
Lietuvos aklujų biblioteka	NA	B	NA	B	99,6	81,3	90,3	125,9
Lietuvos nacionalinis muziejus	NA	S	NA	S	100	103,0	357,3	209,0
Lietuvos dailės muziejus	NA	S	NA	S	99,9	99,1	100,4	163,5

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

7 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

4.1. Kultūros ministerija

Kultūros ministerijoje (toliau – ministerija) jau ne vienerius metus daromos tos pačios klaidos, t. y. neteisingai apskaitomos faktinės išlaidos, kurios nepatvirtintos buhalterinės apskaitos dokumentais. Viešosios įstaigos faktinėms išlaidoms pagrįsti pateikė ne buhalterinės apskaitos dokumentus ar netikslūs išlaidas pagrindžiančius duomenis, kaip reikalaujama teisės aktuose, todėl nebuvo galima patvirtinti 2,2 mln. Lt faktinių išlaidų teisingumo. Finansinėje ataskaitoje neteisingai nurodytas ministerijos (asignavimų valdytojo) pervedamų lėšų (6 076,5 tūkst. Lt) nepavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams pavedimams vykdyti išlaidų straipsnis.

Ministerija neteisingai skyrė 222,6 tūkst. Lt biudžeto asignavimų Lietuvos etnokosmologijos muziejaus vykdomam investiciniam projektui ne turtui įsigyti, o asignavimams išlaidoms.

Kai kurios ministerijai pavaldžios įstaigos (Lietuvos etnokosmologijos muziejus, Lietuvos rusų dramos teatras, Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centras) buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudamos teisės aktais ir atitinkamomis taisyklėmis, todėl finansinėse ataskaitose pateikė neteisingus duomenis.

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos rusų dramos teatras biudžeto asignavimus naudojo ne pagal patvirtintas išlaidų sąmatas (732,9 tūkst. Lt apskaitė ne tuose išlaidų straipsniuose). Finansinėje atskaitomybėje pateikė neteisingus duomenis, į valstybės biudžetą pervedė ne įstaigos uždirtas pajamas, neteisingai apskaitė išlaidas (173,6 tūkst. Lt), todėl buvo negalima patvirtinti 3,5 mln. Lt (3 492,9 tūkst. Lt) finansinėje atskaitomybėje nurodytų duomenų teisingumo.

Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centras nepervedė į valstybės biudžetą visų gautų pajamų (308,9 tūkst. Lt) ir neapskaitė padarytų išlaidų (286,8 tūkst. Lt).

Ministerija, nesivadovaudama Biudžeto sandaros įstatymo ir Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatomis, neužtikrina, kad biudžeto asignavimai pavaldžioms įstaigoms ir pavedimams vykdyti būtų skiriami ir naudojami teisės aktų nustatyta tvarka.

Ministerija kai kurioms pavaldžioms įstaigoms nepatvirtino programų sąmatų, skyrė biudžeto lėšas viešosioms įstaigoms, kurios neatlieka viešojo administravimo funkcijų, nepareikalavo pavedimų lėšų (faktinių išlaidų) pagrindimo. Valstybės įmonei „Vilniaus pilių direkcija“ biudžeto lėšas skyrė nesudariusi lėšų naudojimo sutarties. Ministerija, pirkdama kultūros paslaugas, netaikė Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų pirkimo būdų ir, nesivadovaudama teisės aktų nuostatomis, programų vykdytojais pasirinko viešąsias įstaigas ir pervedė joms biudžeto asignavimus, skirtus programoms vykdyti. Ministerijai pavaldi įstaiga Lietuvos rusų dramos teatras biudžeto asignavimus naudojo ne pagal patvirtintas sąmatas, nesivadovaudamas Biudžetinių įstaigų įstatymo, Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimais bei Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija. Lietuvos rusų dramos teatras į valstybės biudžetą pervedė ne įstaigos uždirbtas pajamas, o Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centras nepervedė visų gautų pajamų į valstybės biudžetą.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-20 priimtas valstybės kontrolierės sprendimas Nr. SP-9⁷⁹. Kultūros ministrui nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai, įpareigota juos pašalinti ir įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Kultūros ministerija 2008 m., atsižvelgdama į audito metu pateiktas pastabas, reorganizavo dvi viešąsias įstaigas (kurių veikla buvo finansuojama biudžeto lėšomis) į biudžetinę įstaigą, pavaldžią Ministerijai. Siekdama sustiprinti biudžeto lėšų, skiriamų pavedimams vykdyti, panaudojimo teisėtumą, nustatė naują atsiskaitymo formą.

Lietuvos rusų dramos teatre pakeitė vadovą ir vyriausią finansininką.

4.2. Lietuvos nacionalinis muziejus

Nacionaliniame muziejuje neteisingai apskaityti kai kurie patikėjimo teise valdomi pastatai ir statiniai, neteisingai skaičiuotas nusidėvėjimas pastatams, kurie yra pripažinti kultūros vertybėmis, todėl negalima buvo patvirtinti finansinėje atskaitomybėje nurodytų ilgalaikio materialiojo turto (33 375,6 tūkst. Lt) ir nusidėvėjimo likučių. Nacionalinis muziejus nesivadovavo biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, apskaitydamas turtą ir atsargas, neteisingai apskaitė paramos lėšas, gautas pajamas, neapskaitė viso pagal autorines sutartis sukurto turto ir atsargų, todėl tai turėjo įtakos Muziejaus finansinės atskaitomybės duomenų teisingumui. Neapskaityta dalis specialiajai programai panaudotų asignavimų, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodytos kasinės ir faktinės išlaidos. Muziejus, nesivadovaudamas Biudžeto sandaros įstatymo ir Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikacija darbo užmokesčiui skirtus

⁷⁹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierės 2008-06-20 sprendimas Nr. SP-9 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų, nustatytų Lietuvos Respublikos kultūros ministerijoje“.

asignavimus naudojo socialinėms pašalpoms, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė darbo užmokesčio ir socialinių pašalpų kasines ir faktines išlaidas. Muziejus, nesivadovaudamas Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka, neteisingai skyrė ir išmokėjo priedus ir priemokas, vienkartinės pinigines išmokas.

Pokyčiai atlikus auditą

Muziejus atstatė: neteisingai apskaitytas paramos lėšas; neteisingai skaičiuotą nusidėvėjimą pastatams, kurie yra pripažinti kultūros vertybėmis. Muziejus užpajamavo pagal autorines sutartis sukurtą turtą, patikslino patikėjimo teise valdomų pastatų ir statinių apskaitą (suderino apskaitos duomenis su VĮ Registrų centro duomenimis), įvykdė rekomendacijas dėl asignavimų naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Muziejus programai „Muziejaus rinkinių kaupimas, saugojimas, populiarinimas“ vykdyti panaudojo visus asignavimus, o programos tikslų pasiekimas 7 kartus, uždavinių tikslų – 2 kartus viršijo planuotus.

4.3. Lietuvos dailės muziejus

Dailės muziejus apskaitos registruose ir finansinėje atskaitomybėje nenurodė visų patikėjimo teise valdomų pastatų, nurodė neteisingą muziejinių vertybių vertę, neapskaitė viso turto ir atsargų, neteisingai apskaitė gautas pajamas, todėl finansinėje atskaitomybėje negalėjome patvirtinti ar nurodyti atitinkamų sąskaitų lėšų likučiai teisingi.

Dailės muziejus, nesivadovaudamas Biudžeto sandaros įstatymu, biudžeto asignavimus naudojo ne programai vykdyti, apskaitos registruose nepagrįstai apskaitė Lietuvos nacionalinio muziejaus komunalinių paslaugų išlaidas, o neapskaitė išiskolinimo už komunalines paslaugas, neteisingai apskaitė socialines pašalpas, todėl finansinėje atskaitomybėje ir finansinėse ataskaitose neteisingai nurodyti atitinkami duomenys.

Muziejus, nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo ir Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikacija ir darbo užmokesčiui skirtus asignavimus naudojo socialinėms pašalpoms, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė darbo užmokesčio ir socialinių pašalpų kasines ir faktines išlaidas.

Pokyčiai atlikus auditą

Muziejus 2008 m. antrajame ketvirtyje ištaisė pajamų, muziejinių vertybių apskaitą; įvykdė rekomendacijas dėl asignavimų naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka; vykdomas pastatų kadastrinių matavimų patikslinimas bei sutarties su Lietuvos nacionaliniu muziejumi derinimas.

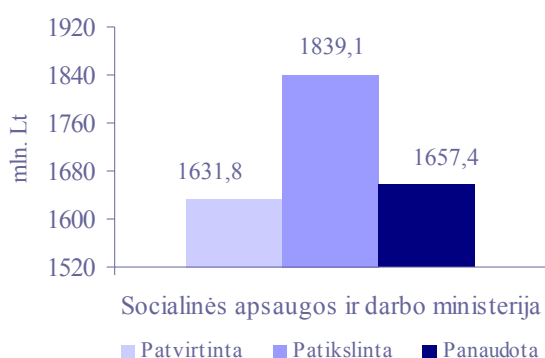
5. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

20 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	S	B	S	S	90,1		111,1	85,5

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

8 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – ministerija), nesivadovaudama Biudžeto sandaros ir Biudžetinių įstaigų įstatymų nuostatomis, pavaldžiai įstaigai Darbo ir socialinių tyrimų institutui (toliau – Institutas) nepatvirtino programos, jos sąmatos, o lėšas skyrė pagal sutartį. Ministerija vykdydama „Gyvenimo lygio, gyventojų užimtumo, socialinio draudimo ir socialinės paramos Lietuvoje moksliniai tyrimai“ pavaldžiai įstaigai Institutui moksliniams tyrimams atlikti skyrė

lėšas pagal sutartis. Institutas iš ministerijos ir kitų subjektų gautas lėšas apskaitė kaip pajamas.

Ministerija, nesilaikydama valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimų, 2007 m. neplanavo ir neteikė tvirtinti pajamų įmokų į valstybės biudžetą sumos, todėl ji nenustatyta metų valstybės biudžete, valstybės biudžeto specialioji programa ir jos sąmata nepatvirtinta.

Ministerija 2007 m. Paramos fondui Europos socialinio fondo agentūrai pervedė 3,5 mln. Lt, o tai prieštarauja galiojantiems teisės aktams.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-07-01 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-12⁸⁰. Socialinės apsaugos ir darbo ministrui nurodyti teisės aktų pažeidimai, pasiūlyta įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

⁸⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-07-01 sprendimas Nr. SP-12 „Dėl teisės aktų pažeidimų Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje“.

Pokyčiai atlikus auditą

Ministerija pateikė rekomendacijų įgyvendinimo planą. Jame nurodyta, kad 2009–2011 m. ministerijos Strateginiame plane numatomas Instituto finansavimas ir nauja specialioji programa. Kol kas neišspręsta Paramos fondo Europos socialinio fondo agentūros teisinė forma ir finansavimo klausimas. Paramos fondas finansuojamas 2008 m., o ir 2009–2011 m. Strateginiame plane numatyti valstybės biudžeto asignavimai.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Ministerija, vykdydama programą „Gyvenimo lygio, gyventojų užimtumo, socialinio draudimo ir socialinės paramos Lietuvoje moksliniai tyrimai“, panaudojo visus jai skirtus asignavimus. Šios programos tikslai pasiekti tik 40 proc., o uždavinių tikslai – 82 proc., todėl gali būti, kad ši programa buvo vykdoma neefektyviai.

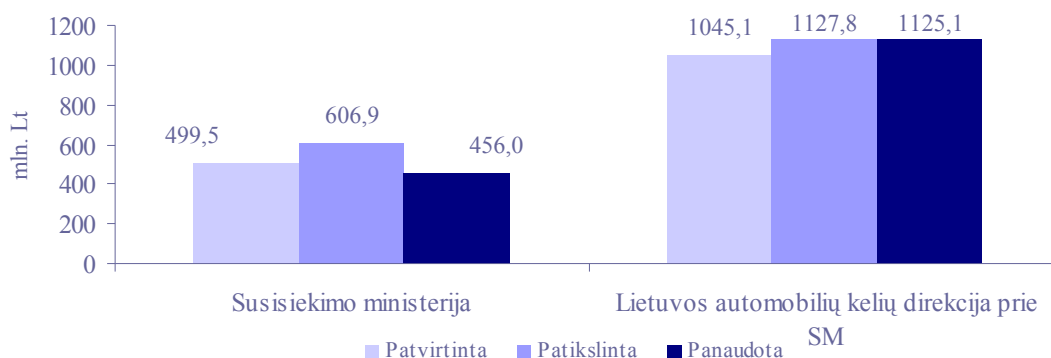
6. Susisiekimo ministerija ir jos valdymo sritis

21 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Susisiekimo ministerija	NA	B	NA	B	75,1	211,6	102,2	157,9
Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos	NA	B	NA	B	99,8	100,0	145,6	147,9

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

9 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

6.1. Susisiekimo ministerija

Finansinio (teisėtumo) audito metu reikšmingų trūkumų ir klaidų nenustatyta.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Ministerijos programai „Aviacinio saugumo priemonių įgyvendinimas Palangos oro uoste“ panaudoti visi skirti asignavimai, tačiau programos ir uždavinių tikslai pasiekti 20 proc. Programai „Aviacinio saugumo priemonių įgyvendinimas Kauno oro uoste“ vykdyti taip pat panaudoti visi skirti asignavimai, bet programos tikslai pasiekti 84 proc., uždavinių tikslai – 89 proc. „Specialiajai Europos regioninės plėtros fondo programai“ vykdyti planuoti asignavimai panaudoti 57 proc., tačiau programos tikslai pasiekti 165 proc., uždavinių tikslai – 172 proc.

„RAIN projekto įgyvendinimo programai“ panaudoti visi jai skirti asignavimai, programos tikslai pasiekti 155 proc., o pasiekti uždavinių tikslai 3,7 karto viršijo planuotus. Programai „Tarpautinio Vilniaus oro uosto labai svarbių asmenų salės išlaikymas ir aviacinio saugumo priemonių įgyvendinimas“ vykdyti panaudoti visi asignavimai, programos tikslai pasiekti 104 proc., o pasiekti uždavinių tikslai 4,5 karto viršijo planuotus.

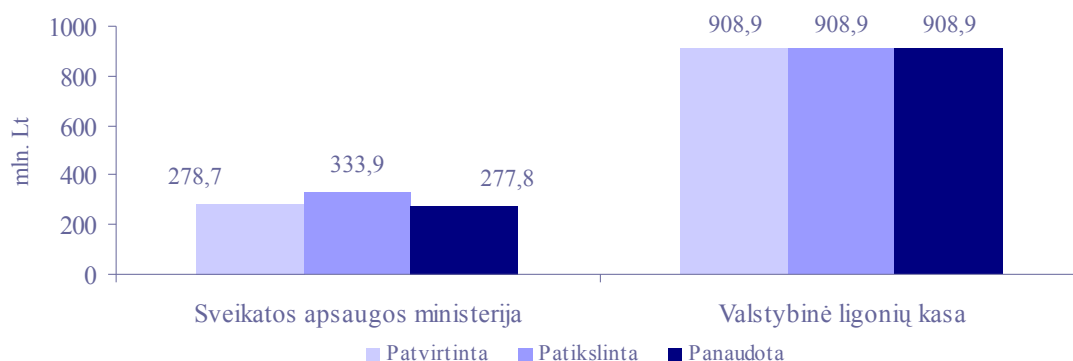
7. Sveikatos apsaugos ministerija

22 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Sveikatos apsaugos ministerija	S	S	S	S	83,2	91,5	76,8	101,7
Valstybinė ligonių kasa	B	B	B	B	100		140,1	106,2

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

10 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

7.1. Sveikatos apsaugos ministerija

Sveikatos apsaugos ministerija (toliau – ministerija) apskaitė ir finansinėje atskaitomybėje nurodė dviejų likviduotų bendrovių akcijas, kurių bendra vertė 6,4 mln. Lt.

Ministerija sudarė pavedimo sutartį su VšĮ Sveikatos projektų biuru, nesivadovaudama Biudžeto sandaros įstatymo reikalavimais – netaikydama nė vieno Viešųjų pirkimų įstatyme numatyto pirkimo būdo ir skirdama 353 tūkst. Lt biuro veiklos išlaidoms padengti.

Pokyčiai atlikus auditą

Likviduotų bendrovių akcijos nurašytos ir finansinė atskaitomybė patikslinta 2008 m. gegužės mėn.

8. Švietimo ir mokslo ministerija

23 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Švietimo ir mokslo ministerija	S	S	S	S	80,7	93,4	353,5	159,2

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

11 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

neteisingus duomenis, todėl nebuvo galima teisingumo.

Kai kurios Švietimo ir mokslo ministerijai (toliau – ministerija) pavaldžios įstaigos buhalterinę apskaitą tvarkė, nesivadovaudamos biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis – finansinėje atskaitomybėje nurodė neteisingus duomenis, sąskaitų likučius, pavedimų lėšas. Ministerijai pavaldi įstaiga (Pajūrio žemės ūkio mokykla) buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudama buhalterinės apskaitos principais ir taisyklėmis – metinėje finansinėje atskaitomybėje pateikė patvirtinti nurodytos 2 286,2 tūkst. Lt sumos

Atsižvelgiant į tai, kad ministerija ir kai kurios pavaldžios įstaigos, skyrusios pavidimų lėšas kitiems subjektams, nepateikė jų panaudojimą patvirtinančių dokumentų, finansinėse ataskaitose nebuvo galima patvirtinti 26 370,1 tūkst. Lt faktinių išlaidų teisingumo.

Kai kurios ministerijai pavaldžios įstaigos buhalterinę apskaitą tvarkė, nesilaikydamos atitinkamų teisės aktų reikalavimų – finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė 538,3 tūkst. Lt didesnius panaudotus asignavimus darbo užmokesčiui ir socialiniam draudimui, o socialinėms išmokoms ir kitoms paslaugoms ta pačia suma mažesnius.

Dėl to, kad ministerijai pavaldi įstaiga (Klaipėdos statybininkų mokykla) finansinėje ataskaitoje nurodė ateinančių metų išlaidas, Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo suvestinėje 2007-12-31 ataskaitoje kasinės išlaidos padidintos 92,8 tūkst. Lt.

Ministerija neužtikrino, kad valstybės biudžeto asignavimai pavaldžioms įstaigoms ir pavidimams vykdyti būtų skiriami ir naudojami teisės aktų nustatyta tvarka., Ministerija nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymu ir Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes atskiriems pavidimų gavėjams nepatvirtino programų sąmatų ir nepareikalavo pagrįsti pavidimų lėšų, nepatvirtino atskirų pavaldžių įstaigų programų sąmatų. Kai kurios ministerijai pavaldžios įstaigos nesilaikė Valstybės biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių ir Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikacijos, nes tvirtino išlaidų sąmatas ir skyrė asignavimus kitiems subjektams, nesudarydamos lėšų naudojimo sutarčių. Ministerijai pavaldžios 39 įstaigos, nesilaikydamos Biudžetinių įstaigų įstatymo, biudžeto asignavimus naudojo ne pagal patvirtintas sąmatas. 2007 m. skirtus asignavimus viena pavaldi įstaiga panaudojo kitų metų išlaidoms dengti, kita skyrė darbuotojams vienkartinę išmoką, viršijančią 100 proc. nustatyto tarnybinio atlyginimo dydžio.

Ministerija, nesilaikydama Labdaros ir paramos fondų ir Labdaros ir paramos įstatymų, neteisėtai įsteigė labdaros ir paramos fondus ir finansavo jų veiklą. Vykdydama konkursą projektams atrinkti ir jį laimėjusioms institucijoms skirdama valstybės biudžeto lėšas ministerija pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-17 priimtas valstybės kontrolierės sprendimas Nr. SP-7⁸¹. Švietimo ir mokslo ministrui nurodyti reikšmingi teisės aktų pažeidimai, įpareigota juos pašalinti ir įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Ministerija, vykdydama rekomendacijų įgyvendinimo planą, pakeitė pavidimų lėšų atsiskaitymo tvarką; 2008 m. sąmatas pavaldžioms įstaigoms patvirtino pagal visus išlaidų straipsnius; Klaipėdos statybininkų mokyklai 2008 m. sumažino finansavimą. Ministro įsakymu Pajūrio žemės ūkio mokyklos direktorei skirta drausminė nuobauda.

⁸¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolierės 2008-06-17 sprendimas Nr. SP-7 „Dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų, nustatytų Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijoje“.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Ministerijos „Specialiajai Europos regioninės plėtros fondo programai“ vykdyti planuoti asignavimai panaudoti 44 proc., bet programos tikslų pasiekimas 20 kartų viršijo planuotus, uždavinių tikslai pasiekti. „Specialiajai ES struktūrinės paramos 2007–2013 metų programai“ vykdyti panaudoti 4 proc. planuotų asignavimų, tuo tarpu programos tikslai pasiekti 113 proc., uždavinių tikslų pasiekimas 5,6 karto viršijo planuotus.

Programai „Mokslo ir studijų sistemos bendrųjų poreikių tenkinimas“ vykdyti panaudoti visi skirti asignavimai, o programos tikslai pasiekti 223 proc., uždavinių tikslai – 141 proc.

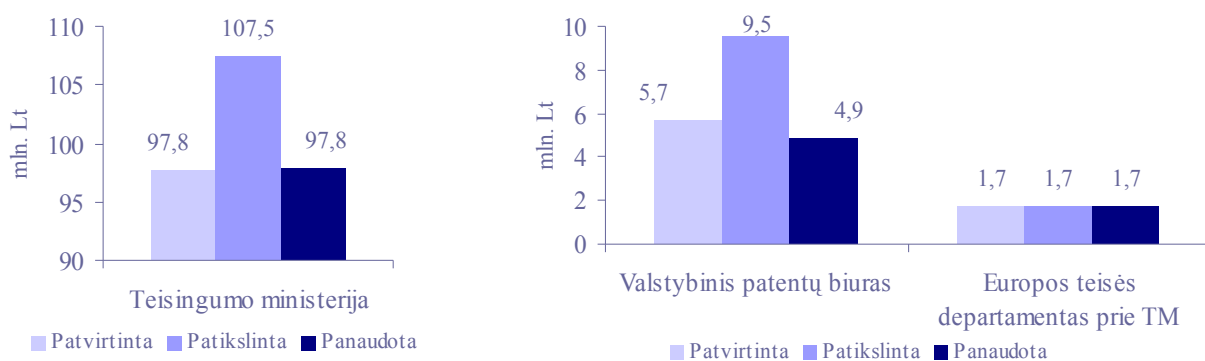
9. Teisingumo ministerija ir jos valdymo sritis

24 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Teisingumo ministerija	NA	S	NA	S	91,0	100	88,6	339,8
Valstybinis patentų biuras	NA	B	NA	B	51,1	89,5	94,5	106,4
Europos teisės departamentas prie Teisingumo ministerijos	NA	S	NA	B	99,9	100,6	104,3	164,1

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

12 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

9.1. Teisingumo ministerija

Teisingumo ministerija neteisingai apskaitė pagal išlaidų straipsnius ir nurodė finansinėse ataskaitose asignavimų panaudojimo sumas, ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likučius. Dėl reikšmingų klaidų apskaitoje finansinėse ataskaitose neteisingai nurodyta 1,8 mln. Lt kasinių ir faktinių išlaidų, o finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai metų pradžioje nurodyti 552,5 tūkst. Lt ir metų pabaigoje 153,6 tūkst. Lt mažesni. Auditoriai negalėjo pritaikyti ir

atlikti audito procedūrų dviejų programų „Nekilnojamojo turto kadastro ir registro bei kitų registrų informacinių sistemų plėtra ir eksploatavimas“ ir „Dalyvavimas kuriant efektyvią nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje sistemą“ finansinėse ataskaitose nurodytų 5,6 mln. Lt ir 0,4 mln. Lt lėšų panaudojimui įvertinti.

Teisingumo ministerija, pažeisdama Biudžeto sandaros įstatymą, viešojo administravimo funkcijų neatliekančiai VšĮ Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centrui pagal asignavimų valdytojo patvirtintą išlaidų sąmatą 2007 metais skyrė 428 tūkst. Lt valstybės biudžeto lėšų, o nesilaikydama valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, VĮ Registrų centrui – 5,6 mln. Lt, nepasirašiusi biudžeto lėšų naudojimo sutarties.

Teisingumo ministerija, nesilaikydama Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų, 2007 metais sudarė autorines sutartis su viešuosius pirkimus laimėjusiais tiekėjais. Pavaldžios įstaigos vadovas, nesilaikydamas biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo nustatė neteisingus tarnybinio atlyginimo koeficientus ir apskaičiavo didesnę darbo užmokestį.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-28 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-10⁸². Teisingumo ministrui nurodyti teisės aktų pažeidimai, įpareigota juos pašalinti ir padariusius teisės aktų pažeidimus asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Su VĮ Registrų centru 2008-05-06 pasirašyta biudžeto lėšų naudojimo sutartis, kaip reikalauja Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir naudojimo taisyklės, sukurtos ir įdiegtos papildomos vidaus kontrolės priemonės ir procedūros, kurios leistų užtikrinti finansų ir turto valdymą pagal galiojančius teisės aktus. Pavaldžios įstaigos vadovui, padariusiam teisės aktų pažeidimus, paskirta drausminė nuobauda.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Teisingumo ministerijos programai „Smurtiniais nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo“ patvirtinti asignavimai sumažinti 4 350 tūkst. Lt, t. y. 98 proc. (buvo numatyta 4 440 tūkst. Lt). Šiai programai vykdyti panaudota 90 proc. (81,3 tūkst. Lt) patikslintų asignavimų, bet programos tikslai pasiekti, o uždavinių tikslai pasiekti 137 proc. Programai „Teismų sprendimų vykdymas“ asignavimai sumažinti 800 tūkst. Lt, arba 65 proc. Šiai programai vykdyti panaudoti visi patikslinti asignavimai (439 tūkst. Lt), programos ir jos uždavinių tikslai pasiekti. Programai „Neteisėtais pareigūnų veiksmais padarytos turinės žalos ir neturtinės žalos atlyginimas“ asignavimai sumažinti 500 tūkst. Lt, arba 23 proc. Šiai programai vykdyti panaudota 96 proc. (1 581,6 tūkst. Lt) patikslintų asignavimų, uždavinių tikslai įvykdyti 106 proc. (programos įgyvendinimo rezultato kriterijų įvykdymas nepateiktas).

Minėti asignavimai skirti kitoms ministerijos programoms vykdyti, iš kurių programai „Teisėjų kvalifikacijos kėlimas“ skirti asignavimai panaudoti 93 proc., uždavinių tikslai pasiekti 150 proc. (programos įgyvendinimo rezultato kriterijaus įvykdymas nepateiktas); programai „Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimas“ panaudoti beveik visi skirti asignavimai, programos tikslai pasiekti 88 proc., o pasiekti uždavinių tikslai 27 kartus viršijo planuotus.

Programai „Visuomenės teisinis švietimas“ panaudoti beveik visi skirti asignavimai, bet programos tikslai pasiekti 81 proc., uždavinių tikslai – 88 proc.; programos „Hipotekos registro plėtojimas“ beveik visi asignavimai panaudoti, programos tikslai pasiekti, o pasiekti uždavinių tikslai 14 kartų viršijo planuotus.

⁸² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-06-28 sprendimas Nr. SP-10 „Dėl teisės aktų pažeidimų Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijoje“.

9.2. Europos teisės departamentas

Europos teisės departamentas (toliau – Departamentas) nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo, nes apskaitoje neužregistravo patirtų remonto išlaidų, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodė neteisingus atskirų sąskaitų likučius. Departamentas nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija – paskirstė panaudotus asignavimus tarp išlaidų straipsnių, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė kasines ir faktines išlaidas.

10. Ūkio ministerija

25 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Ūkio ministerija	B	NA	B	NA	54,1	120,7	110,7	132,3

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

Informacija apie vertinimo kriterijus

Ūkio ministerijos programai „Nacionalinės energetikos strategijos įgyvendinimas“ asignavimai sumažinti 4 037 tūkst. Lt, arba 60 proc. Šiai programai vykdyti panaudoti beveik visi patikslinti asignavimai (2 646,1 tūkst. Lt), programos tikslai pasiekti, uždavinių tikslai pasiekti 123 proc.

Programai „Veiksmų plano naftos sektoriuje įgyvendinimas“ asignavimai sumažinti 1 645 tūkst. Lt, arba 82 proc., o likusi dalis (344 tūkst. Lt) panaudota, programos ir jos uždavinių tikslai pasiekti.

Programai „Ūkio plėtros politikos įgyvendinimas“ asignavimai sumažinti 3 076 tūkst. Lt (10 proc.) ir šiai programai vykdyti panaudoti beveik visi (28 465,7 tūkst. Lt) patikslinti asignavimai, programos tikslai pasiekti, o uždavinių tikslai pasiekti 93 proc.

Programai „Inovacijos ir konkurencingumo didinimas“ asignavimai sumažinti 1 942 tūkst. Lt (16 proc.). Šiai programai vykdyti panaudota 93 proc. (9 251,7 tūkst. Lt) patikslintų asignavimų, programos tikslai pasiekti, uždavinių tikslai pasiekti 115 proc.

Sumažinti asignavimai nukreipti „Specialiajai smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros ir skatinimo strategijos įgyvendinimo programai“ – 4000 tūkst. Lt ir „Specialiajai investicijų skatinimo programai“ – 5516 tūkst. Lt. Pastarajai programai padidinti asignavimai 2007 m. nepanaudoti ir perkelti į kitus biudžetinius metus. Pirmajai programai patikslinti asignavimai panaudoti 95 proc. ir uždavinių tikslai pasiekti 154 proc., antrajai programai patikslinti asignavimai panaudoti 43 proc. ir uždavinių tikslai pasiekti 93 proc. (programos įgyvendinimo rezultato kriterijų įvykdymas nepateiktas).

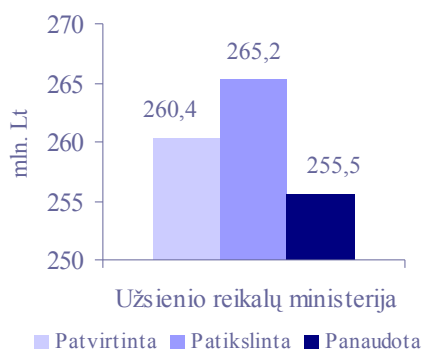
11. Užsienio reikalų ministerija

26 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Užsienio reikalų ministerija	S	B	B	S	96,3	96,9	78,4	113,5

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

13 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Finansinio (teisėtumo) audito metu reikšmingų trūkumų ir klaidų nenustatyta.

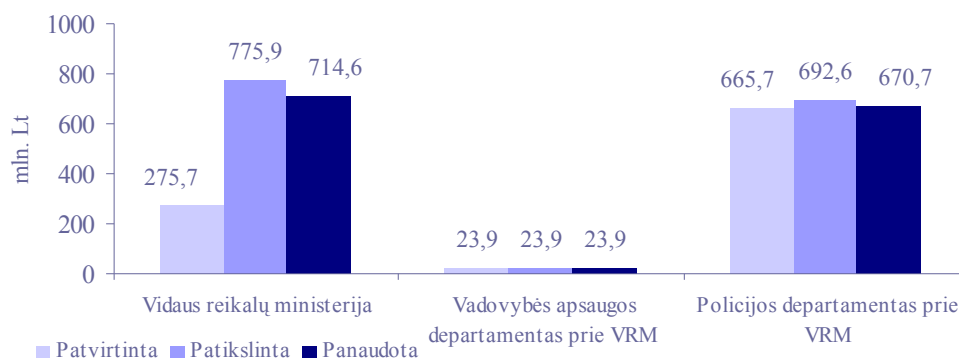
Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

12. Vidaus reikalų ministerija ir jos valdymo sritis

27 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Vidaus reikalų ministerija	B	B	B	S	92,1	100,8	111,7	103,8
Vadovybės apsaugos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	NA	B	NA	B	99,9	100,0	100,0	110,5
Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos	S	N	S	N	96,8	103,1	117,3	125,2

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

14 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

12.1. Vidaus reikalų ministerija

Vidaus reikalų ministerija, pažeisdama Biudžeto sandaros įstatymo nuostatą, kad biudžeto asignavimų valdytojai savo vardu negali prisiimti jokių skolinių įsipareigojimų, garantavo gražinimą 0,3 mln. Lt banko paskolos, kurią paėmė viešoji įstaiga Vidaus reikalų ministerijos Poilsio ir reabilitacijos centras „Pušynas“.

Pokyčiai atlikus auditą

Viešoji įstaiga Vidaus reikalų ministerijos Poilsio ir reabilitacijos centras „Pušynas“ 2008 m. liepos mėn. paskolą bankui gražino.

12.2. Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos

Informacija apie vertinimo kriterijus

Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie VRM „Valstybės sienos įrengimo“ programai asignavimai sumažinti 3 244 tūkst. Lt, arba net 81 proc., kurie nukreipti kitoms programoms finansuoti. Minėtai programai panaudoti visi (756 tūkst. Lt) patikslinti asignavimai, o programos ir jos uždavinių tikslai pasiekti.

12.3. Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos

Policijos departamentui pavaldūs Viešosios policijos apsaugos skyriai buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudami buhalterinę apskaitą reglamentuojančiais teisės aktais, finansinėje atskaitomybėje pateikė neteisingus duomenis, todėl negalėjome patvirtinti Policijos departamento finansinėje atskaitomybėje nurodytos 5 577,1 tūkst. Lt sumos teisingumo.

Policijos komisariatai gautas pajamas neteisingai apskaitė pavedimų lėšų sąskaitoje, todėl finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodyti pajamų, pavedimų lėšų ir pavedimų lėšų išlaidų likučiai.

Policijos komisariatai neapskaitė paskirtų baudų, gautas baudas neteisingai apskaitė pavedimų lėšų sąskaitoje, todėl finansinėje atskaitomybėje atskirų sąskaitų likučiai neteisingi.

Policijos komisariatai nenurodė visų išlaidų, patirtų vykdant specialiąsias programas, todėl finansinėje ataskaitoje kasinės ir faktinės išlaidos sumažintos. Departamentas ir jam pavaldžios įstaigos, nesivadovaudamos Biudžeto sandaros įstatymu, 2007 metams skirtus asignavimus panaudojo 2008 metų išlaidoms finansuoti, todėl finansinėje ataskaitoje kasinės išlaidos padidintos 148,1 tūkst. Lt.

Departamentui pavaldi įstaiga Lietuvos policijos mokymo centras valstybės biudžeto asignavimus panaudojo nesivadovaudamas teisės aktų reikalavimais, patirtas išlaidas apskaitė ne pagal Valstybės ir savivaldybės biudžeto pajamų ir išlaidų klasifikaciją ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisykles, todėl Departamento finansinėje ataskaitoje samdomų ekspertų, konsultantų ir komisinių kasinės ir faktinės išlaidos nurodytos 426,4 tūkst. Lt didesnės, o kitų paslaugų ta pačia suma mažesnės.

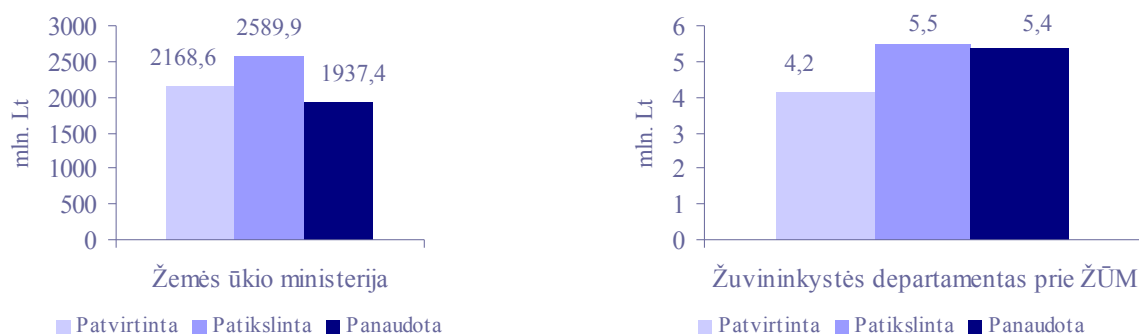
Departamentui pavaldžios įstaigos (komisariatai) nesivadovavo Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes nepervedė į valstybės biudžetą visų pajamų, gautų už teikiamas paslaugas ir atliekant funkcijas, numatytas jų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose, ir panaudojo jas ne pagal atitinkamas specialiąsias programas.

13. Žemės ūkio ministerija ir jos valdymo sritis

28 lentelė. Išvadosse pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Žemės ūkio ministerija	S	S	S	S	74,8	151,9	165,6	100,2
Žuvininkystės departamentas prie Žemės ūkio ministerijos	NA	B	NA	B	97,3	320,2	877,2	108,9

*Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

15 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

13.1. Žemės ūkio ministerija

Žemės ūkio ministerijoje (toliau – ministerija) ir pavaldžiose įstaigose nustatyta klaidų, tvarkant buhalterinę apskaitą ir sudarant finansinę atskaitomybę, kurios turėjo įtakos finansinės atskaitomybės duomenims.

Ministerijai pavaldžios įstaigos Lietuvos valstybinio žuivaisos ir žuvininkystės tyrimų centro apskaitoje įregistruoti ankstesniaisiais metais įsigyti 6,3 mln. Lt vertės statiniai, neturint jų vertę pagrindžiančių įsigijimo dokumentų, todėl nebuvo galima patvirtinti finansinėje atskaitomybėje pateiktų duomenų apie ilgalaikį turtą teisingumo.

Ministerija, nesivadovaudama Biudžeto sandaros įstatymo ir Biudžetinių įstaigų įstatymo nuostatomis, valstybės biudžeto asignavimus pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms pervedė pagal sutartis, nors turėjo būti atitinkamai patvirtintos išlaidų sąmatos ir biudžeto asignavimai atiduoti laikantis Finansų ministerijos nustatytų taisyklių ir valstybės išdo procedūrų. Ministerija iš Specialiosios kaimo rėmimo programos lėšų pagal sudarytas sutartis pavaldžiai biudžetinei įstaigai Lietuvos agrarinės ekonomikos institutui pervedė 324,8 tūkst. Lt, o iš Specialiosios žuvininkystės duomenų rinkimo programos lėšų pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms Lietuvos agrarinės ekonomikos institutui – 182,1 tūkst. Lt, Lietuvos valstybiniam žuivaisos ir žuvininkystės tyrimų centrui – 320,9 tūkst. Lt.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-07-01 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-13⁸³. Žemės ūkio ministrui nurodyti teisės aktų pažeidimai, o juos padariusius asmenis nurodyta traukti tarnybos ar drausminėn atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Lietuvos valstybinio žuivaisos ir žuvininkystės tyrimų centro sudaryta komisija įvertino patikėjimo teise valdomą turtą. Specialiosios kaimo rėmimo ir Žuvininkystės duomenų rinkimo programų lėšos pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms 2008 m. pagal sutartis neskiriamos.

⁸³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-07-01 sprendimas Nr. SP-13 „Dėl teisės aktų pažeidimų Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijoje“.

Informacija apie vertinimo kriterijus

Žemės ūkio ministerijos vykdytai „Informavimo, žemdirbių mokymo, švietimo ir tyrimų“ programai vykdyti panaudoti beveik visi skirti asignavimai, o pasiekti programos tikslai 7 kartus viršijo planuotus, uždavinių tikslai pasiekti 119 proc.

„Specialiajai Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriaus programai“ planuoti asignavimai panaudoti 73 proc., o programos tikslai pasiekti 158 proc., uždavinių tikslai – 131 proc.; „Specialiajai žuvininkystės orientavimo finansinės priemonės programai“ planuoti asignavimai panaudoti 36 proc., tačiau pasiekti programos tikslai 5 kartus, uždavinių tikslai – 2,3 karto viršijo planuotus.

13.2. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Informacija apie vertinimo kriterijus

Nacionalinės žemės tarnybos prie ŽŪM programai „Lietuvos valstybinio geodezinio pagrindo plėtra ir tobulinimas, Lietuvos teritorijos, ekonominės zonos ir kontinentinio šelfo kartografavimas“ skirti asignavimai sumažinti 1178 tūkst. Lt, arba 22 proc. Šiai programai vykdyti panaudoti beveik visi (4 089,7 tūkst. Lt) patikslinti asignavimai, programos tikslai pasiekti, o uždavinių tikslai pasiekti 98 proc. Iš šios programos dalis asignavimų perkelta į „Specialiąją žemės reformos vykdymo ir žemės informacinės sistemos kūrimo“ programą, kuriai vykdyti panaudoti beveik visi patikslinti asignavimai, programos tikslai pasiekti, o uždavinių tikslai pasiekti 82 proc.

14. Apskričių viršininkų administracijos

29 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Alytaus apskrities viršininko administracija	S	S	S	B	97,0	102,7	102,2	91,7
Kauno apskrities viršininko administracija	B	S	B	S	99,3	111,2	113,1	111,3
Klaipėdos apskrities viršininko administracija	S	S	S	S	99,5	111,2	95,4	100,5
Marijampolės apskrities viršininko administracija	B	B	B	B	99,9	112,5	113,3	105,8
Panevėžio apskrities viršininko administracija	S	S	S	S	99,1	125,5	119,0	118,4
Šiaulių apskrities viršininko administracija	B	B	B	S	99,2	161,1	119,6	126,7
Telšių apskrities viršininko administracija	S	S	S	S	99,5	103,5	83,4	109,6
Utenos apskrities viršininko administracija	S	S	S	S	99,4	111,6	104,5	96,8
Vilniaus apskrities viršininko administracija	S	S	S	S	99,6	100,0	137,5	104,4

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

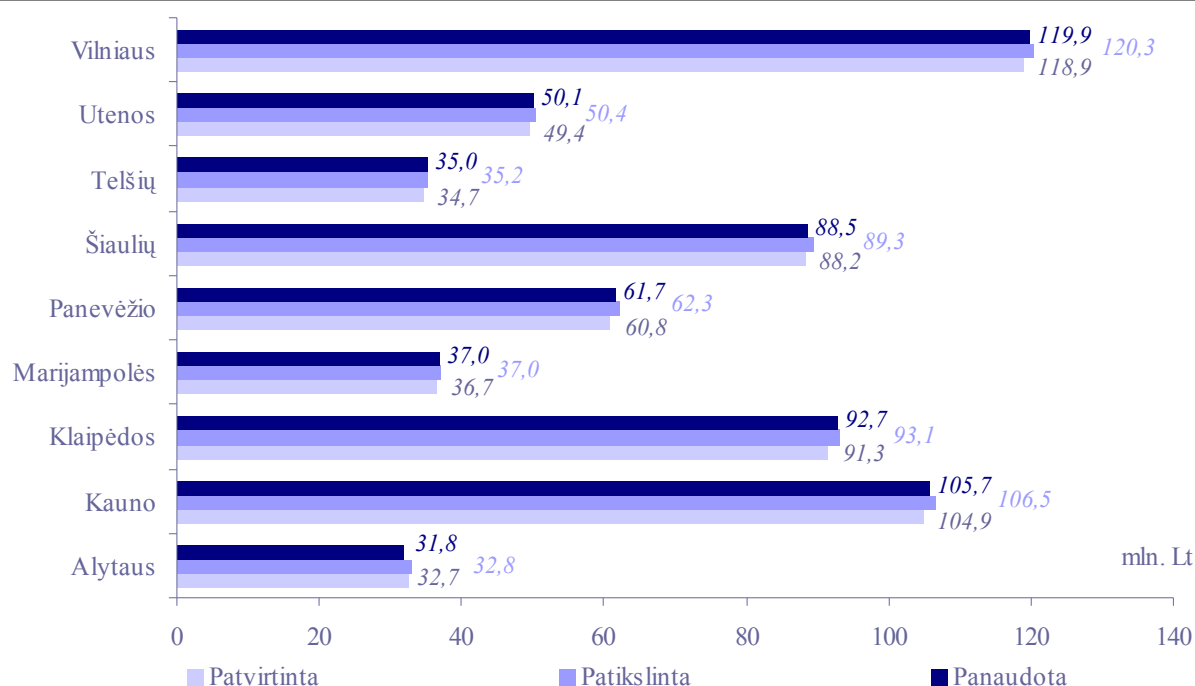
2007 metais tik vienai iš devynių audituotų administracijų Valstybės kontrolės auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl finansinės atskaitomybės teisingumo ir valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo. Pagrindinė sąlyginių nuomonių priežastis – nustatyti buvusios Savanoriškosios draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti (toliau – SDAALR) turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sisteminiai trūkumai.

Daugumą klaidų ir neatitikimų administracijos ištaisė audito metu iki finansinių metų pabaigos – apskaitoje užregistravo ir finansinėse ataskaitose nurodė 349,7 mln. Lt vertės valstybės turto, į valstybės biudžetą grąžino 30,0 tūkst. Lt neteisėtai panaudotų lėšų, apskaitoje ištaisė kitas reikšmingas klaidas, įgyvendino dalį pateiktų rekomendacijų dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo. Neištaisytos reikšmingos klaidos finansinėse ataskaitose ir reikšmingi teisės aktų reikalavimų neatitikimai valstybės lėšų ir turto srityje lėmė sąlyginių nuomonių pareiškimą.

Pokyčiai atlikus auditą

Seimas pripažino netekusiais galios ankstesnius įstatymus dėl buvusios SDAALR turto tolesnio naudojimo ir 2008-06-17 priėmė įstatymą, kuris reglamentuoja tolesnį buvusios SDAALR turto naudojimą Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo nustatyta tvarka. Tai sudaro sąlygas apskričių viršininkų administracijoms buvusios SDAALR turtą naudoti efektyviau ir racionaliau.

16 pav. 2007 m. patvirtintas ir patikslintas asignavimų planai ir panaudoti asignavimai

Šaltinis – Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

14.1. Alytaus apskrities viršininko administracija

Alytaus apskrities viršininko administracija apskaitoje neužregistravo Alytaus aeroklubo pastatų ir statinių, dėl kurių teisinės registracijos teisėtumo vyksta teisminiai ginčai, todėl negalėjome patvirtinti suvestinės finansinės atskaitomybės atitinkamų sąskaitų likučių teisingumo.

Administracija ir struktūriniai padaliniai – žemėtvarkos skyriai, nesilaikydami Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimų, neužregistravo apskaitos registruose 1 748,8 tūkst. Lt įvykusių ūkinių operacijų – fiziniams ir juridiniams asmenims parduotų išsimokėtinai valstybinės žemės sklypų, dėl to finansinė atskaitomybė sudaryta neteisingai.

Pokyčiai atlikus auditą

2008 m. užregistruota apskaitoje ir atskleista I pusmečio finansinėje atskaitomybėje 1 748,8 tūkst. Lt įvykusių ūkinių operacijų dėl fiziniams ir juridiniams asmenims parduotų išsimokėtinai valstybinės žemės sklypų.

14.2. Kauno apskrities viršininko administracija

Kauno apskrities viršininko administracija (toliau – administracija) apskaitoje neužregistravo ir finansinėje atskaitomybėje neparodė administracijai pavaldžių biudžetinių įstaigų 10 650,4 tūkst. Lt ir viešosios įstaigos, kurios steigėjas yra administracija, 266,7 tūkst. Lt pagal valstybinės žemės panaudos sutartis naudojamo ilgalaikio turto vertės, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodyti neteisingi ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo likučiai.

Pokyčiai atlikus auditą

Pavaldžių biudžetinių įstaigų pagal panaudos sutartis naudojama žemė apskaityta ir nurodyta 2008 m. I ketvirčio finansinėje atskaitomybėje, o viešosios įstaigos apskaityta 2008 m. balandžio mėn.

14.3. Klaipėdos apskrities viršininko administracija

Klaipėdos apskrities viršininko administracijai pavaldi įstaiga Klaipėdos apskrities viešoji Ievos Simonaitytės biblioteka (toliau – biblioteka) buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudama buhalterinės apskaitos principais ir taisyklėmis, neteisingai tvarkė ilgalaikio, trumpalaikio turto, atsargų, gautinų ir mokėtinų sumų, išlaidų, finansavimo, pajamų apskaitą, neteisingai skaičiavo turto nusidėvėjimą, neteisingai fiksavo ūkines operacijas. Biblioteka finansinėse ataskaitose pateikė neteisingus duomenis, todėl nebuvo galima patvirtinti finansinėje atskaitomybėje nurodytos 37,3 mln. Lt sumos teisingumo. Negalėjome patvirtinti finansinėse ataskaitose nurodytų 2,5 mln. Lt kasinių ir 2,6 mln. Lt faktinių išlaidų teisingumo, nes biblioteka neteisingai registravo kasines išlaidas, o faktines ir kasines išlaidas neapskaitė pagal vykdomas programas.

Dėl neteisingai tvarkomos valstybės biudžeto asignavimų apskaitos valstybiniai auditoriai negalėjo patvirtinti, ar biblioteka valstybės biudžeto asignavimus naudojo vadovaudamasi teisės aktais ir programose numatytiems tikslams įgyvendinti. Skirdama darbuotojams tarnybinių atlyginimų priedus ir vienkartinės išmokas biblioteka nesivadovavo Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka.

Pokyčiai atlikus auditą

Klaipėdos apskrities viršininkas į bibliotekos direktoriaus pareigas laikinai paskyrė direktoriaus pavaduotoją. Bibliotekos vyriausioji buhalterė atleista iš darbo ir priimta nauja, kuri tvarko ankstesnių metų apskaitą pagal buhalterinę apskaitą reglamentuojančius teisės aktus.

14.4. Panevėžio apskrities viršininko administracija

Administracijai pavaldi įstaiga Panevėžio apskrities G. Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, įsigijusi ilgalaikio turto už 11,2 tūkst. Lt, jį apskaitė kaip trumpalaikį, todėl finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodyti ilgalaikio materialiojo turto ir ilgalaikio turto fondo sąskaitų likučiai, o finansinėse ataskaitose – kasinės ir faktinės išlaidos.

Pokyčiai atlikus auditą

Biblioteka sutvarkė turto apskaitą.

14.5. Telšių apskrities viršininko administracija

Administracija nepateikė dalininkų įnašų vertę patvirtinančių dokumentų ar kitų dokumentų, pagal kuriuos būtų galima nustatyti įnašų dydį. Todėl nebuvo galima pasisakyti, kiek įnašų į sveikatos priežiūros viešosios įstaigos Telšių apskrities ligoninės dalininkų kapitalą neįtraukta į finansinę atskaitomybę.

Administracija, nesivadovaudama Biudžeto sandaros įstatymu, Vyriausybės nutarimu patvirtinta Valstybės lėšų, skirtų valstybės kapitalo investicijoms, planavimo, tikslinimo, naudojimo, apskaitos ir kontrolės tvarka, vienam investicijų projektui vykdyti nepanaudotų 170,4 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų panaudojo kitiems investicijų projektams, nepatikslinusi valstybės investicijų programos.

Pokyčiai atlikus auditą

Administracija kreipėsi į Sveikatos apsaugos ministeriją, prašydama pateikti informaciją apie suformuotą dalininko įnašą, reorganizuojant Telšių apskrities ligoninę iš biudžetinės į viešąją įstaigą, bei įpareigojo struktūrinių padalinių ir pavaldžių įstaigų vadovus užtikrinti, kad programų sąmatose turto įsigyti skirtos lėšos būtų naudojamos tik Valstybės investicijų programoje nurodytiems investicijų projektams įgyvendinti.

14.6. Utenos apskrities viršininko administracija

Administracija, nesilaikydama teisės aktų reikalavimų, neteisingai nustatė tarnybos Lietuvos valstybei stažą valstybės tarnautojams, todėl jiems neteisėtai 11,6 tūkst. Lt daugiau apskaičiavo ir 7,7 tūkst. Lt daugiau išmokėjo darbo užmokesčio.

Administracijos struktūriniai padaliniai – Anykščių, Ignalinos, Molėtų, Utenos ir Zarasų rajonų žemėtvarkos skyriai, nesivadovaudami teisės aktų reikalavimais, su darbuotojais sudarytose darbo sutartyse dėl pasėlių laukų ribų žymėjimo nustatė apmokėjimą pagal įkainį, nepagrįsdami jo dydžio tarnybinių atlyginimų koeficientais ar bazinio valandinio atlygio koeficientais, todėl nebuvo galima patvirtinti finansinėse ataskaitose nurodytų 186,7 tūkst. Lt darbo užmokesčio kasinių ir faktinių išlaidų teisingumo.

Administracijai pavaldi biudžetinė įstaiga Aknystos pensionatas, nesivadovaudamas tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklių nuostatomis, darbuotojams neteisingai skaičiavo darbo užmokestį už komandiruotėse būtą laiką, todėl negalėjome patvirtinti suvestinėse finansinėse ataskaitose nurodytų 2 292,0 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 710,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų išlaidų teisingumo.

Pokyčiai atlikus auditą

Apskrities viršininko įsakymais 2008 m. darbuotojams, atliekantiems pasėlių laukų ribų žymėjimo darbus, nustatė priedus, atsižvelgiant į įbraižytų žemėlapių skaičių. Apskričiai pavaldi įstaiga Aknystos pensionatas 2008 m. darbuotojams darbo užmokestį už komandiruotėse būtą laiką skaičiuoja pagal teisės aktų reikalavimus.

14.7. Vilniaus apskrities viršininko administracija

Administracija skaičiavo ilgalaikio turto kultūros vertybių nusidėvėjimą, apskaitos registruose neužregistravo nebaigtos statybos ir nekilnojamojo ilgalaikio turto, todėl negalėjome patvirtinti suvestinės finansinės atskaitomybės (3 886,9 tūkst. Lt) ilgalaikio materialiojo turto, ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ir ilgalaikio turto fondo likučių metų pabaigoje teisingumo.

Administracija ir jai pavaldi įstaiga Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorija neteisėtai panaudojo 19,9 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų, nes sumokėjo dalį išlaidų už kitų įstaigų sunaudotą elektros energiją, vandenį, šildymą, kitas komunalines paslaugas. Šios įstaigos valstybės biudžeto asignavimus panaudojo nesilaikydamos Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė iš viso 134,8 tūkst. Lt kasinių ir faktinių išlaidų.

Administracijai pavaldi įstaiga Jasiuliškių pensionatas neteisėtai panaudojo 19,7 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų savo gamybos žemės ūkio produktams įsigyti.

Negalėjome patvirtinti suvestinėje finansinėje atskaitomybėje nurodytą 43,1 tūkst. Lt kompensacijų už žemę, mišką ir vandens telkinius lėšų išlaidų ir kreditinio išskolinimo likučių metų pabaigoje tikslumo ir teisingumo.

Negalėjome įvertinti administracijai pavaldžios įstaigos Vilniaus apskrities A. Mickevičiaus viešosios bibliotekos 79,5 tūkst. Lt investiciniam projektui skirtų asignavimų panaudojimo teisėtumo, nes negalėjome nustatyti, kokio dydžio išlaidos buvo būtinos šiam projektui atlikti ir kiek asignavimų buvo panaudota ne pagal paskirtį.

Negalėjome nustatyti, ar administracijos ir Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos darbuotojams 216,2 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 66,9 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų buvo išmokėta vadovaujantis Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 nuostatomis, neviršijant nustatytą tarnybinių atlyginimų koeficientų dydžių. Nesilaikydama teisės aktų reikalavimų Konservatorija darbuotojams apskaičiavo ir išmokėjo 313,1 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 97,0 tūkst. Lt socialinio draudimo įmokų.

Administracija pagal naujas, atviro viešojo konkurso būdu sudarytas viešųjų pirkimų žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo ir įgyvendinimo paslaugų sutartis 2007 metais sumokėjo 561,6 tūkst. Lt už darbus, kurie buvo atlikti iki šių sutarčių sudarymo.

Pokyčiai atlikus auditą

Administracija 2008 m. ištaisė klaidą ir užbalansinėje sąskaitoje užregistravo turta, gautą naudoti pagal panaudos ar nuomos sutartis.

15. Prezidento kanceliarija, Seimo kanceliarija, Vyriausybės įstaigos ir kitos valstybės institucijos ir įstaigos

30 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija	S	B	S	B	92,0			87,5
Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija	B	S	B	S	99,9	100,0	101,7	93,6
Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga	NA	B	NA	B	99,9	100,0	85,8	97,2
Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga	NA	B	NA	B	100		316,7	95,5
Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija	NA	B	NA	B	99,9	83,0	112,6	112,3
Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	NA	S	NA	B	98,0	91,3	98,1	100,0
Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	ATS	N	ATS	N	99,9	101,9	114,2	126,0
Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	NA	B	NA	B	56,3	118,2	116,7	62,1
Viešųjų pirkimų tarnyba prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės	NA	B	NA	S	96,0	100,0	111,2	128,5
Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas	NA	S	NA	B	99,3	80,0	84,2	93,5
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba	NA	B	NA	B	95,4	100,0	106,3	117,7

*Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

15.1. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija

Seimo kanceliarija skaičiavo kultūros vertybe pripažinto turto nusidėvėjimą, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodytas 9 546,9 tūkst. Lt didesnis ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo ir atitinkamai mažesnis ilgalaikio turto fondo likutis.

Pokyčiai atlikus auditą

Klaidos ištaisytos 2008 m. pirmajame ketvirtyje.

15.2. Narkotikų kontrolės departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Narkotikų kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) 2007 m. patvirtintus asignavimus (242,6 tūkst. Lt), skirtus užtikrinti vaikų saugumą švietimo ir globos įstaigose (vaizdo stebėjimo sistemoms diegti ir kitoms priemonėms įsigyti), pervedė Kauno priklausomybės ligų gydymo centrui ir penkioms vaikų globos įstaigoms, kurios už gautas lėšas įsigijo ilgalaikį turtą ir jį įregistravo savo apskaitos registruose.

Nesivadovaudamas Buhalterinės apskaitos įstatymo ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, minėtų įstaigų įsigytą ir apskaitytą turtą Departamentas taip pat apskaitė savo buhalterinės apskaitos registruose ir nurodė atitinkamose finansinėse ataskaitose.

15.3. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas

Departamentas buhalterinę apskaitą tvarkė ir finansinę atskaitomybę sudarė, nesivadovaudamas tai reglamentuojančiais teisės aktais. Departamente neteisingai buvo tvarkoma investicijų apskaita, pateikti ne visi finansavimą pagrindžiantys ir nebaigtos statybos vertės padidinimą įrodantys dokumentai, todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje iš nurodytos ilgalaikio turto sumos 40 560,8 tūkst. Lt suma yra teisinga, ar teisėtai panaudotos biudžeto lėšos atliekant statybos ir rekonstrukcijos darbus objektuose.

Departamente nustatyta buhalterinės apskaitos tvarkymo klaidų, valstybės biudžeto asignavimai naudojami nesilaikant teisės aktų reikalavimų, todėl buvo pateiktos neigiamos nuomonės dėl finansinių ataskaitų bei lėšų naudojimo ir turto valdymo:

- Neapskaityta turto už 64,5 tūkst. Lt, nebuvo tvarkoma faktinių išlaidų apskaita, netvarkoma pavedimų lėšų apskaita, todėl finansinėje atskaitomybėje negalėjome patvirtinti faktinių išlaidų ir pavedimų lėšų išlaidų bei atsiskaitymų už pavedimų lėšas likučių.
- Dėl to, kad nebuvo tvarkoma faktinių išlaidų apskaita, nebuvo galima patvirtinti, ar finansinėse ataskaitose nurodyta 20 011,7 tūkst. Lt suma teisinga.
- Nesilaikant Valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidų klasifikacijos, neteisingai nurodytos pagal atskirus išlaidų straipsnius darbo užmokesčio išlaidos, pavedimų lėšų išlaidos, panaudotos lėšos užsienyje esantiems statiniams remontuoti ir rekonstruoti, užsienio subjektams turtui įsigyti, kapitalui formuoti, todėl finansinėse ataskaitose pateikti neteisingi duomenys.
- Nesilaikant teisės aktų nuostatų, asignavimai (2 474,2 tūkst. Lt), skirti kitiems einamiesiems tikslams, buvo naudojami tautinių mažumų, užsienio lietuvių bendruomenių ir kitų subjektų vykdomiems projektams (pavedimams vykdyti). Užsienyje ir Lietuvoje esantiems statiniams remontuoti ir rekonstruoti panaudota 1 345 tūkst. Lt, iš kurių 365 tūkst. Lt panaudota nesivadovaujant Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija. Darbo užmokesčiui skirti asignavimai buvo naudojami paslaugoms apmokėti.
- Departamentas nesivadovavo Biudžeto sandaros įstatymo ir Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių nuostatomis, nes programoms vykdyti skirtus valstybės biudžeto asignavimus (2 757,6 tūkst. Lt) pervedė viešųjų įstaigų ir kitų subjektų, kurie neatlieka viešojo administravimo funkcijų, veiklai finansuoti.

Pokyčiai atlikus auditą

Pasikeitus Departamento vyriausiajai buhalterei, nuo 2008 m. pradžios pradėta tvarkyti faktinių išlaidų apskaita pagal programas, tvarkoma pavedimų lėšų apskaita, trumpalaikis turtas pajamuojamas kiekiu ir vertine išraiška, patobulinta atsiskaitymų apskaita.

15.4. Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamentas

Valstybės saugumo departamentas, nesivadovaudamas Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija⁸⁴, neteisingai apskaitė ir parodė finansinėje ataskaitoje 814,6 tūkst. Lt socialinės paramos išlaidų, jas priskirdamas darbo užmokesčio išlaidoms.

⁸⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003-07-03 įsakymu Nr. 1K-184 (2005-09-29 įsakymo Nr. 1K-280 redakcija) patvirtinta Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija.

16. Teisėsaugos institucijos

31 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)
	dėl FA		dėl lėšų ir turto		
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.	
Anykščių rajono apylinkės teismas	NA	B	NA	S	100
Ignalinos rajono apylinkės teismas	NA	S	NA	S	100
Kupiškio rajono apylinkės teismas	NA	B	NA	S	100
Pakruojo rajono apylinkės teismas	NA	B	NA	S	100
Rokiškio rajono apylinkės teismas	NA	B	NA	S	100
Švenčionių rajono apylinkės teismas	NA	B	NA	S	100
Šiaulių apygardos administracinis teismas	NA	B	NA	S	100

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita

Tik vienam iš septynių audituotų teismų auditoriai turėjo reikšmingų pastabų dėl finansinės atskaitomybės teisingumo, tuo tarpu dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo visiems teismams pareikštos sąlyginės nuomonės. Pagrindinė sąlyginių nuomonių priežastis – iki šiol nėra aiškiai reglamentuotas teisėjų darbo užmokesčio dydžio nustatymas, todėl nebuvo galima įvertinti teisėjų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms panaudotų valstybės biudžeto asignavimų teisėtumo.

16.1. Ignalinos rajono apylinkės teismas

Teisme atsargų apskaita nebuvo tvarkoma kiekiene išraiška pagal atsargų pavadinimus, nebuvo pildomi atskiri apskaitos registrai pagal kiekvieną debitorių ir kreditorių, neatlikta skolų inventorizacija, todėl negalėjome įvertinti finansinėje atskaitomybėje nurodytų atitinkamų likučių tikrumo ir teisėtumo.

Teismas, nesilaikydamas Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimų ir Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos nuostatų, įsigijęs ilgalaikį ir trumpalaikį turtą bei kitas prekes, nepatiksline sąmatos ir asignavimų

ekonominės klasifikacijos paskirties, todėl finansinėse ataskaitose neteisingai nurodė atitinkamų išlaidų straipsnių kasines ir faktines išlaidas.

Teismas nesivadovavo teisės aktų reikalavimais, nes į apskaitą neįtraukė ūkinių operacijų, susijusių su turto, įsipareigojimų dydžio pasikeitimu: iš Ignalinos rajono savivaldybės administracijos 2007 metais gautų 13,1 tūkst. Lt Ignalinos valstybinės atominės elektrinės rėmimo fondo pajamų ir tiek pat padarytų išlaidų.

Teismas nesivadovavo teisės aktų reikalavimais, nes 1 tūkst. Lt valstybės biudžeto asignavimų panaudojo ne pagal nustatytą paskirtį, ne programoje nustatytiems tikslams įgyvendinti.

Pokyčiai atlikus auditą

Teisme 2008 metais atsargų apskaita tvarkoma pinigine ir kiekiene išraiška pagal jų pavadinimus ir materialiai atsakingus asmenis, pildomi atskiri registrai pagal kiekvieną debitorių ir kreditorių; apskaitomos iš Ignalinos rajono savivaldybės administracijos gautos Ignalinos valstybinės atominės elektrinės rėmimo fondo lėšos.

17. Mokslo ir studijų institucijos

32 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Lietuvos medicinos biblioteka	NA	B	NA	B	98,6	100,0	98,8	108,4
Mokslininkų rūmai	NA	B	NA	B	93,3	100,0	115,0	120,5
Vytauto Didžiojo universitetas	B	B	B	B	100	82,9	91,8	90,8
Kauno technologijos universitetas	B	B	B	B	98,4	106,8	101,2	105,1
Klaipėdos universitetas	S	S	S	S	100	100,0	108,3	91,7
Lietuvos žemės ūkio universitetas	S	S	B	B	99,7	96,1	120,9	110,0
Mykolo Romerio universitetas	S	S	S	B	96,0	101,2	94,8	101,9
Kauno medicinos universitetas	S	B	B	B	99,0	307,0	160,5	180,3
Vilniaus dailės akademija	S	S	S	S	100	92,0	90,3	96,0
Šiaulių universitetas	B	S	B	S	100	69,3	91,7	97,9
Lietuvos muzikos ir teatro akademija	N	S	S	S	99,9	106,9	201,6	114,7
Lietuvių kalbos institutas	NA	S	NA	B	100	286,5	122,2	94,9
Chemijos institutas	NA	N	NA	S	100	141,7	85,0	96,8
Lietuvos istorijos institutas	NA	S	NA	S	97,3	50,0	100,0	331,2
Vilniaus Gedimino technikos universiteto Termoizoliacijos institutas	NA	N	NA	S	97,3	101,8	145,3	120,4
Biotechnologijos institutas	NA	S	NA	S	99,7	138,8	138,8	166,6
Botanikos institutas	NA	S	NA	S	99,7	98,9	100,0	945,9
Socialinių tyrimų institutas	NA	S	NA	S	99,7	440,5	493,5	259,2
Kauno technologijos universiteto Fizikinės elektronikos institutas	NA	N	NA	S	84,6	87,2	115,8	132,6
Geologijos ir geografijos institutas	NA	B	NA	S	94,5	100,0	100,0	100,0
Lietuvos mokslo taryba	NA	S	NA	S	100	100,0	100,0	170,8
Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas	NA	S	NA	S	98,8	154,2	763,0	159,0

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrole.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

Informacija apie vertinimo kriterijus

2007 m. Vyriausybė, keisdama nutarimą dėl asignavimų paskirstymo pagal programas, 11-ai aukštųjų mokslo įstaigų⁸⁵ „Studentų rėmimo“ programai skirtus 4,5 mln. Lt asignavimus sumažino ir juos skyrė kitoms programoms vykdyti. Valstybės kontrolė Išvadoje dėl 2006 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos atkreipė dėmesį, kad minėtos programos asignavimai buvo sumažinti 1,8 mln. Lt. Iš šių vienuolikos aukštųjų mokslo įstaigų, septynių „Studentų rėmimo“ programos tikslai nepasiekti (Vytauto Didžiojo universiteto rezultato kriterijų įgyvendinimas – 63 proc. (uždavinių tikslai – 90 proc.), Kauno technologijos universiteto – 89 proc. (uždavinių tikslai – 94 proc.), Vilniaus Gedimino technikos universiteto – 90 proc. (uždavinių tikslai – 113 proc.), Lietuvos veterinarijos akademijos – 95 proc. (uždavinių tikslai – 100 proc.), Mykolo Romerio universiteto – 91 proc. (uždavinių tikslai – 91 proc.), Vilniaus pedagoginio universiteto – 98 proc. (uždavinių tikslai – 98 proc.), Lietuvos muzikos ir teatro akademijos – 99 proc. (uždavinių tikslai – 87 proc.)).

17.1. Klaipėdos universitetas

Klaipėdos universitetas buhalterinę apskaitą tvarkė pažeisdamas Buhalterinės apskaitos įstatymą, todėl nebuvo galima patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje nurodytas išskolinimų (443,3 tūkst. Lt) likutis ir finansinėje ataskaitoje faktinės išlaidos (9 127,3 tūkst. Lt) yra tikslios ir teisingos.

Universitetas nesilaikė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių, nes neapskaitė gautinų pajamų ir išskolinimų už mokslą sumų, todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje išskolinimai ir pajamos 1 748,2 tūkst. Lt yra pateiktos tiksliai ir teisingai. Finansinėje atskaitomybėje nurodytas pajamų likutis padidintas 1 087,4 tūkst. Lt, šia suma sumažinti atsiskaitymai su biudžetu, nes apskaita buvo tvarkoma nesivadovaujant Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimais. Universitetas, nesilaikydamas vVlstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių, asignavimus (21,3 tūkst. Lt) panaudojo ne pagal paskirtį.

Pokyčiai atlikus auditą

Universiteto rektorius patvirtino studijų sutarčių sudarymo ir atsiskaitymo už studijas tvarką.

17.2. Lietuvos žemės ūkio universitetas

Lietuvos žemės ūkio universitetas neužtikrino, kad struktūrinis padalinys (Mokomasis ūkis) apskaitą tvarkytų ir finansinę atskaitomybę sudarytų laikydamasis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių ir valstybės ir savivaldybių biudžetų vykdymo biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų sąmatų vykdymo ataskaitų sudarymo taisyklių reikalavimų, nes apskaitą tvarkė ir finansinę atskaitomybę sudarė pagal įmonių, turinčių juridinio asmens teises, tvarką. Į universiteto pateiktą finansinę atskaitomybę nebuvo įtraukti Mokomojo ūkio finansinės atskaitomybės duomenys. Todėl sudaryta ir pateikta universiteto finansinė atskaitomybė yra neteisinga.

⁸⁵ Vilniaus universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas, Kauno technologijos universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos universitetas, Lietuvos žemės ūkio universitetas, Lietuvos veterinarijos akademija, Mykolo Romerio universitetas, Vilniaus dailės akademija, Vilniaus pedagoginis universitetas, Lietuvos muzikos ir teatro akademija.

Jau ne pirmus metus teikiama ši pastaba, kad Universitetas finansinėje atskaitomybėje ir finansinėse ataskaitose pateikia duomenis be minėto struktūrinio padalinio (Mokomojo ūkio), kuris apskaitą tvarko pagal verslo standartus.

17.3. Mykolo Romerio universitetas

Mykolo Romerio universitetas nesilaikė teisės aktų reikalavimų, nes neapskaitė visų patikėjimo teise valdomų statinių, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodyti neteisingi ilgalaikio turto likučiai. Universitetas neapskaitė visų gautinų sumų, neteisingai nurodė valstybės išdo išskolinimą, todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje debetinio išskolinimo (107,3 tūkst. Lt) ir atsiskaitymų su biudžetu (47,8 tūkst. Lt) likučiai yra teisingi.

Pokyčiai atlikus auditą

Universitetas informavo, kad patikėjimo teise valdomi statiniai 2008 m. birželio mėn. apskaityti ir nurodyti 2008 m. I pusmečio finansinėje atskaitomybėje; atsiskaitymų su biudžetu apskaita tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka. Šiuo metu diegiama nauja apskaitos programa, kurią įdiegus bus tobulinama studentų įmokų už studijas apskaita.

17.4. Vilniaus dailės akademija

Vilniaus dailės akademija nesilaikė teisės aktų reikalavimų, nes neapskaitė visų patikėjimo teise valdomų pastatų ir statinių, todėl finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai sumažinti 1 272,8 tūkst. Lt. Dėl to, kad neapskaityti pagal autorines sutartis sukurti darbai ir kūriniai, turto sąskaitų likučiai turėtų būti didesni, nei nurodyti finansinėje atskaitomybėje. Akademija neapskaitė už mokslą gautinų sumų, mokesčio už bendrabučius, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodyti pajamų ir išskolinimo likučiai yra neteisingi.

Pokyčiai po audito

Vilniaus dailės akademija informavo, kad dalį 2007 m. neapskaitytų pastatų ir statinių apskaitė 2008 m. Kiti statiniai bus apskaityti, kai sudaryta komisija nustatys jų balansinę vertę. Išskolinimai už mokslą ir bendrabutį pagal apskaitos reikalavimus bus apskaitomi nuo naujų mokslo metų pradžios.

17.5. Šiaulių universitetas

Šiaulių universitetas neteisingai nustatė, apskaitė ir mokėjo darbo užmokestį, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodė neteisingus atitinkamų sąskaitų likučius, o finansinėse ataskaitose – faktines išlaidas. Privatizavus universiteto bendrabutyje esantį butą, neperskaičiuota bendrabučio vertė, todėl nebuvo galima patvirtinti, ar finansinėje atskaitomybėje įrašyta teisinga valdomo turto vertė.

Pokyčiai po audito

Universitetas patikslino bendrabučio pastato vertę, nustatė kontrolės procedūras darbo užmokesčio nustatymo, apskaitymo ir mokėjimo srityse.

17.6. Lietuvos muzikos ir teatro akademija

Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje nenustatytas dėstytojų (viename fakultete) darbo laikas, negavome įrodymų, kad dėstytojams darbo užmokestis buvo mokamas už faktiškai dirbtą laiką, todėl negalėjome patvirtinti, ar 1 147 tūkst. Lt asignavimų panaudota teisėtai, ar finansinėje ataskaitoje teisingai nurodytos faktinės ir kasinės darbo užmokesčio išlaidos.

Akademijoje neapskaitomi visi išsiskolinimai už suteiktas paslaugas, nurašomas studentų skolas už mokslą ir bendrabutį, negalėjome patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje teisingi mokėtinų (102,2 tūkst. Lt) ir gautinų pajamų (35,5 tūkst. Lt) sąskaitų likučiai.

Pokyčiai atlikus auditą

Akademija informavo: nuo 2008 m. tvarkoma gautinų sumų, kurias turi sumokėti studentai už dalykų kartojimą, apskaita, visi išsiskolinimai nurodyti finansinėse ataskaitose; nuo 2008 m. sudarant autorines sutartis ir perkant kitas paslaugas taikomi viešųjų pirkimų įstatyme numatyti pirkimo būdai; dėstytojų darbo laiko apskaita tvarkoma pagal faktiškai dirbtą laiką. Akademijos įnašas į viešosios įstaigos įstatinį kapitalą apskaitytas.

17.7. Lietuvių kalbos institutas

Lietuvių kalbos institute įsigyti leidiniai, skirti parduoti arba kitaip panaudoti, apskaityti neteisinga verte trumpalaikio turto, o ne atsargų sąskaitoje, todėl finansinėje atskaitomybėje neteisingai nurodyti sąskaitų likučiai (861,6 tūkst. Lt). Perduotų platinti leidinių apskaita tvarkoma ne pagal platintojus ir neapskaityti platintojų išsiskolinimai, sukurti autoriniai kūriniai nepajamuojami turto sąskaitose, todėl gautinų sumų sąskaitų, ilgalaikio ir trumpalaikio turto likučiai finansinėje atskaitomybėje turėtų būti didesni. Neteisingai apskaityti ir nurodyti finansinėje atskaitomybėje pavedimų lėšų likučiai.

Pokyčiai atlikus auditą

Institutas informavo, kad nustatyti apskaitos trūkumai ištaisyti.

17.8. Chemijos institutas

Chemijos institute buhalterinė apskaita buvo tvarkoma nesivadovaujant Buhalterinės apskaitos įstatymo ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių reikalavimais, kurie reglamentuoja atsargų, gautinų ir mokėtinų sumų, pavedimų lėšų, kompensuotų nuompinigių, pajamų ir išlaidų, ilgalaikio turto apskaitą, ūkinių operacijų atvaizdavimą ir sąskaitų korespondencijų naudojimą, todėl negalėjome patvirtinti, kad iš finansinėje atskaitomybėje pateiktos sumos 1 741,5 tūkst. Lt likučių yra teisingi ir kad institutas valstybės biudžeto asignavimus naudojo vadovaudamasis teisės aktais ir numatytiems tikslams. Institutas nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, nes neteisingai planavo ir naudojo valstybės biudžeto asignavimus. Dėl to, kad kasinių išlaidų apskaita nebuvo tvarkoma pagal šią klasifikaciją, negalėjome patvirtinti, ar finansinėje ataskaitoje 7 224,9 tūkst. Lt nurodyta teisingai, t. y. pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius.

Neteisingai buvo apskaityti panaudoti asignavimai, todėl finansinėse ataskaitose 660,3 tūkst. Lt padidintos darbo užmokesčio faktinės išlaidos, atitinkamai sumažintos kitų ekonominės klasifikacijos straipsnių išlaidos.

Institutas, nesivadovaudamas Biudžeto sandaros įstatymu, pervedė 5,5 tūkst. Lt asociacijai, todėl nebuvo galima patvirtinti Specialiosios mokslo plėtojimo programos išlaidų teisėtumo. Dėl neteisingai tvarkomos negauto turto apskaitos ir neteisingų duomenų pateikimo pavedimų davėjams negalėjome patvirtinti, kad institutas pavedimų lėšas naudoja vadovaudamasis teisės aktais ir pagal paskirtį.

Dėl audito metu nustatytų teisės aktų pažeidimų 2008-06-03 priimtas valstybės kontrolieriaus pavaduotojo sprendimas Nr. SP-4⁸⁶. Chemijos instituto direktorius įpareigotas pašalinti nurodytus teisės aktų pažeidimus ir įstatymų nustatyta tvarka pažeidimus padariusius asmenis traukti tarnybos (drausminėn) atsakomybėn.

Pokyčiai atlikus auditą

Institutas informavo, kad audito metu nustatytas klaidas ištaisė. Atsargų, valiutinių straipsnių, gautinų ir mokėtinų sumų, pavedimų lėšų, kompensuotų nuompinigių, pajamų ir išlaidų ilgalaikio turto apskaita tvarkoma pagal apskaitos principus ir taisykles, vedamas kasinių išlaidų apskaitos registras, išlaidos teisingai apskaitomos pagal išlaidų ekonominės klasifikacijos straipsnius. Pažeidimus padariusiems asmenims skirtos drausminės nuobaudos. Valstybės kontrolės sprendimas dėl nustatytų pažeidimų pašalinimo įvykdytas.

17.9. Lietuvos istorijos institutas

Lietuvos istorijos institute teisės aktų nustatyta tvarka neapskaitytas patikėjimo teise valdomas žemės sklypas, todėl finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai sumažinti 147,7 tūkst. Lt. Dėl neteisingai tvarkomos pajamų už teikiamas paslaugas apskaitos finansinėje atskaitomybėje biudžetinių įstaigų pajamų likutis sumažintas 63,6 tūkst. Lt. Institutas neteisingai nurodė valstybės išdo įsiskolinimą įstaigai pagal specialiąją programą, o finansinėje atskaitomybėje atsiskaitymų su biudžetu likutis (19,3 tūkst. Lt) padidintas. Institute pavedimų lėšų apskaita tvarkoma nesivadovaujant tai reglamentuojančiais teisės aktais. Avansu gautos lėšos (86,3 tūkst. Lt) neteisingai apskaitytos kaip gautos pajamos ir pervestos į valstybės biudžetą kaip įmokos, skirtos specialiajai programai finansuoti, nesivadovaujant Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis.

Pokyčiai atlikus auditą

Institutas informavo, kad 2008 m. birželio mėn. apskaitė patikėjimo teise valdomą žemės sklypą (147,7 tūkst. Lt) ir vertę nurodė 2008 m. I pusmečio finansinėje atskaitomybėje. Institutas dėl avansu mokėjimo už teikiamas paslaugas apskaitos kreipėsi į Finansų ministeriją ir, gavęs išaiškinimą, atliks sąskaitų koregavimą.

⁸⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus pavaduotojo 2008-06-03 sprendimas Nr. SP-4 „Dėl teisės aktų pažeidimų Chemijos institute“.

17.10. Vilniaus Gedimino technikos universiteto Termoizoliacijos institutas

Termoizoliacijos institutas buhalterinę apskaitą tvarkė nesivadovaudamas Buhalterinės apskaitos įstatymo ir Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklių nuostatomis, kurios reglamentuoja biudžetinių lėšų, pajamų už teikiamas paslaugas, pavedimų lėšų, kitų lėšų, kompensuotų nuompinigių, ilgalaikio turto apskaitą, ūkinių operacijų atvaizdavimą ir sąskaitų korespondencijų naudojimą. Todėl negalėjome patvirtinti, ar 6 749 tūkst. Lt likučių suma yra teisinga, ar institutas valstybės biudžeto asignavimus naudojo pagal paskirtį ir numatytiems tikslams.

Institutas, nesivadovaudamas Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, planavo, naudojo ir apskaitė darbo užmokesčiui ir kitoms paslaugoms skirtas lėšas, todėl finansinėse ataskaitose darbo užmokesčio kasinės ir faktinės išlaidos nurodytos 100,2 tūkst. Lt didesnės, o darbdavių socialinės paramos ir kitų paslaugų išlaidos atitinkamai mažesnės.

Pokyčiai atlikus auditą

2008 m. I pusmetį atliktas balanso likučių koregavimas. Planuojant 2008 m. asignavimus, į išlaidų sąmatą įtrauktos darbdavių socialinės paramos išlaidos.

17.1. Biotechnologijos institutas

Biotechnologijos institute neteisingai tvarkoma išlaidų, pavedimų lėšų, kompensuotų nuompinigių, pajamų už teikiamas paslaugas, biudžeto asignavimų ir turto apskaita, todėl negalime patvirtinti, kad institutas biudžeto asignavimus, kitas lėšas ir turtą naudojo vadovaudamasis teisės aktais ir numatytiems tikslams. Institutas nesivadovavo: Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes į valstybės biudžetą nepervedė visų už suteiktas paslaugas gautų pajamų; Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija (ir finansų ministro raštu), nes neteisingai planavo ir naudojo biudžeto asignavimus, skirtus darbo užmokesčiui.

Dėl ne pagal teisės aktus tvarkomos apskaitos instituto finansinėje atskaitomybėje kai kurių sąskaitų likučiai yra neteisingi, o finansinėse ataskaitose yra neteisingos darbo užmokesčio, darbdavių socialinės paramos kasinės ir faktinės išlaidos. Instituto 2007 m. Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui pateiktose finansinėse ataskaitose nurodytų (514,5 tūkst. Lt) faktinių išlaidų negalėjome patvirtinti, nes pavedimų gavėjai nepateikė tai patvirtinančių dokumentų. Neteisingai apskaitytos faktinės išlaidos pagal išankstines mokėjimo sąskaitas, todėl Lietuvos valstybiniam mokslo ir studijų fondui pateiktose finansinėse ataskaitose nurodytos faktinės turto įsigijimo išlaidos yra 79,4 tūkst. Lt didesnės.

Pokyčiai atlikus auditą

Institutas informavo, kad ištaisė nustatytus pažeidimus: koregavo atitinkamų sąskaitų likučius, 2007 m. gautas pajamas už paslaugas pervedė į valstybės biudžetą, teisingai apskaitė padarytas išlaidas pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, iš pavedimų gavėjų pareikalavo išlaidas patvirtinančių dokumentų.

17.12. Botanikos institutas

Botanikos institutas nesivadovavo Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, nes dalies gautų pajamų neapskaitė lėšų, gautų už prekes ir paslaugas, sąskaitoje, be to, nesilaikė Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių reikalavimo, nes gautų pajamų nepervedė į valstybės biudžetą, jas panaudojo be patvirtintos išlaidų sąmatos specialiajai programai vykdyti. Dėl neteisingai pavedimų lėšų sąskaitoje apskaitytų pajamų už teikiamas paslaugas finansinėje atskaitomybėje sąskaitų likučiai (184,5 tūkst. Lt) nurodyti neteisingi. Finansinėje ataskaitoje kasinės ir faktinės išlaidos 156,4 tūkst. Lt sumažintos, nes dalis specialiajai programai priskirtinų išlaidų neapskaitytos.

Institutas nesivadovavo ilgalaikio turto nusidėvėjimą reglamentuojančiais teisės aktais, nes neteisingai skaičiavo statinių, kurie laikomi kultūros vertybėmis, nusidėvėjimą (19,4 tūkst. Lt).

Pokyčiai atlikus auditą

Dalis (47 tūkst. Lt) gautų ir nepervedusių į biudžetą pajamų įmokėta 2008 m. II ketvirtį. Atliktas neteisingai nurodytų finansinės atskaitomybės likučių koregavimas, atstatytas neteisingai apskaičiuotas ilgalaikio turto nusidėvėjimas.

17.13. Socialinių tyrimų institutas

Socialinių tyrimų institutas padarė klaidų tvarkydamas buhalterinę apskaitą ir sudarydamas finansinę atskaitomybę – neteisingai apskaitė už teikiamas paslaugas gautas pajamas (22,4 tūkst. Lt), pavedimų lėšas ir išlaidas, todėl finansinėje atskaitomybėje nurodė neteisingus sąskaitų likučius. Dėl neteisingo pavedimų lėšų išlaidų priskyrimo specialiosios programos vykdymo išlaidoms finansinėje ataskaitoje nurodytos faktinės (1 701,5 tūkst. Lt) ir kasinės (1 667,4 tūkst. Lt) išlaidos yra padidintos (maksimali padidinta išlaidų suma galėtų būti 198,2 tūkst. Lt, bet įvertinus, kad ne visos pavedimų lėšos galėjo būti panaudotos, nurodytų išlaidų suma gali mažėti).

Institutas nesivadovavo Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes į valstybės biudžetą nesumokėjo visų gautų pajamų. Nesivadovaudamas teisės aktais institutas pavedimų lėšas naudojo ne pagal paskirtį.

Pokyčiai atlikus auditą

Socialinių tyrimų institutas informavo, kad nustatyti apskaitos trūkumai ištaisyti.

17.14. Kauno technologijos universiteto Fizikinės elektronikos institutas

Fizikinės elektronikos institute neteisingai buvo tvarkoma kasinių ir faktinių išlaidų apskaita, todėl negalėjome patvirtinti finansinėje ataskaitoje nurodytų atskirų išlaidų straipsnių

sumų (103,4 tūkst. Lt kasinių išlaidų ir 105,6 tūkst. Lt faktinių išlaidų) teisingumo. Dėl apskaitoje nustatytų neatitikimų negalėjome patvirtinti finansinėje atskaitomybėje ir atskirose ataskaitose nurodytų ilgalaikio turto, atsargų, debetinio ir kreditinio įsiskolinimo nurodytų duomenų tikrumo ir teisingumo.

Pokyčiai atlikus auditą

Fizikinės elektronikos institutas patvirtino tvarką dėl Vidaus kontrolės sistemos, kurioje numatytos papildomos vidaus kontrolės procedūros. Vyriausioji buhalterė atleista iš pareigų.

17.15. Lietuvos mokslo taryba

Lietuvos mokslo taryba, nustatydamą tarnybinių atlyginimų dydžių koeficientus, nesivadovavo Vyriausybės nustatyta Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka. Mokslo taryba, nesivadovaudama Biudžeto sandaros įstatymu, Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklėmis, Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija, neteisingai planavo, naudojo ir apskaitė valstybės biudžeto asignavimus. Mokslo taryba neteisingai nurodė panaudotus asignavimus pagal atskirus išlaidų klasifikacijos straipsnius. Mokslo tarybos narių, komisijos narių apmokėjimo pagal autorines sutartis ir ekspertų kelionės išlaidas nurodė darbo užmokesčio straipsnyje, todėl nebuvo galima patvirtinti finansinėje ataskaitoje nurodytų 77,6 tūkst. Lt darbo užmokesčio išlaidų teisėtumo. Finansinėje ataskaitoje (kitų įstaigų ir priemonių etatų struktūra) neteisingai pateiktos darbo užmokesčio išlaidos, todėl nebuvo galima patvirtinti 46,1 tūkst. Lt priedų ir priemonių sumos teisingumo.

Pokyčiai atlikus auditą

Mokslo taryba ištaisė trūkumus, susijusius su darbo užmokesčiui skirtų lėšų naudojimu, patvirtino Tarybos narių darbo apskaitos ir apmokėjimo tvarką, parengė ekspertinio darbo apmokėjimo įkainius. Patikslino etatų surašą ir darbo sutartis darbuotojų, kuriems buvo neteisingai nustatyti darbo apmokėjimo koeficientai.

17.16. Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas

Lietuvos mokslo ir studijų fondas neužtikrino, kad valstybės biudžeto asignavimai mokslo plėtros projektams (pavedimams) vykdyti būtų skiriami ir už panaudotas lėšas atsiskaitoma teisės aktų nustatyta tvarka. Fondas nepareikalavo iš įstaigų, vykdančių mokslo plėtros projektus, išlaidas pagrindžiančių apskaitos dokumentų, įrodančių, kad panaudotos lėšos projektams vykdyti. Todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinėse ataskaitose nurodyta 2 618,1 tūkst. Lt faktinių išlaidų suma teisinga ir panaudota projektams vykdyti.

Pokyčiai atlikus auditą

Fondas nustatytus trūkumus ištaisė: parengė dokumentų paketą, kuriame nurodytos procedūros, užtikrinančios, kad mokslo plėtros projektams lėšos būtų skiriamos ir naudojamos pagal teisės aktų reikalavimus; sugriežtino atsiskaitymų už faktines išlaidas reikalavimus įstaigoms, gaunančioms lėšas projektams vykdyti.

18. Kitos įstaigos ir organizacijos

33 lentelė. Išvadose pareikštos nuomonės ir asignavimų valdytojo veiklos vertinimas

Valstybės institucijos ir įstaigos	Nuomonė*				2007 m. panaudota asignavimų (%)	2007 m. vertinimo kriterijų įvykdymas** (%)		
	dėl FA		dėl lėšų ir turto			Efekto	Rezultato	Produkto
	2006 m.	2007 m.	2006 m.	2007 m.				
Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatas	NA	S	NA	S	100	110	110	100

Šaltinis – Valstybinio audito išvados (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>), Lietuvos Respublikos 2007 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita ir 2007 metų asignavimų valdytojų vertinimo kriterijų įvykdymo ataskaitų knyga

Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatas padarė klaidų tvarkydamas buhalterinę apskaitą ir sudarydamas finansinę atskaitomybę. Platinti skirti leidiniai buvo neteisingai apskaitomi kartu su kitu trumpalaikiu turtu, perduoti platinti leidiniai nebuvo nurašomi, todėl negalėjome patvirtinti, kad finansinėje atskaitomybėje iš nurodytų 263,0 tūkst. Lt trumpalaikio turto ir trumpalaikio turto fondo 236,3 tūkst. Lt likučių suma yra teisinga. Neapskaityti platintojų išsiskolinimai, išlaidos nurodytos neapskaityti skirtuose išlaidų straipsniuose pagal nustatytą klasifikaciją, neteisingai apskaitytos gautos pajamos, todėl finansinėje atskaitomybėje ir finansinėse ataskaitose pateikti netikslūs duomenys.

Sekretoriatas, nustatydamas tarnybinių atlyginimų dydžių koeficientus bei skirdamas priedus ir vienkartinės išmokas, nesivadovavo Biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarka. Sekretoriatas nesivadovavo Valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacija ir kitais teisės aktais, nes neteisingai planavo ir naudojo biudžeto asignavimus, bei Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklėmis, nes nesumokėjo gautų pajamų į valstybės biudžetą.

Pokyčiai atlikus auditą

Įstaiga įgyvendino rekomendacijas dėl neteisingai tvarkomos leidinių apskaitos, tarnybinių atlyginimų dydžio nustatymo, biudžeto išlaidų teisingos sąmatos sudarymo, pajamų už suteiktas paslaugas apskaitos, gautas pajamas sumoka į valstybės biudžetą.

III dalis. Siūlymų įgyvendinimas

Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės Išvadosse dėl 2005 m. ir 2006 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitų pateiktas rekomendacijas, 2006-12-07 protokoliniu nutarimu Nr. 42(246) „Dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“ ir 2007-12-04 nutarimu Nr. X-1347 „Dėl Lietuvos Respublikos 2006 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“, pateikė Vyriausybei pasiūlymus dėl jų įgyvendinimo. Pateikiame informaciją apie Seimo pateiktų Vyriausybei pasiūlymų įgyvendinimą (34 lentelė).

34 lentelė. Informacija apie siūlymų įgyvendinimą

Pasiūlymas	Įgyvendinimas
Lietuvos Respublikos Seimo 2006-12-07 priimtu protokoliniu nutarimu Nr. 42(246) siūlymai Vyriausybei „Dėl Lietuvos Respublikos 2005 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“	
1. Rengiant valstybės biudžetą, atsižvelgti į piniginių išteklių poreikį valstybės išdo sąskaitoje, reikalingą atsiskaityti su specialiuųjų programų vykdytojais.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Finansų ministerija, planuodama grynojo skolinimosi limitą, atsižvelgia į galimą anksčiau nepanaudotų asignavimų, susijusių su ES finansine parama, poreikį kitiems metams.</p> <p>Rengiant 2009 m. valstybės biudžeto projektą, rizika susijusi su anksčiau nepanaudotų ir teisiškai galimu asignavimų panaudojimu kitais metais, bus įvertinta.</p> <p>Siūlymo įgyvendinimas bus stebimas</p>
2. Siekiant, kad būtų geriau panaudojami valstybės biudžeto asignavimai, pavesti atitinkamoms valstybės institucijoms tobulinti viešųjų pirkimų procedūrą ir asignavimų poreikio apskaičiavimą reglamentuojančius teisės aktus.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Finansų ministerija 2008 m. liepos mėn. pateikė Vyriausybei 2007 m. sausio 19 d. nutarimu Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo pakeitimo“ projektą, kurio tikslas suteikti VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai atlikti centrinės perkančiosios organizacijos funkcijas.</p> <p>Tai užtikrintų geresnį valstybės biudžeto lėšų panaudojimą ir viešųjų pirkimų procedūrų tobulinimą.</p> <p>Siūlymo įgyvendinimas bus stebimas</p>
3. Stiprinti institucijų ir įstaigų vadovų atsakomybę už finansų kontrolę, valdant valstybės turtą, naudojant valstybės lėšas ir organizuojant jų naudojimo išankstinę kontrolę, ir prirėikus priimti ar patobulinti teisės aktus.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Iš kasmet pateikiamų finansų kontrolės ataskaitų, kurios pagal Vyriausybės 2003-04-14 nutarimą Nr. 470 yra teikiamos Finansų ministerijai, darytina išvada, kad viešųjų juridinių asmenų finansų kontrolės būklė yra gera. Siekiant stiprinti finansų kontrolę, peržiūrima finansų kontrolės būklės ataskaitos forma.</p> <p>Siūlymo įgyvendinimas bus stebimas</p>
4. Pavesti asignavimų valdytojams daugiau dėmesio skirti programinio biudžeto rengimui ir įgyvendinimui, orientuojantis į programose numatomus pasiekti ir pasiektus rezultatus ir jų poveikį šalies ekonomikai, verslui, gyventojams.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Programų įvertinimui 2007 m. audito kompanija atliko visų ministerijų 2008 m. strateginių veiklos planų įvertinimą ir pateikė išvadas bei siūlymus jų tobulinimui. Siūlymai pateikti visoms ministerijoms susipažinti ir pritaikyti praktikoje, tobulinant strateginius veiklos planus. Be to, Finansų ministerija su Vyriausybės kanceliarija 2008 m. pradėjo vykdyti „Į rezultatus orientuoto valdymo tobulinimo“ projektą, kurio viena iš pagrindinių krypčių – įvertinti ne tik atliekamų funkcijų tikslingumą, bet ir institucijos įgyvendinamų programų efektyvumą ir rezultatyvumą.</p> <p>Siūlymo įgyvendinimas bus stebimas</p>

Lietuvos Respublikos Seimo 2007-12-04 nutarimu Nr. X-1347 siūlymai Vyriausybei „Dėl Lietuvos Respublikos 2006 metų valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“	
1. Tobulinti biudžeto programų vertinimo sistemą, kad valstybės institucijos ir įstaigos aiškiau formuluotų laukiamus veiklos rezultatus. Vertinant planuotus ir pasiektus programų rezultatus susieti juos su panaudotais biudžeto asignavimais. Kartu su Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita pateikti informaciją apie asignavimų valdytojų programų vykdymą ir jų vertinimo rezultatus.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>UAB „Ernst & Young Baltic“ Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Kultūros ministerijose atliko 2006 m. biudžetų sudarymo ir jų vykdymo ataskaitų analizę ir vertinimą. Minėtos ministerijos pranešė, kad dalis rekomendacijų įgyvendinta rengiant 2008–2010 metų ir numatoma atsižvelgti rengiant 2009–2011 metų strateginius veiklos planus, didesnę dėmesį skiriant vertinimo kriterijų kiekybinei išraiškai, matavimo būdams ir naudojamiems statistiniams metodams.</p> <p>Valstybės kontrolės informacija</p> <p>Atliekame ministerijų strateginių veiklos planų vertinimą ir išvadas pateiksime išvadoje dėl 2009 m. valstybės biudžeto projekto.</p> <p>Siūlymo įgyvendinimas bus stebimas</p>
2. Atsižvelgiant į tai, kad prognozuojant valstybės biudžeto pajamas nepakankamai analizuojami pajamų įvykdymą lemiantys veiksniai, nustatyti pajamų prognozavimo ir veiksmų, turinčių reikšmingos įtakos pajamų vykdymui, atskleidimo sudarant biudžeto projekto tvarką.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Numatoma keisti Biudžeto pajamų prognozavimo metodiką, kurioje bus aiškiau reglamentuojami pajamų prognozavimo pagrindiniai principai, siekiant išvengti per daug optimistinio biudžeto pajamų prognozavimo.</p> <p>Valstybės kontrolės informacija</p> <p>Rekomendacijos įgyvendinimas bus vertinamas atliekant 2009 metų valstybės biudžeto projekto auditą.</p> <p>Siūlymas neįgyvendintas, jo įgyvendinimas bus stebimas</p>
3. Vertinti mokesčių lengvatų rezultatyvumą ir mokesčių vengimo įtaką valstybės pajamoms ir Valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitoje pateikti informaciją apie negautas pajamas dėl mokesčių lengvatų taikymo.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>2007 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitoje (aiškinamajame rašte) pateikė valstybės biudžeto pajamų netekimus dėl mokesčių lengvatų taikymo.</p> <p>Valstybės kontrolės informacija</p> <p>Lietuvoje iki šiol nėra sistemaiškai vertinama, ar pasiekti įstatymais nustatytų mokesčių lengvatų tikslai.</p> <p>Siūlymas įgyvendintas dalinai, jo įgyvendinimas bus stebimas</p>
4. Nustatyti laikotarpį, per kurį turėtų būti panaudotos į kitus biudžetinius metus perkeltos lėšos specialiosioms programoms finansuoti.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Valstybės ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės patvirtintos (patikslintos) Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 reglamentuoja lėšų specialiosioms programoms vykdyti panaudojimą. Klausimas bus svarstomas įvertinus visas šio pasiūlymo teigiamas ir neigiamas pasekmes bei atsižvelgus į tarptautinę praktiką.</p> <p>Siūlymas neįgyvendintas, jo įgyvendinimas bus stebimas</p>
5. Išsamiau nagrinėti siūlomų asignavimų perskirstymų tarp programų priežastis, aiškiai atskiriant nepanaudotų asignavimų ekonomiją ir netekusius paskirties asignavimus.	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Finansų ministro 2007-12-29 įsakymu Nr. 1K-391 sudaryta darbo grupė išnagrinėjo, ar tikslinga nustatyti reikalavimus (principus) asignavimų valdytojams, norintiems metų eigoje perskirstyti asignavimus tarp programų, nutarė, kad netikslinga nustatyti papildomus reikalavimus (principus) asignavimų valdytojams, norintiems perskirstyti asignavimus tarp programų, ypač ribojant perskirstymo dydį. Kadangi teisės aktų nuostatos, susijusios su asignavimų perskirstymu, šiuo metu pakankamos, todėl tikslinti teisės aktų nenumatoma. Bus atkreiptas institucijų dėmesys apie būtinybę gerinti strateginio plano sudarymo ir programų planavimo kokybę.</p> <p>Siūlymas neįgyvendintas</p>
6. Atsižvelgiant į ES šalių praktiką ir stiprinant asignavimų valdytojų atsakomybę už racionalų lėšų	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Atsižvelgiant į ES valstybių narių praktiką stiprinant</p>

<p>panaudojimą, nustatyti, kad asignavimų valdytojas kartu su finansine atskaitomybe teiktų asignavimų valdytojo atsakomybės už finansų kontrolę patikinimo pareiškimą.</p>	<p>asignavimų valdytojų atsakomybę už racionalų lėšų panaudojimą, dauguma ES šalių (visos, išskyrus Daniją ir Nyderlandus) rezervuotai arba nepalankiai vertino papildomų išankstinio (ex-ante) atskleidimo ir paskesniojo (ex-post) patikinimo deklaracijų įvedimo būtinybę tiek centriniu (nacionaliniu) valstybės narės lygiu, tiek veiklos lygiu.</p> <p>Atsižvelgdama į ECOFIN Tarybos poziciją, Finansų ministerija mano, kad pagal Europos Komisijos rekomendacijas tobulinant dabartinę ES kontrolės sistemą, reikia vadovautis racionalumo, ekonomiškumo ir efektyvumo kriterijais, nekuriant papildomas administracines priemones, o geriau naudojant ir tobulinant turimas administravimo ir atsakomybės formas ir metodus.</p> <p>Siūlymas neįgyvendintas</p>
<p>7. Parengti reikiamus teisės aktus, susijusius su vidaus kontrolės reglamentavimu.</p>	<p>Finansų ministerijos informacija</p> <p>Rengiamas Vidaus audito pavyzdinės metodikos pakeitimas, siekiant, kad vidaus auditorių veikla būtų tobulinama, atsižvelgiant į atnaujintus tarptautinius vidaus audito standartus ir nurodant, kaip vertinama vidaus kontrolė. Metodikos pakeitimą numatoma priimti 2008 m. ketvirtajame ketvirtyje.</p> <p>Siūlymas neįgyvendintas, jo įgyvendinimas bus stebimas</p>

Išvadą ir Išvados priedą parengė:

Valstybės kontrolės 6-ojo audito departamento direktorė Jolita Korzunienė, direktoriaus pavaduotojas Remigijus Pužauskas, vyriausiosios valstybinės auditorės Aldona Meiluvienė ir Neringa Cikanavičiūtė, vyresnioji valstybinė auditorė Giedrė Stalauškienė.